

# TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

## TUTANAK DERGİSİ

52'nci Birleşim  
4 Şubat 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

### İÇİNDEKİLER

#### I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

#### II.- GELEN KÂĞITLAR

#### III.- YOKLAMALAR

#### IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, 6 Şubatta yıl dönümü idrak edilecek olan deprem felaketine ilişkin konuşması

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'a ilişkin konuşması

#### V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

##### A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümünde bölgede ve Hatay'da yapılanlara ilişkin gündem dışı konuşması

2.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

3.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

##### A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi Başkanı Pia Kauma ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Balıkesir Bigadiç Belediye Başkanına ve Bigadiçlilere "Hoş geldiniz." denilmesi

##### B) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkmenistan Meclis Başkanı Duniyagöz Gulmanova'nın beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte Türkiye'yi ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1029)

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Bosna Hersek Temsilciler Meclisi Başkanı Denis Zvizdic'in beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte Türkiye'yi ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1031)

3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Bahreyn Krallığı Temsilciler Meclisi Başkanı Ahmed bin Salman Al Musallam'ın beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte Türkiye'yi ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1030)

4.- Cumhurbaşkanlığının, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkeresi (3/1024)

5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Avrupa Birliği (AB) Polonya Dönem Başkanlığı tarafından 17-18 Şubat 2025 tarihlerinde Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenecek olan, Avrupa Parlamentosu Haftası 2025 "Avrupa Birliğinde İstikrar, Ekonomik Koordinasyon ve Yönetişim" konulu parlamentolar arası konferansa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonundan bir heyetin katılmasına ilişkin tezkeresi (3/1032)

#### VII.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'daki çiftçilerin yaşadığı mağduriyetlere ilişkin açıklaması

2.- Kütahya Milletvekili İsmail Çağlar Bayırcı'nın, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması

3.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Tışrin Barajı bölgesinde yaşananlara ilişkin açıklaması

4.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, ÇAYKUR Rizespor'a ilişkin açıklaması

5.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Ayvacık ilçesinde yaşanan mağduriyetlere ilişkin açıklaması

6.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, kamuda optisyen istihdamına ilişkin açıklaması

7.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Milli Eğitim Bakanına verdiği soru önergesine ilişkin açıklaması

- 8.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, elektrik faturalarında yapılan yeni düzenlemeye ilişkin açıklaması
- 9.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, ülkenin birçok negatif konuda şampiyon olmaya devam ettiğine ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Halit Yerebakan'ın, sosyal medyaya ilişkin açıklaması
- 11.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 12.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması
- 13.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, eczacıların taleplerine ilişkin açıklaması
- 14.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması
- 15.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması
- 16.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ilişkin açıklaması
- 17.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, Türk futbolundaki hakem hatalarına ilişkin açıklaması
- 18.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Alev Alatlının ölüm yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 19.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, Yargıtayın Pınar Gültekin kararına ilişkin açıklaması
- 20.- Konya Milletvekili Meryem Göka'nın, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Genel Kuruluna ilişkin açıklaması
- 21.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 22.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması
- 23.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, Tarım Kredi Kooperatifleri marketlerinde yapılacak tabela değişimlerine ilişkin açıklaması
- 24.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, TÜİK'in açıkladığı ocak ayı enflasyonuna ilişkin açıklaması
- 25.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevindeki Hadi Elçiçek'e ilişkin açıklaması
- 26.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Yargıtayın Pınar Gültekin kararına ilişkin açıklaması
- 27.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'nın, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasına ilişkin açıklaması
- 28.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Erzincan'da hayvan rehabilitasyon merkezi kurulması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 29.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve depremle ilgili alınması gereken tedbirlere ilişkin açıklaması
- 30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, şehit Piyade Uzman Çavuş Kadir Dingil'in ölüm yıl dönümüne, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne, 21 Ocak 2025'te Bolu Kartalkaya'daki bir otelde çıkan yangına ve sonrasında İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması
- 31.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 6 Şubat Kahramanmaraş depreminin yıl dönümüne ve Bolu Kartalkaya'daki bir otelde çıkan yangına, Suriye Arap Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ahmed Şara'nın bugün gerçekleştirdiği Ankara ziyaretine ve Suriye'de başlayan yeni döneme ilişkin açıklaması
- 32.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne, AFAD Başkanının Ege'de peş peşe yaşanan depremlerle ilgili açıklamasına, Yargıtayın Pınar Gültekin kararına, Şırnak'ta yaşananlara ve kayyum atamalarına ilişkin açıklaması
- 33.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, ihraç edilen teğmenlere, atılan "tweet"lere ve bu sebeple yapılan işlemlere, açıklanan enflasyon rakamlarına ilişkin açıklaması
- 34.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, 6 Şubat 2023'te yaşanan depremlere ve depremlerin ardından yapılan çalışmalara ilişkin açıklaması
- 35.- İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir'in, Erzincan'da gerçekleşen olaya ilişkin açıklaması
- 36.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kayseri'nin Akkışla ilçesindeki itfaiye teşkilatı ihtiyacına ilişkin açıklaması
- 37.- Yalova Milletvekili Tahsin Becan'ın, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin 2'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 38.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt ile İzmir Milletvekili Mehmet Salih Uzun'a ve İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt hakkında açılan soruşturmaya ilişkin açıklaması

#### VIII.- ÖNERİLER

##### A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmesinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ilişkin önerisi

##### B) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen tarafından, 6 Şubat depreminde yaşanan ihmallerin tüm yönleriyle araştırılması, ihmallerin sorumlularının belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla 4/2/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Şubat 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

#### IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

2.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

3.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

4.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

#### X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, vicdani ret beyanında bulunan bir kişiye ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/22050)

4 Şubat 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 52'nci Birleşimini açıyorum.  
Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

#### IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, 6 Şubatta yıl dönümü idrak edilecek olan deprem felaketine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Görüşmelere başlamadan önce, Divan olarak, iki gün içinde yıl dönümünü idrak edeceğimiz büyük felaket depremde hayatını kaybeden bütün yurttaşlarımızın anısı önünde saygıyla eğiliyoruz; rahmet diliyoruz, yakınlarına başsağlığı dileklerimizi tekrarlıyoruz. Bu yaraların ve geride bırakılan enkazın, bir an önce, bu ülkenin en öncelikli işi olduğunu düşünüyoruz; bu, meselenin bir boyutu. Diğer boyutu da deprem kuşağında olan bir ülke olduğumuz gerçekliğiyle depreme maruz kalma ihtimali olan kentlerdeki önlemlerin de bir an önce ciddiyetle ele alınmasını diliyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümünde bölgede ve Hatay'da yapılanlar hakkında söz isteyen Hatay Milletvekili Sayın Hüseyin Yayman'a aittir.

Buyurun Sayın Yayman. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Beş dakika süreniz.

#### V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

##### A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümünde bölgede ve Hatay'da yapılanlara ilişkin gündem dışı konuşması

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli aziz Türk milletimiz, ekranları başında bizi izleyen aziz vatandaşlarımız; sizleri Gazi Meclisimizden saygıyla sevgiyle, hürmetle selamlıyorum.

6 Şubat depreminin yıl dönümünde hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum ve yürekten, milletimizin duasıyla, Allah bir daha hiç kimseye böyle acılar yaşatmasın diyorum.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; ben bugün burada, bir milletvekili olarak, bir siyasetçi olarak değil bu depremde yakınlarını, ağabeyini, ablasını ve çekirdek ailesinden 11 yakınını kaybetmiş bir kardeşiniz olarak söylüyorum: "Asrın felaketi" olarak nitelenen deprem aslında bize bir gerçeği bir kez daha gösterdi, deprem meselesi bir ulusal güvenlik meselesidir. Türkiye deprem kuşaklarındadır ve deprem meselesi siyasetüstü bir mesele olarak ele alınmalıdır. 11 ilde, yaklaşık olarak 124 ilçeyi, 6.229 köyü, yaklaşık 14 milyon nüfusu etkileyen çok büyük bir depremi milletçe yaşadık. Asrın felaketi, çok şükür Allah'a ki milletimizin basireti, feraseti, sağduyusuyla beraber asrın dayanışmasına döndü. Zaman zaman duyuyoruz "Deprem bölgesinde ne yapıldı ki; şu eksiklikler var, bu eksiklikler var." denilmektedir. İnsan ehli vicdan olmalı ve yapılanları önce teslim etmeli "Evet, bunlar yapıldı, eksiklikler var; bunlar da eksiklikler, tamamlanmalı" demeli. Şunu ifade etmek istiyorum: 6 Şubat asrın felaketi, asrın dayanışmasına döndü. Başta Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde milletimizin sabrı, metaneti; diğer taraftan devletimizin gücü ve kudreti, öbür taraftan devlet-millet seferberliği bu acılarımızın bir nebze olsun sönmesine, yaralarımızın sarılmasına yol açtı. Deprem meselesinde tam bir seferberlik duygusuyla hareket edildi ve 445 bin hak sahibinin iki yılın sonunda 201.580'ine konutu teslim edildi. Bir kez daha ifade etmek isterim: Tüm deprem bölgesinde 445 bin hak sahibinin 201.580'ine konutu teslim edildi. İnşallah, 2025 yılı sonunda tüm hak sahiplerinin evleri, iş yerleri, ahırları teslim edilecek. İşte, burada devletimizin gücü, Hükümetimizin gücü ortaya çıkmaktadır. Ve tüm vatandaşlarımızı inşallah ev sahibi yapacağız. Deprem bölgesinde, başta Hatay olmak üzere sadece evler yükselmiyor, sadece iş yerleri yükselmiyor aynı zamanda umutlar yükseliyor, aynı zamanda heyecan

yükseliyor, aynı zamanda yeni bir hayat başlıyor. Belki ölmüş olan yakınlarımızı geri getiremeyiz ama gerçekten yaralarımızı sararak yeni bir dönemi başlatmamız lazım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; depremin adı "Kahramanmaraş depremi" olsa da Hatay'da yaklaşık 25 bin canımızı kaybettik ve bu depremin merkezi Hatay oldu. Yine Adıyaman'da, Maraş'ta, Gaziantep'te, Diyarbakır'da, Adana'da, Osmaniye'de ve Kilis'te, ismini sayamadığımız 11 vilayetimizde çok sayıda vatandaşımızı kaybettik. Depremi, biraz önce söylediğim gibi, bir ulusal güvenlik meselesi olarak ele almamız gerekiyor ve ben deprem bölgesinden size şunu ifade etmek isterim: Orada dünyanın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

HÜSEYİN YAYMAN (Devamla) - Sayın Başkanım teşekkür ederim.

Deprem bölgesinde dünyanın en büyük ihya ve inşaa faaliyetleri devam etmektedir ve orada şantiyelerde gece gündüz çalışan insanlar vardır. Başta o emekçiler olmak üzere, vilayetlerimizdeki siyasetçilerimize, -iktidar muhalefet fark etmeksizin- valilerimize, belediye başkanlarımıza, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'a ve Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a sizlerin huzurunda bir depremzede olarak teşekkür ediyorum, Allah razı olsun. Milletimizin bize söylediği bir söz var, millet diyor ki: "Eğer Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de böyle bir deprem olsaydı, deprem bölgesi ayağa kalkmazdı. Allah hükûmetimizden razı olsun." Bizim depremler karşısında bilinçle hareket etmemiz ve inşallah şehirlerimizi yeniden ayağa kaldırmamız lazım diyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Belediyelere de teşekkür edelim Sayın Vekilim.

HÜSEYİN YAYMAN (Devamla) - Allah bir daha böyle acıları yaşatmasın.

Hepinizi saygıyla sevgiyle, hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Amin ama belediyeleri de unutmayın, belediyelere de teşekkür edin.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Saydım Başkan, saydım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Söylemediniz belediyeleri.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Saydım, belediye başkanlarını saydım.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Yayman.

Gündem dışı ikinci söz, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümü nedeniyle söz isteyen Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'e aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Şevkin.

Süreniz beş dakikadır.

## 2.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; depremin 2'nci yılında yine aynı şeyleri konuşmaya devam ediyoruz. Ne yazık ki resmî rakamlara göre 53.557 vatandaşımızı kaybettik ve 120 bin kilometre alana tesir eden bir depremle karşı karşıya kaldı bölgemiz; ben de onu yaşayan jeoloji mühendisi bir milletvekiliyim.

Evet, 6 milyondan fazla insan doğrudan etkilendi arkadaşlar, binlerce engelli insan oluştu deprem sonrasında ve 36.932 binanın yıkıldığı açıklanan depremin üzerinden iki yıl geçti, ders aldık mı; bunun gelin hep beraber üzerinden geçelim. Sayın Vekilim Hatay'da yaşamış bu depremi, kayıpları için de başsağlığı diliyorum, bütün kayıplarımız için başsağlığı diliyorum, dedi ki: "Avrupa'da olsaydı altından kalkamazdı." Avrupa'da olmazdı Sayın Bakanım çünkü hiç kimse gidip fay zonları üzerine yerleşmezdi (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü insanlar yerleşirken doğru alanları seçerlerdi, doğru zeminleri seçerlerdi, doğru binalar yaparak onları denetlerlerdi; böyle bir can kaybı yaşanmazdı zaten orada, doğru söylüyorsunuz. Evet, 14 milyon insanın etkilendiği bu deprem hepimizi tabii derinden yaralamıştır ama sadece deprem sonrası önlem almaya dönük ve deprem sonrası yara sarmaya dönük önlemler yeterli değildir arkadaşlar. Biz, her şeyden önce, yıllardır toplamakta olduğumuz özel iletişim vergisini, yaklaşık olarak 100 milyar liraya yaklaşan özel iletişim vergisini kentleri dirençli hâle getirmek için kullanmadık arkadaşlar. Yine, 133 milyar 236 milyon -Sayın İçişleri Bakanının açıklamasına göre- yurt dışından yardım geldi, bunların ne kadarını deprem bölgesine kullandık ve şeffaf olarak bunun ne kadarını vatandaşla paylaşıyoruz; bunu da buradan sorgulamak isterim. Türkiye'de 20 milyondan fazla hasarlı olacak, yüzde 75'i ruhsatsız olan yapı stoku var arkadaşlar, yüzde 60'tan fazlası 20 yaş üzeri konutlardan oluşuyor ve yüzde 50'ye yakını da oturulmaz durumda. Depremden önce defalarca uyardık, ülkemizde 25 il, 80'i aşkın ilçe ve 502 köy, mahalle aktif fay zonu üzerinde bulunuyor. Neden bunlara dair... Bakın, Bayraklı depremi sonrası kurulan komisyonda 500 sayfalık bir rapor hazırladık, "Fay zonu yasası çıkmalıdır." dedik, kanun teklifi çıkardık ortaya ama sizlerin oylarıyla reddedildi arkadaşlar. Yine, 11 ilimizi vuran deprem sonrası bin sayfa için aylarca uğraştık arkadaşlar, aylarca uğraşmamıza rağmen bugün hayata geçen afet öncesi tedbirlere dönük yasalar hâlâ çıkarılmıyor arkadaşlar, hâlâ bunlara dair bir şey yapmıyoruz. İnsanlar hâlâ bugün konteynerlerde; yazın sıcakta, kışın soğukta; altyapı yetersiz, gıdaya erişim yetersiz, hijyen yetersiz ve sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalmış durumdalar. Bugün kendi ilimde de 7 bine yakın orta hasarlı bina var, hâlâ bunlara dair ne yapılacağı belli değil; kira alamıyor insanlar, ortada -kaderiyle baş başa- bırakılmış durumda. Bütün bu toplanan paralar, kentleri dirençli hâle getirmek için, insanların barınmasını, geçinmesini sağlamak için harcansaydı acaba daha doğru bir politika izlenmiş olmaz mıydı? İnsanlar işini gücünü kaybetti, vergiden vazgeçmediniz bunlarla ilgili. Evet, ayrıca, ülkede koordinasyonsuzluk; insanlar enkazın altında üç gün kurtarılmayı beklerken öldüler arkadaşlar, bunu önce kabul etmemiz gerekiyor. Pek çok insan kurtarılabilecekken kurtarma ekipleri geç gitti, hatta yabancı kurtarma şirketleri terk etti "Böyle kurtarma olmaz." diye. Evet, şu komisyon raporunda da söyledik arkadaşlar depremin toplam maliyeti ülkeye 2 trilyon 853 milyar 300 milyon olarak hesaplanmıştır. Buradan soruyorum: Önlem almak daha ucuz değil mi arkadaşlar? Önlem almak daha ucuz değil mi? Ama biz ne yapıyoruz? Maalesef, önlem almak yerine deprem sonrası yara sarma politikası uyguluyoruz. Soruyorum sizlere: İnsanların yaşamdan koparılmasını, kaynağımızın, insan kaynağımızın yok olmasını hangi maddi değerle ölçebiliriz arkadaşlar? Herhangi bir maddi değer bunu ölçebilir mi? (CHP sıralarından alkışlar) Bir insanı nasıl geri getirebiliriz

arkadaşlar -rakamlarla ifade ediyoruz- bunu telafi edebilmek mümkün mü? Bu kadar koordinasyonsuzluğun yaşandığı bir süreçte tüm koordinasyonu yüklenecek bir afet ve iklim değişikliği bakanlığına acilen ihtiyaç vardır arkadaşlar. Yıllardır söylüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - 7269 sayılı Afet Yasası altmış altı yıllık bir yasa, günümüz koşullarına uydurulması gerekiyor. Hepsini burada önermelerde var, yeter ki niyet olsun, yeter ki niyet olsun. Alınacak tüm önlemler, mühendislik yapıları, malzeme, yerleşilen zemin birimi, fay zonundan uzaklaşma gibi tüm önlemleri almamız gerekiyor. Anayasa'da devletin sorumlulukları mutlaka tanımlanmalı, imar barışı ve affından derhâl vazgeçilmeli, kentsel dönüşüm yerine getirilmeli, yapı denetimi sağlanmalı ama bu olayları "kader planı" ya da "fıtrat" olarak nitelendiren bu yönetim biçiminin tezahürüdür bu yaşadıklarımız. Olaylar ve sonrasında yaşananlar ülke yönetiminin politik tercihlerinin sonucudur arkadaşlar; ölümler, kayıplar kader değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - Sadece selamlamak için...

BAŞKAN - Selamlayın.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - Beka sorunu aranıyorsa işte, deprem bir beka sorunudur, İstanbul'da beklenen deprem beka sorunudur. Afet için sorumlu da aranıyorsa Türkiye'yi yirmi üç yıldır yöneten Adalet ve Kalkınma Partisi bu ülkenin başına gelmiş en büyük afettir, en büyük felakettir diyorum, bunu da dikkatlerinize sunuyorum, ülke hâlâ hazır değil arkadaşlar, ülke hâlâ depreme hazır değil.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Şevkin.

Gündem dışı üçüncü söz, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümü nedeniyle söz isteyen Malatya Milletvekili Sayın Mehmet Celal Fendoğlu'na aittir.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun Sayın Fendoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

### 3.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, 6 Şubat depremlerinin 2'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekran başında bizi izleyen yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat'ta yaşadığımız büyük felaketin ardından tüm Türkiye'nin gösterdiği dayanışma, fedakârlık ve azim takdire şayandır. Deprem yarattığı yıkımın ve acının içinden insanlık tarihine altın harflerle kazınacak bir dayanışma öyküsü yazıldı. Bu öykünün her satırında insanların gösterdiği kahramanlık, emek ve sevgi yer aldı. İlk olarak depremde kurtarma ekiplerini ve hayat kurtarmak için canla başla çalışan kişileri anmamız gerekiyor; itfaiyecilerimiz, AFAD ekiplerimiz, polislerimiz, jandarmalarımız ve sağlık çalışanlarımız enkaz altındaki her bir hayatı kurtarmak için büyük bir özveriyle çalıştılar; karanlıkta, soğukta yıkıntıların arasında saatlerce arama kurtarma yaparak kaybolan canları bulmak için var güçleriyle mücadele ettiler. En büyük teşekkür bu kahramanların her birine aittir.

Aynı şekilde, gönüllüler de bu sürecin en önemli parçalarından biriydi. Evet, birçok profesyonel ekip vardı ama halkın içinden gönüllü olarak bu zor dönemde insanlara yardım eli uzatanlar da oldu. Her yaşta, her meslekten insan kendi hayatını bir kenara bırakıp enkaz alanlarında, hastanelerde, barınma merkezlerinde ve afet bölgelerinde el birliğiyle çalıştı; bu, gerçekten takdire değer bir ruh hâlidir.

Sağlık çalışanları bir başka önemli gruptur. Depremde yaralanan binlerce kişiye ilk müdahaleyi yaparken büyük bir özveriyle, zamanla yarışarak onlara hayat verdi. Hastaneler âdeta birer savaş alanı gibi çalıştı. Doktorlar, hemşireler, sağlık teknisyenleri ve acil servis çalışanları tüm bu kaosu içerisinde insan hayatını her şeyin önünde tutarak ellerinden gelenin en iyisini sundular.

Bir diğer önemli katkıyı sağlayanlar ise yardım kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Onlar çok kısa süre içerisinde gerekli gıda, su, ilaç ve barınma malzemelerini topladılar ve depremzedelere ulaştırdılar. İnsani yardım bu süreçte sadece bağış değil, aynı zamanda da moral kaynağı oldu çünkü yardım kuruluşları felaketzedelere yalnız olmadıklarını ve büyük bir dayanışma içinde olduklarını hatırlattılar.

Belki de en çok alkışı hak edenler Malatya, Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş halkı ve depremzedelerin ta kendileridir; büyük bir felaketle karşı karşıya kalmışken yıkılan binalar arasında bir arada durmayı başaran, birbirine destek olan, bir lokma ekmeğini bile paylaşan... Birbirimize nasıl sınıksız sarıldığımızı, aşımızı, ekmeğimizi, suyumuzu paylaştığımızı, dertlerimize ortak olup aynı çadırı komşumuzla paylaştığımızı, eksi 15 derecede de çadırında odun olmayan komşumuzla odunumuzu, battaniyemizi paylaştığımız gibi anılarımızı, anılarımızı, nasıl kenetlendiğimizi ve nasıl yeniden doğabileceğimizi göstermişsiniz. O insanlar gerçek birer kahramanlardır, yaşadıkları acı her şeyin önündeyken bile dayanışma ve yardım adına gösterdikleri dayanışma ruhu takdire şayandır.

Bu süreçte, yerel yönetimler her ne kadar zor bir dönemden geçseler de insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak, güvenliğini sağlamak, geçici barınma alanlarını oluşturmak için ellerinden geleni yaptılar. Malatya Belediye Başkanı ve yerel yönetim ekiplerinin çalışmaları ve devletimizin tüm kurumları -valilerimiz, kaymakamlarımız, Türk Silahlı Kuvvetlerimiz- hepsi sahada, vatandaşının yanında oldu, destekleri o zor günlerde çok önemli bir yere sahipti.

Son olarak, toplumun her kesiminden gelen destek unutulmamalıdır. Her yaşta insan, farklı kökenlerden ve farklı şehirlerden gelen kişiler bu süreçte önemli bir sorumluluk üstlendi. O dönemde sosyal medya üzerinden bağış çağrıları yapan, yardım gönderen, moral veren herkes bir katkı sağladı çünkü depremde en büyük gücümüz birlik ve beraberlik içinde olmamızdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Devamla) - Teşekkür ederim Başkanım.

Bu acı dolu günlerin ardından emeği geçen herkese bir kez daha teşekkür ediyoruz. Hep birlikte daha güçlü ve dayanışma içerisinde bir toplum oluşturduğumuzu biliyoruz. Gerçekten de felaketin bizlere kazandırdığı tek şey yıkım olmadı, birlikte gösterdiğimiz dayanışma gücümüzün ne kadar büyük olduğunu ve bir arada olmanın hayatımızdaki yerini bize hatırlattı. Deprem dayanışma ruhunu yaşatmaya devam etmeliyiz. Birlikte daha güçlü ve daha umutlu bir geleceğe doğru ilerleyebiliriz. Başka Malatya yok, başka Türkiye yok, birbirimizi sevmekten başka çaremiz de yok.

Sözlerime son verirken, depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, geride kalanlara sabırlar diliyorum. Yüce Allah bu milletin yâr ve yardımcısı olsun, Allah devletimize zeval vermesin, servetiniz ana baba duası olsun.

Sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Fendoğlu.

## VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

### A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi Başkanı Pia Kauma ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi Başkanı Sayın Pia Kauma, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş'la birlikte Genel Kurulumuzu teşrif etmişlerdir. (AK PARTİ, CHP, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Kendilerine Meclisimiz adına hoş geldiniz diyorum.

Geleneksel olduğu üzere, Fince'de "..."<sup>1</sup> ekselans. (AK PARTİ, CHP, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

İlk söz Sayın Barış Bektaş'a ait.

Buyurun Sayın Bektaş.

## VII.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'daki çiftçilerin yaşadığı mağduriyetlere ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin tahıl ambarı, buğdayın başkenti Konya'da çiftçilerimizin yaşadığı mağduriyetler her geçen gün daha da artıyor. Mazot, gübre, tohum ve ilaç fiyatları durmadan yükseliyor, elektrik ve sulama maliyetleri üreticimizin belini büküyor. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, şubat ayına gelmiş olmamıza rağmen hâlâ yatırılmayan hububat prim destekleri çiftçimizi batma noktasına getirmiştir. Alın teriyle toprağı işleyen, üreten, ülkenin gıda güvenliğini sağlayan Konyalı çiftçimizin hakkı olan destek ödemeleri derhâl yapılmalıdır. Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Millî ekonominin temeli tarımdır." sözünü hatırlatıyor, Tarım Bakanlığını çiftçimizin hakkını teslim etmeye ve destek ödemelerini derhâl gerçekleştirmeye davet ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Sayın İsmail Çağlar Bayırcı...

2.- Kütahya Milletvekili İsmail Çağlar Bayırcı'nın, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması

İSMAİL ÇAĞLAR BAYIRCI (Kütahya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Resmî mezuniyet töreni sonrasında özellikle basın önünde askerî hiyerarşiyi hiçe sayarak, emir komuta zincirini umursamayarak yaptıkları eylem dolayısıyla haklarında disiplin soruşturması açılan 5 teğmen ile 3 sıralı disiplin amirinin disiplinsizlik sebebiyle ihracı görüyoruz ki bazılarını fazlasıyla rahatsız etti. Bu konunun Atatürk'le hiçbir ilgisinin olmadığını, ısrarlı emre itaatsizlikten kaynaklanan disiplinsizlik sebebiyle ihraç edildiklerini bilmeyen varsa buradan bir kez daha söylemek istiyorum; şimdi sözde askerine sahip çıkıp vatan, millet naraları atanlara o zaman ben de soruyorum: Hiçbir suçu yokken, sırf eşinin başörtüsünden, Kur'an okumasından, namaz kılmasından, oruç tutmasından dolayı ülkesini seven, vatan sevdalısı, yüzlerce yüzbaşımız, binbaşımız, albayımız ordudan atılırken ve hatta sonrasında aileleriyle linç edilirken açlığa, sefalete, yokluğa mahkûm edilirken hiç vicdanınız sızladı mı, merak ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Sümeyye Boz...

3.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Tışrin Barajı bölgesinde yaşananlara ilişkin açıklaması

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Tışrin Barajı'na yürüyerek barışı ve insanlık onurunu savunma iradesini koyan Rojava halkı Türkiye saldırılarında hedef alınmış ve onlarca sivil katledilmiştir. Ölenlerin çoğu Tışrin Barajı bölgesinde olmak üzere 50'ye yakın

<sup>1</sup> Bu bölümde Başkan tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

kişi katledildi, 245 kişi de yaralandı. Saldırıları ve savaş dursun diye eylem yapan 24 sivil, atılan bombalarla katledildi. Aralarında gazeteci, siyasetçi, mühendis, sanatçı, öğretmen, kadın hakları aktivisti, üniversite öğrencisi, Kürt, Arap toplumundan, her kesimden insanlar vardı. Türkiye'nin Rojava'daki saldırıları sadece Rojava halkına değil evrensel adalet ve barış ilkelerine yapılmıştır ve insanlık suçudur. Barış isteyen halklara yönelik savaş siyasetini sürdürmek faşizmin görünür yüzüdür. Sivillerin kanı üzerinden savaş siyaseti yürüten iktidar, kendi çürümüşlüğüünü örtmek için Kürt halkına savaş açmış durumda. Rojava'nın direnişi insanlığın direnişidir ve biz bu zulmü bitirmek için her alanda mücadeleyi büyötmeye devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Harun Mertoğlu...

4.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, ÇAYKUR Rizespor'a ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türk futbolu adına utanç verici bir geceyi geride bıraktık. ÇAYKUR Rizespor'un emeği sahada skandal hakem kararlarıyla gasbedilmiştir. Son beş sezondur Rizespor aleyhine verilen kararlar artık tesadüf değildir. Bu, bir düzen hâline gelmiştir. Hakemler adaleti sağlamak yerine, sahada açıkça bir takımın emeğini yok saymıştır. Türkiye Futbol Federasyonu ve Merkez Hakem Kurulu derhâl istifa etmelidir. Buradan açıkça soruyoruz: Rizespor'un hakkı neden teslim edilmiyor? Yabancı VAR hakemleri dahi bunun üzerine içinde şaibeli hâle gelmiştir. Futbol sadece büyük takımlar için mi oynanıyor? Eğer adalet sahada sağlanmıyorsa o ligde güven kalmaz. Tüm futbol kamuoyunu haksızlığa karşı durmaya çağırıyoruz. Çaykur Rizespor yalnız değildir. Futbolda adalet sağlanmadan başari olmaz. Yeter, artık durun.

BAŞKAN - Sayın Murat Çan...

5.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Ayvacık ilçesinde yaşanan mağduriyetlere ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Dün seçim bölgem Samsun'un Ayvacık ilçesinde hemşehrilerimizle bir aradaydık. Beceriksiz, liyakatsiz, yağmacı yönetim anlayışının Ayvacık ilçemize yaşattığı mağduriyetleri bizzat hemşehrilerimizden dinledik, kendi gözlerimizle gördük. Saklı cennet Ayvacık, ekoturizmin parlayan yıldızı olması gereken Ayvacık şu anda, maalesef taş ocaklarıyla âdeta katlediliyor. Burası turizm bölgesi mi olacak, taş ocağı bölgesi mi olacak? Bir ilçenin kimliğiyle, karakteristiğiyle bu kadar oynanmaz, bu kadar zarar verilmez. Örneğin, Ayvacık ilçemizin dünyayla bağlantısını sağlayan yol sekiz yıldır tamamlanmıyor. Bir sekiz yıl daha geçecek. İlçenin en büyük mahallelerinden biri Eyüpsultan doğal gaza erişemiyor. Sebebi, devletin kurumları arasında yaşanan ihtilaf. Ülkemizi bu beceriksiz, liyakatsiz, yağmacı yönetim anlayışından kurtardığımız gün Ayvacık ilçemiz de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aykut Kaya...

6.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, kamuda optisyen istihdamına ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Optisyenlik bölümlerinin her yıl 5 bin mezun verdiği göz önünde bulundurulduğunda kamu kurumlarında optisyenler için yeterli kadro verilmediği anlaşılmaktadır. Son 3 atamada yalnızca 55 optisyenin istihdam edilmesi, kamu hastanelerindeki optisyen açığını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Göz sağlığı, teşhis ve tedavi süreçlerinde kritik bir rol üstlenen optisyenler, kamuda daha geniş kapsamda görev almalıdır. İlçe sağlık müdürlüklerinin optik mağazalarına yılda 2 kez yaptığı denetimlerde farklı branşlardan doktor, hemşire katıldığı için işleyişe ve mevzuata tam anlamıyla hâkim olamamaktadırlar, sağlıklı bir denetim yapılamamaktadır; eksiklikler bazen gözden kaçırılmakta, bazen de gereksiz eksiklikler tespit edilmektedir. Optisyenlerin ilçe sağlık müdürlüklerinde görev almaları bu tür sorunları da ortadan kaldıracaktır.

Ayrıca, kamuda göz doktorlarının yanında göz ölçümü yapan asistanların da optisyen olması doğru bir göz ölçümü yapılmasını sağlayacaktır.

BAŞKAN - Sayın İnan Akgün Alp...

7.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'ın, Milli Eğitim Bakanına verdiği soru önergesine ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, bir süre önce Millî Eğitim Bakanının yanıtlaması istemiyle bir soru önergesi vermiştim. Sayın Bakan hem hilafihakikat bir cevap vermiştir hem de kendi yayınladığı yönetmeliğe dahi uymadığını ikrar etmiştir. Ben bu konuda Meclisimize bilgi vermek istiyorum.

Kars merkeze bağlı Hasçiftlik, Yücelen, Karaçoban ve Akdere köylerimiz var. Bu köylerde ortaokul yoktur. Ben bu ortaokul öğrencilerinin durumunu sordum. Sayın Bakan bu öğrencilerin pansiyona yerleştirildiğini söylemiştir. Oysa bu köyler 30 kilometreden daha yakındır, merkeze olan mesafesi nedeniyle taşımali eğitim kapsamında olması gerekirken öğrencilerin pansiyona yerleştirildiğini söylemiştir. 10-11 yaşındaki çocuklarımız pansiyonda kalmadığı için ailelerinin yanındadır ve birçoğu okula gitmek istememektedir. Sayın Bakanı hem Meclisimize doğru bilgi vermeye çağırıyorum hem de kendi yayınladığı yönetmeliğe uymaya davet ediyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Ali Karaoba...

8.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, elektrik faturalarında yapılan yeni düzenlemeye ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Geçtiğimiz hafta elektrik faturalarında devlet desteği yeniden düzenlendi. Şubat ayı itibarıyla mevcut faturası aylık 1.047 lira olan mesken abonesinin elektrik faturası yüzde 93 artışla 2.016 lira olacak, aylık tüketimi 600 kilovatsaat olan ve mevcut faturası 1.616 lira olan mesken abonesinin faturası yüzde 80 artışla 2.903 liraya yükseliyor, aylık 1.000 kilovatsaat tüketimi olup 2.860 lira ödeyen abone ise yüzde 69 artışla 4.839 lira ödeyecek. Geçen ay, partili Cumhurbaşkanı Erdoğan fiyat pahalılığına karşı satın almama özgürlüğü vurgusu yaparak vatandaşlara boykot çağrısında bulunmuştu. Buradan Sayın Erdoğan'a sesleniyorum: Vatandaşlarımız fahiş elektrik fiyatlarına karşı nasıl boykot yapacaklar? Vatandaşlarımızın cebinden elinizi çekin, elektrikte yaşanan fahiş fiyat artışlarını durdurun, vatandaşlara yazık oluyor.

BAŞKAN - Sayın Bilal Bilici...

9.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, ülkenin birçok negatif konuda şampiyon olmaya devam ettiğine ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Ülkemiz birçok olumsuz ve negatif konuda şampiyon olmaya devam ediyor; insan hakları, adalet, hukukun üstünlüğü ve enflasyon başta olmak üzere sınıfta kalıyor. Zimbabve, Sudan, Güney Sudan, Arjantin ve Venezuela'dan sonra dünyada en yüksek enflasyonda 6'ncı sıradayız, sınıfta kalıyoruz. Ülkemizdeki aylık enflasyon 140 ülkenin yıllık enflasyonundan daha yüksektir. Asgari ücretliye 22.104 TL'nin, emekliye 14.469 TL'nin layık görülmesi de yanıltıcı diyorum. "Geçim yoksa seçim var." çağrımızı buradan yineliyorum.

BAŞKAN - Sayın Halit Yerebakan...

10.- İstanbul Milletvekili Halit Yerebakan'ın, sosyal medyaya ilişkin açıklaması

HALİT YEREBAKAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tam yirmi bir yıl önce bugün sosyal medya hayatımıza girdi. Başlangıçta insanları yakınlaştıracak, bilgiye erişimi kolaylaştıracak söyleniyordu. Ancak geldiğimiz noktada aşırılık yanlılarının elinde dezenformasyonun ve nefret söylemlerinin en güçlü silahı hâline gelmiştir. Bir zamanlar ortak bir gerçek etrafında buluşurken bugün, kişiselleştirilmiş yankı odalarına hapsedildik. Bilgiye ulaşmak hiç olmadığı kadar kolay fakat gerçek, hiç olmadığı kadar bulanıktır. Algoritmalar kitleleri yönlendirmek, toplumu kışkırtmak, kurumlara olan güveni sarsmak için kullanılıyor. Bunun sonuçlarını, artan ve derinleşen kutuplaşma ve gerçeği ayırt etmekte zorlanan bir nesil olarak görüyoruz. Bu platformlar artık yalnızca birer teknoloji ürünü değil, dünyada da demokrasiyi tehdit eden bir güç unsuru hâline gelmiştir. Bu yüzden, dezenformasyonla mücadelede daha kararlı olmalı, dijital alanı düzenleyecek, gerçek bilgiye erişimi güvence altına alacak destekleri ve düzenlemeleri hayata geçirmeliyiz.

BAŞKAN - Sayın Süleyman Bülbül...

11.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ülkemizde içimizi yakan, 11 ili etkileyen 6 Şubat depreminin üzerinden iki yıl geçti. İktidar, depremin ardından verdiği sözleri tutmadı, yaşananlardan ders almadı. Son bir haftada Ege Denizi'nde 571 sarsıntı yaşandı. Memleketim Aydın'da okulların ve kamu binalarının depreme dayanıklılığını bakanlara sordum. Birinci derece riskli bölgeler arasında yer almasına rağmen Aydın'da da kamu ve okul binaları es geçiliyor. Aydın'da 631 okuldan 500'ünde deprem tahkiki yapılmadı, 631 okuldan yalnızca 39'unda güçlendirme çalışması yapıldı. Öğrenciler, öğretmenler eski ve depreme dayanıksız yapılarda kaderine terk ediliyor. Aydın ve ilçelerinde bulunan 7.553 kamu binasından bugüne kadar yalnızca 24'ü güçlendirildi. Rantçı politikalara teşvik eden, sorumluluktan kaçan AKP, kamu binalarının bakım ve onarım ihtiyacını gizleyemez, vatandaşlarımızı bir kez daha kaderine terk edemez. Aydın'da ve tüm Türkiye'de depreme karşı denetimler yapılmalı, önlemler alınmalı, binalar güçlendirmelidir.

BAŞKAN - Sayın Mestan Özcan...

12.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 30 Ağustosta düzenlenen mezuniyet töreni sonrası korsan gösteri yapan teğmenler ihraç edilmiştir.

Önceliği müesses disiplinin muhafazası ve idamesi olan Türk Silahlı Kuvvetlerimizde disipline aykırı hiçbir eylem, olay ve duruma müsamaha gösterilemez. Temelini disiplinin oluşturduğu orduda bir grup teğmen organize bir şekilde başarılarına buyruk bir eylemde bulundukları için ihraç edilmişlerdir; konu, asla "Mustafa Kemal'in askerleriyiz!" sloganı değildir. Belli bir ideolojik grup tarafından bu gerçek çarpıtılsa da bu ülkenin geçmiş acı hatıralarla doludur. 15 Temmuz kalkışması dâhil Türkiye'de tüm darbeler benzer söylemlerle yapıldı. "Genç subaylar rahatsız." manşetleri hâlâ zihinlerimizde travmadır. Halk nazarında kılıklı korsan gösteri infial uyandırırken Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanlığı lideri Sayın Devlet Bahçeli dirayetli tavırlarıyla daha ağır sonuçları engellemişlerdir.

Her zamankinden daha fazla birlik ve beraberliğe ihtiyaç duyduğumuz bugünlerde orduda disiplinsizliğe izin verilemez diyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Mühip Kanko...

13.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, eczacıların taleplerine ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ederim Başkanım.

Halk sağlığı için birinci basamak sağlık kuruluşu olarak sundukları ilaç ve eczacılık hizmetiyle sağlık sisteminin önemli paydaşlarından olan eczaneler ekonomik zorluklar içinde nefes alamaz olmuştur. Son yıllardaki yüksek enflasyon karşısında artan giderleri üstüne ilaç fiyat kararnamesi düzenlemelerinde kâr oranlarını düzenleyen baremlerde güncelleme yapılmayınca her ilaç zammında eczacıların kâr marjı düşüş yaşamıştır. Türk Eczacıları Birliği ile Sosyal Güvenlik Kurumu arasında 1 Ekim 2024 tarihinde sona ermiş görüşmelerde eczacıların enflasyon oranında istediği iyileştirmelerin yapılmaması konusunda mutabakat sağlanmıştır.

Ülkedeki hemen her meslek grubunda olduğu gibi eczacılar iki talepte bulunmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu ile Türk Eczacıları Birliği arasında bağitlı bulunan ilaç temin protokolünde özellikle reçete başı hizmet bedellerinin, eczane indirim oranlarının eczanelerimizin ilaç, eczacılık hizmeti sunumunu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Reşat Karagöz...

14.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Aziz şehitlerimizin kaniyla sulanmış vatanımıza sadakatle hizmet etmek için ant içen 5 vatan evladı yalnızca "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." dedikleri için birilerinin kirli hesaplarına kurban edildi. FETÖ'cüler TSK'nin içine sızarken sessiz kalanlar, askerî liseleri kapatarak ordunun köklerine dinamit koyanlar, TSK'nin liyakat sistemini yerle bir edenler şimdi de ebedî Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e yürekten bağlı genç subayları ihraç ederek Türk ordusunun temel direklerini sarsmaktadır. 5 genç subayı ısmarlama kararlarla ihraç edenler milyonlarca vatanseverin vicdanında mahkûm olmuşlardır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türk Silahlı Kuvvetlerini tarikatların, cemaatlerin oyuncağı hâline getirmeye çalışanlara karşı Mustafa Kemal'in askerî olmaya devam edeceğiz. Ordumuzu siyasi hesaplaşmalarla zayıflatmaya, Atatürk'ün mirasını yok etmeye çalışanların karşısında dimdik duracağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Orhan Sümer, özür diliyorum, sizi atlamışız.

Buyurun.

15.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, ihraç edilen teğmenlere ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Estağfurullah Başkanım, rica ederim.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye'nin dört bir yanından gelen tepkilere dün ziyaret ettiğim Adana'da emekli subaylardan da bir mesaj var: "Harbiyeliler yalnız değildir!" "Teğmenime dokunma!" AKP iktidarı tarihimize görülmemiş bir hataya imza atarak teğmenlerimizi ordudan ihraç etmişlerdir. Bu karar teğmenlerimizin göğsüne onur nişanesi, kararı alanların alınlarına ise kara bir leke olarak tarihe geçecektir. İhraç edilen teğmenler 2024 yılı mezunu teğmen arkadaşları için mezuniyet töreni sonrası serbest zamanda diğer mezun teğmenlerle birlikte "Mustafa Kemal'in askerleriyiz!" diye bağırışlar ve subaylık andını icra etmişlerdir. Bizler de Adana'dan haykırıyoruz: Mustafa Kemal'in askerleriyiz! Kararı kabul etmediğimizi bildirir, Genelkurmay Başkanı ve Cumhurbaşkanının bilgilerine sunarız.

Harbiyeliler yalnız değildir, teğmenime dokunma! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Serkan Sarı...

16.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP iktidarına sesleniyorum: AKP iktidarı Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri hedef almış vaziyette. Geçmiş yıllarda, 2021 yılında Balıkesir, AKP'li Büyükşehir Belediyesi zamanında Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçları, 115 milyon lira olan borcu yapılandırarak 74 milyon liraya düşürmüş ve bugün, pazartesi günü satışa çıkaracak oldukları 4,5 milyon değerindeki araziyi o gün 8,5 milyona sayarak da bu borcu kapatmıştır.

Bugün söz konusu olan Cumhuriyet Halk Partili belediyeler olduğunda SPK denetimli firmaların belirlemiş olduğu değer yarısından kabul ederek aslında halkımızın, Balıkesirlilerin, tüm Türkiye'deki vatandaşlarımızın malına da çökmeye çalışılmaktadır. Bu anlayışı kabul etmiyoruz, bu anlayışın amacının ne olduğunu çok iyi biliyoruz. Halkımız sizin bu anlayışınıza sandıkta en sert cevabı verecektir.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Borcunu öde, borcunu!

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Sarı.

Sayın Burak Akburak...

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkürler.

Türk futbolunda hakem hataları artık tahammül sınırlarını aşmıştır. Hemen her hafta yaşanan skandallar, sahadaki tansiyonu yükseltmekle kalmıyor; kulüplerimizi, futbolcularımızı ve taraftarlarımızı isyan ettiriyor. Hakemlerin yönetimi adaletten uzaklaştıkça Türk futboluna olan güven de hızla eriyor.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Git borcunu öde! Borçlu adam...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Tefeci gibi çöktünüz belediyelerin üstüne! Utanmadan bir de bununla övünüyorsun! Tefecilik mi yapıyorsun? Sizin belediyelere olunca olmuyor, CHP'lilere niye oluyor? Nerede vicdan? Adınızdaki AKP nerede? Adalet nerede? Adalet var mı sizin partinizde? Vicdan var mı? İnanıyor musunuz?

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Ya, böyle bir şey yok ki.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ezbere, ezbere konuşuyorsun, bilip bilmeden konuşuyorsun. Borçları getir, 6 milyonluk borcu 9 milyona getir... Ne konuşuyorsun!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Al sana reel belgeler!

BAŞKAN - Bir dakika Sayın Akburak.

Arkadaşlar...

Sayın Sarı, bir dakikayı kullanıyor arkadaşımız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Anlıyorum Başkanım da oradan da sataşma var.

BAŞKAN - O da davulcunun şeyi gibi araya giriyor. Onun için baştan başlatalım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Arkadaşımız çıkıp söz alabilir cevap verecekse. Oturduğu yerden ahkâm keseceğine kürsüye çıkıp cevabını versin varsa söyleyeceği.

BAŞKAN - Tamam Sayın Sarı, sessiz lütfen, arkadaş konuşuyor.

Buyurun Sayın Akburak, sürenizi tekrar başlattım.

#### 17.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, Türk futbolundaki hakem hatalarına ilişkin açıklaması

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkürler.

Türk futbolunda hakem hataları artık tahammül sınırlarını aşmıştır. Hemen her hafta yaşanan skandallar sahadaki tansiyonu yükseltmekle kalmıyor; kulüplerimizi, futbolcularımızı ve taraftarlarımızı da isyan ettiriyor. Hakemlerin yönetimi adaletten uzaklaştıkça Türk futboluna olan güven de hızla eriyor. Bu şekilde bu sezonun sağlıklı tamamlanması mümkün değildir. TFF'ye çağrım açık ve net; madem VAR sisteminde yabancı hakem uygulamasına gidildi, o hâlde aynı adımı atın ve orta hakemler için de yabancı hakem uygulaması gelsin. Futbolumuzun marka değerini arttırmak ve bu kaosa son vermek için yabancı hakemler muhakkak ve muhakkak devreye alınmalıdır. Türk futbolu güvenilir ve şeffaf bir hakem yönetimine muhtaçtır. Mesele sadece kulüplerin değil bu ülkenin en büyük sosyal olgularından biri olan futbolun geleceği. TFF'yi sorumluluk almaya, Türk futbolunu daha büyük krizlere sürüklemekten harekete geçmeye davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Sami Çakır...

#### 18.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Alev Alatlı'nın ölüm yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, ölüm yıl dönümünde Alev Alatlı Hanımefendi'yi rahmetle anıyorum. Onun tarifleri mümeyiz bir toplum, güzellik zirvesinin tanımları olarak kayıtlara geçmiştir. Felsefe, sosyoloji, ekonomi ve ilahiyata kadar birçok alanda araştırmalar yaparak hayatını dolu dolu ilim ve irfanla geçirmiş velut bir münevver kadından bahsediyorum. Oturması, kalkması, konuşması, yazması, derdi ve tasası ileri planda bir inkılap çağrısıydı. Zihinleri çalıştırmayı öne çıkaran çalışkanlığı ve gayretiyle millî olmanın örneklerini sergilemiştir. Alatlı'nın "Tarihin bize öğrettiği bir şey var, ister en mükemmel yönetim sistemini ister ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmiş olsun bir medeniyetin sevgi ve nefis terbiyesi dumura uğramış, manevi enerjisi tükenmiş ise o medeniyeti ne Birleşmiş Milletler Tüzüğü ne Helsinki Beyannamesi ne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ne de en üstün silahlar kurtarabilir." ifadesi bir doğruyu haykırmaktır diyor, Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Asu Kaya...

#### 19.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, Yargıtayın Pınar Gültekin kararına ilişkin açıklaması

ASU KAYA (Osmaniye) - İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasıyla cesaretlenen canileri bir cesaretlendirici karar da Yargıtaydan geldi maalesef. Pınar Gültekin 27 yaşındayken bir erkek tarafından canlı canlı yakıldı, yetmedi, üzerine beton döküldü, ardından nehre atıldı. Yargıtay ise Pınar'ın katili Cemal Metin Avcı'nın bu cinayeti canavarca hisle işlemediğine hükmetti ve yetmedi, bir de haksız tahrik indirimi istedi. Pınar'ın ve katledilen bu kadınların azmettiricisi sadece bir kişi değil, canilere indirim isteyen ve kadınları göz göre göre korumayan adaletsiz kararlardır ve maalesef, bu kararların uygulayıcılarıdır. Bu karar politiktir, reddediyoruz, kabul etmiyoruz.

Ve soruyorum: "Şiddete sıfır tolerans" diyenler nerede bu Mecliste? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Meryem Göka...

20.- Konya Milletvekili Meryem Göka'nın, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Genel Kuruluna ilişkin açıklaması

MERYEM GÖKA (Konya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Genel Kurulunda uluslararası sistemin adaletsizliklerine ve küresel krizlere çözüm yollarını dile getirdik. Bugün Gazze'de yaşanan soykırım ve Suriye'de yıllardır süren insan hakları ihlalleri uluslararası sistemin âcizliğinin en açık örneklerinden. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yıllardır dile getirdiği şu sözlerin ne denli önemli olduğunu Avrupa Konseyinde vurguladık: "Dünya 5'ten büyüktür ve daha adil bir dünya mümkündür."

Öte yandan, İstanbul Milletvekilimiz Sena Nur Çelik Kanat'ın sunduğu Ekonomide Kadınlar Raporu'nun değerlendirildiği oturumda da söz aldık ve Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği "Aile Yılı" kapsamında kadınların güçlendirilmesini daha sağlam aileler ve daha güçlü bir toplum inşa etmenin temel taşı olarak gördüğümüzü vurgulayarak AK PARTİ iktidarında kadınlara yönelik gerçekleştirdiğimiz çalışmaları dile getirdik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Önder Aksakal...

21.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yaklaşık on gündür Ege Denizi'nde yoğun bir sismik hareketlenmeyle sayıları yaklaşık 700'ü bulan değişik büyüklüklerde depremler meydana geldi ve gelmeye devam ediyor. Oluş şekilleri ve nitelikleri itibarıyla bir öncü depremler sürecinin yaşandığını düşünüyorum. Olası bir büyük kırılmanın ülkemizin özellikle Ege ve Akdeniz şeridinde yer alan fay hatlarını tetikleyecek karakterde olması elbette endişelerimizi artırmaktadır.

Buradan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'a çağrı yapıyorum: Birinci derecede riskli binalarda oturan yurttaşlarımızdan başlamak üzere, tehdit altındaki yerleşim alanlarına alternatif imar alanları tespit edilerek yeni konutların yapımına başlanmalıdır. Her taraf yıkıldıktan sonra bu konutları zaten devlet yapıyor; o zaman yıkılmadan yapalım, canları kurtaralım. Yarından sonra yani 6 Şubatta, yüzyılın felaketi olarak tanımladığımız ve 11 ilimizi yıkan büyük deprem felaketinin 2'nci yılını geride bırakacağız. Bir daha yaşanmaması temennisiyle, bu depremde yaşamlarını yitiren yaklaşık 54 bin insanımıza bir kez daha Allah'tan rahmet, yaralı kalan ve tedavisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tanal...

22.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Şanlıurfa Halfeti'de Büyükşehir Belediyesinin sosyal tesis adı altında 32 yataklı oteli var. Aynı zamanda, Çatak'ta bulunan tüm mefruşatı tamamlanmış olan bir lokantası var ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından Bozova Kaymakamlığına tahsis edilen gemisi var. Bu tesisler çalıştırılmıyor, gemi çürümeye bırakılmış durumda. Bu her iki tesisin ve geminin Şanlıurfaspor'a ekonomik krizden kurtulması açısından tahsis edilmesinde kamu yararı vardır, hem bölgenin ekonomisi açısından hem spor açısından. İlgili idarelere de bu tahsisat işleminin Şanlıurfaspor'a yapılmasını arz ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Şerafettin Kılıç...

23.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, Tarım Kredi Kooperatifleri marketlerinde yapılacak tabela değişimlerine ilişkin açıklaması

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Çiftçilerimiz maliyetler altında eziliyor, üretimi durdurmak zorunda kalıyor; tarım ve hayvancılık âdeta bitirilmeye çalışılıyor. Sonuç olarak dünya genelinde gıda ürünlerinin en pahalı olduğu ülkelerden biri hâline geldik. Çiftçilerimize hakkı olan destekler yapılmazken, çiftçilerimiz borçlar altında ezilirken, traktörüne, üretim araçlarına haciz konulurken, çarşıda pazarda fiyatlar cep yakarken, diğer yandan israf ve rant hız kesmeden devam ediyor. Türkiye genelindeki 2.500 Tarım Kredi Kooperatifleri marketinin tabela değişimi için 500 milyon lira harcanacak. Tepkiler sonucunda "Sadece yeni açılacak marketlerin tabelası farklı olacak." denildi ama bunun gerçek olmadığı ortaya çıktı. Üretime aktarılması gereken kaynakların market tabelalarına harcanması kabul edilemez. Bu israfa son verilmelidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Nurten Yontar, buyurun.

24.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, TÜİK'in açıkladığı ocak ayı enflasyonuna ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, TÜİK, ocak ayı enflasyonunu yüzde 5,03, yıllık enflasyonu da 42,12 olarak açıkladı; 3 Ocak tarihinde açıklanan Aralık ayı enflasyonu yüzde 1,04'tü. TÜİK altı aylık enflasyonun hesaplanacağı tarihte açıklanan enflasyon verisiyle milyonlarca işçinin, emekçinin, kamu çalışanının, emeklinin ücretini çalmıştır. Bir ay önce yüzde 1,04 olarak açıklanan enflasyonun bir ay sonra yaklaşık 5 katı artması akla mantığa aykırıdır. TÜİK, bile isteye enflasyonu eksik ölçtükçe milyonların cebindeki para çalınmakta ve her geçen gün milyonlarca insanın boğazından geçen lokma küçülmektedir. Enflasyonun gerçek hâlini TÜİK'e değil çarşıya pazara giden insanlara sorun. TÜİK âdeta bir tiyatro sahnesinde rol kesiyor ama unutulmasın ki perdeyi ilk seçimde vatandaşlar kapatacaktır.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Tahtasız... Yok.

Sayın Ali Bozan...

25.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevindeki Hadi Elçiçek'e ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Hadi Elçiçek kanser ve kalp hastası, bir kez daha söylüyorum, kanser ve kalp hastası ve yüzde 86 engeli var. AIHM'in ihlal kararı üzerine tam yirmi iki yıl sonra, 2021 yılında cezaevinden tahliye edilmişti. Kanser hastası Elçiçek'e AIHM'in ihlal kararına rağmen Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tekrar ceza verildi. Yargıtayın ceza kararını onamasının ardından Elçiçek'in cezası kesinleşti. Elçiçek 7 Ocak tarihinde Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevine götürüldü. Kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda. Elçiçek'in bir an önce serbest bırakılıp sağlıklı bir ortamda kemoterapi görmesi gerekiyor.

Buradan ilgili tüm kurumlara sesleniyoruz: Elçiçek'in sağlık koşulları cezaevinde yatmasına uygun değil, Elçiçek derhâl serbest bırakılmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu... Yok.

Sayın Ayten Kordu...

26.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Yargıtayın Pınar Gültekin kararına ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Katledilen her kadın isyanımız ve mücadele gerekçemizdir. İktidarın kadın düşmanı politikaları, her geçen gün kadın katliamlarının artmasına sebep olacak kararlara imza atmaya devam etmektedir. Yargının Pınar Gültekin davasında katil Cemal Metin Avcı'ya verilen müebbet cezasının "canavarca bir hisle öldürmediği" gerekçesiyle bozulması, kadın cinayetlerinin nasıl politik olduğunun somut hâlidir. Yine, kadın düşmanı bu yargı kararları katillerin hangi zihniyetten güç aldığını, kadın cinayetlerinin cezasızlık politikasıyla nasıl ödüllendirildiğini bir kez daha göstermiştir. Bilinmelidir ki her kadının katili, bu şiddete onay veren, kadın düşmanı, erkek egemen tekçi sistemin yargısı ve bu zihniyetin aracı hâline getirilen iktidarın da kendisidir. Pınar Gültekin ve binlerce kadının davasının yargı eliyle aklanmasına ve meşrulaştırılmasına asla izin vermeyeceğiz. Erkek egemen devlet politikaları, yargının iş birliğiyle verdiği bu kararlar kadınların mücadelesini ve özgürlük arayışını asla durdurmayacaktır.

BAŞKAN - Sayın Aşıla...

27.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasına ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Cumhurbaşkanı Erdoğan "Nüfusumuzun 2035'ten itibaren düşüşe geçmeye başlayacağı, 2100'de 65 milyona gerileyeceği simülasyonlarla karşılaşıyoruz." diyor. Öyle doğum oranlarının düşmesiyle falan nüfus bu kadar düşmez, birbirimizi kandırmayalım. Bu simülasyona göre, 2035 yılına kadar hepimiz ölüyoruz. Bu simülasyonu kim hazırladı, onu sormak lazım. 1923 senesinden bu yana kesintisiz artışla 13 milyondan 87 milyona çıkmış olan Türk halkı olarak soruyoruz: Başımıza ne gelecek de yetmiş beş sene sonra bile artmamış, aksine 65 milyona düşmüş olacağız? Birileri ölüm fermanımızı yazdı da bizim mi haberimiz yok?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Aşıla.

Son olarak, Sayın Sarıgül, bugün beş dakika hakkınızdan feragat ettiniz, onun için ben size yerinizden bir söz vereyim.

Deprem bölgesinden vekile devretti Sayın Sarıgül.

Buyurun Sayın Sarıgül.

28.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Erzincan'da hayvan rehabilitasyon merkezi kurulması gerektiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Doğada yaşayan bütün canlılara destek vermemiz lazım. Doğada yaşayan canlılar hepimize aittir. Erzincan da en fazla canlılara sahip çıkmamız gereken illerimizin başında geliyor. Erzincan'da bir hayvan rehabilitasyon merkezi kurmamız lazım. "Kısırlaştır, yerinde yaşat." projelerini Şişli Belediye Başkanı olduğum dönemde on beş sene en güzel şekilde uyguladım. Bütün

belediye başkanlarımızdan ricam, Bakanlığımızdan ricam "Kısırlaştır, yerinde yaşat." projeleriyle doğada yaşayan canlılara sahip çıkmalıyız.

Sayın Başkanım, anlayışınıza çok teşekkür ediyorum. Sayın Sırrı Süreyya Önder Başkanım, sevdiğin, sevenin bol olsun; bir yanı can Erzinanlı olsun.

BAŞKAN - Eyvallah, sağ olasın.

Teşekkürler Sayın Sarıgül.

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

##### A) Çeşitli İşler (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Balıkesir Bigadiç Belediye Başkanına ve Bigadiçlilere "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Balıkesir Bigadiç Belediye Başkanı ve Bigadiçliler misafirlerimiz, dinleyici locasından Genel Kurul çalışmasını takip ediyorlar; kendilerine hoş geldiniz diyorum, Bigadiç'i de buradan selamlıyoruz, sağ olun. (Alkışlar)

Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz YENİ YOL Partisi adına Sayın Selçuk Özdağ'a ait.

Buyurun.

#### VII.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve depremle ilgili alınması gereken tedbirlere ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 6 Şubat depreminden bu yana iki sene gibi bir zaman geçti. Biz hep sonuçlarla uğraşıyoruz, nedense sebeplerle uğraşmıyoruz. Türkiye bir deprem kuşağında ve bu deprem kuşağında olmamıza rağmen... Son zamanlarda büyük depremler yaşadık. Elâzığ depremi gibi, bundan önce 1999'da Gölcük depremi, İzmit depremi gibi, en sonunda biliyorsunuz, Kahramanmaraş ve 11 vilayetimizi ilgilendiren büyük bir deprem yaşadık. Peki, bu depremi sadece biz mi yaşıyoruz? Hayır. Dünyada çok ülke bu depremlerle karşı karşıya kalıyor. Mesela Şili gibi, mesela Meksika gibi, mesela Japonya gibi, mesela Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletleri gibi, mesela İtalya gibi veya Balkan ülkelerinden bazılarında olduğu gibi. Peki, buralarla ilgili bu büyük depremleri yaşadıktan sonra bu ülkeler tedbirler almışlar mı? Almışlar. Neden? Meseleyi sadece kadere yani Allah'a havale etmemişler. Meseleyi Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de "Siz düşünmez misiniz, akıl etmez misiniz?" bilgiye önem vermesiyle ilgili söylediği gibi bu konulara değer vermişler ve bununla ilgili çözümler üretmişler. Japonya İkinci Cihan Harbi'ni yaşadı ve büyük bir bedel ödedi, biliyorsunuz, Hiroşima ve Nagazaki'de; depremlerin çok yoğun olduğu bir ülke ve ardından buralarda tedbirler aldılar, bilgiye ve teknolojiye önem verdiler. Dünyanın en büyük depremleri Japonya'da oluyor. Japonya, bu depremlerde ya 3 kişiyi, 5 kişiyi, 10 kişiyi kaybediyor ve kaybettiikten sonra da buralarda yollarını kaybetmiyor, tren yollarını kaybetmiyor, metrolarını kaybetmiyor, insanların kaybetmiyor, maddi imkânlarını kaybetmiyor ama bunlar olduktan sonra da bir şey oluyor orada; bir bakan, bir başbakan istifa ediyor veya bir genel müdür istifa ediyor. Bırakalım Japonya'yı, diyebilirsiniz ki 7 büyük ülkeden bir tanesi Japonya İkinci Cihan Harbi'nden sonra. Biz İkinci Cihan Harbi'ne de girmedik. Peki, Şili'den bahsedelim, Meksika'dan bahsedelim. Şili dünyanın kaçınıcı büyük ekonomisi? 40'ıncı büyük ekonomisi. Peki, Meksika kaçınıcı büyük ekonomi? 50'nci büyük ekonomi. Biz kaçınıcı büyük ekonomiyiz? AK PARTİ iktidara geldiğinde 17'nci büyük ekonomiydik, şimdi 21-22 ama baskılarla 20'nci olarak gösteriyoruz. 20'nci büyük ekonomide 7,4 şiddetinde bir deprem oluyor, 60 bin kişi ölüyor, 100 bine yakın kişi yaralanıyor, 104 milyar dolarlık bir zararımız oluyor. Peki, Şili'de oluyor mu bu depremler? Oldu. Bu 2024 yılı içerisinde 5,3; 6,4; 7,4 olmak üzere 3 büyük deprem oldu. Peki, Şili'de kaç kişi öldü? Ben size söyleyeyim: 7,4'te 500 kişi öldü. Zararları ne kadar? 5 milyar dolar, 40'ıncı büyük ekonomi. Allah aşkına, siz bu kadar masraf yerine, bu depremler olmadan önce fay hattına yapılan evleri taşımış olsaydınız kentsel dönüşümler yerine, doğru yapmış olmaz mıydınız? Olurdunuz ama yapmadınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Siz bilgiye önem vermiyorsunuz, siz sonuçlarla uğraşmak istiyorsunuz ve sonucunu da bedellerini de milletimiz ödemiş oluyor, sonra da burada destan yazıyorsunuz. Biraz önce bir milletvekili çıktı ve konuştu burada. Efendim, milletimiz çok cansiparane çalışmış. Ya, millet zaten alicenap bir millet; bu millet nerede bir acı görse, sel felaketi görse, orman yangını görse, herhangi bir yerde deprem görmüş olsa veya başka bir felaket görmüş olsa bu felaketler sonunda -işte bunu en son otel yangınında da gördük- vatandaşımız varını yoğunu ortaya koyabiliyor. Önemli olan, bu devleti yönetenlerin devleti akılla, bilgiyle yönetmiş olmalarıdır. Gördüğümüz o ki akılla yönetmiyorsunuz, bilgiyle yönetmiyorsunuz ve de Türkiye'nin ehem ve mühim çizgilerini iyi araştırıyorsunuz. Ehem ve mühim çizgileri belli. Orman yangınları olur. Daha geçen gün Bakan Bey burada, bütçede "Efendim, envanterimizi çoğaltmaya başladık." diye konuştu. Ne envanteri? Helikopter envanterini çoğaltmaya başlamışlar. Allah'tan korkun be!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, bitirelim lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Hatay'dan Çanakkale'ye kadar, elli yıldır, altmış yıldır bu orman yangınları olmuyor mu? Ben Manisalıyım, Muğla'da üniversitede hocalık yaptım; oralarda hep orman yangınları oluyordu ama helikopterler zamanında

söndürüyorlardı. Siz bu konuda ihmallerinizi ortaya koydunuz ama hiçbir kimse bedel ödemiyor ve bakıyoruz, ne bir bakan istifa ediyor ne bir genel müdür istifa ediyor ne bir Cumhurbaşkanı istifa ediyor veya özür diliyor.

Bakın, geçen gün bu kürsüde söyledim, dedim ki: Sırbistan'da bir kaza oldu. Bu kazadan sonra Başbakan istifa etti, bakan istifa etti, ilgili genel müdürler istifa etti Sırbistan'da.

Türkiye bu konularda daha fazla ciddi çalışmalıdır, bilgiye önem verilmelidir. Depremler olacaktır ama bu depremlerle ilgili önceden tedbir almamız gerekmektedir. Maalesef, tedbir almayan bir iktidara karşı karşıyayız. Deprem olduktan sonra "kader" diyerek Allah'a bütanda bulunan bir anlayışla, bir zihniyetle karşı karşıyayız. Allah başka ülkelerde de deprem meydana getiriyor ve o depremler olduktan sonra da o depremleri birileri günahlara bağlamıyor. Yani Japonya'da günahlar olmuyor mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sözümü tamamladım efendim, teşekkür ediyorum, uzatmayacağım. Anlayışınıza teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Özdağ.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Buğra Kavuncu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Kavuncu.

30.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, şehit Piyade Uzman Çavuş Kadir Dingil'in ölüm yıl dönümüne, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne, 21 Ocak 2025'te Bolu Kartalkaya'daki bir otelde çıkan yangına ve sonrasında İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün Uzman Çavuş Kadir Dingil'in, şehidimizin ölüm yıl dönümü. Aziz vatanımız için 2024 yılında Irak'ta terör örgütü tarafından şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Kadir Dingil'i rahmet, saygı ve hürmetle anıyorum. Bütün şehitlerimizi, gazilerimizi ve ekranları başında Genel Kurulu takip eden bütün şehit ailelerini ve yakınlarını da saygıyla selamlıyorum.

Bu hafta depremin 2'nci yıl dönümü. Aslında, öldüren deprem değil arkadaşlar; öldüren, tedbirsizliktir; öldüren, yanlış yere yapılan binalardır, denetimsizliktir, plansızlıktır, ihmaldir, öngörüsüzlüktür, koordinasyonsuzluktur, açgözlülüktür; öldüren deprem değil, aslında öldüren bu saydığım, bu söylediğim kavramlardır. Biz her alanda, her anlamda bunu görüyoruz; trafikte görüyoruz, İliç'teki maden kazasında görüyoruz ve -maalesef, daha çok yakın- Kartalkaya'da da gördük. 21 Ocak 2025, yer Bolu Kartalkaya; belki unutturulmak istenilen bir trajediydi, ihmaller yüzünden çıkan yangında 78 vatandaşımız hayatını kaybetti. Hani savaşta, felakette, kötü günde bir araya geldik; evet, depremde el birliğiyle bir araya geldik. Bu, çok önemli bir meziyet, çok önemli kültürel bir değer ama bundan çok daha önemli olan; plan, tedbir ve ihmali engelleyecek denetimi yapabilmektir. Bir araya gelebilmekten gururlandığımız kadar, tedbirli olup bu tür kazaları önleyebilmekten gururlandığımız ölçüde biz bu felaketleri görmekten imtina etmiş oluruz. Biz, maalesef, canımızın yandığı bu felakette devletin kurumları arasında, işte, o depremde bahsedilen birlik beraberlik var ya, acıda bile bunu göremedik. Devletimizin kurumları arasında bırakın iş birliğini, üstüne günlerce devam eden, inanın, o acılı aileleri kahru perişan eden kurumlar arasındaki bir kör dövüşünü gördük. Kurumların yetkilileri birbirlerini suçladı, herkes sorumluluğu kendi üzerinden atmaya çalıştı ve sonra İçişleri Bakanı Sayın Ali Yerlikaya çıktı, dedi ki: "Biz on gün içerisinde sorumlunun Kültür Bakanı mı, yoksa Bolu Belediye Başkanı mı olduğunu netleştireceğiz." Bakın, bugün 14'üncü gün ama ne Bakandan ne de herhangi bir yetkiliden bir açıklama yok. Buradan Sayın Bakana sesleniyorum: Sayın Bakan, siz bulamadınız ama biz sorumluyu bulduk, oradaki o otel yangını faciasındaki sorumluyu bulduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Daha doğrusu, sorumlular yaptıklarıyla aslında bir itirafta bulundular, aslında yaptıklarıyla sorumlunun kendilerinin olduğunu haykırdılar ve bu ayyuka çıktı. Şöyle ki: Yangından sonra Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye genelinde ruhsatsız veya belgesiz faaliyet gösteren konaklama işletmelerine yönelik yeni bir denetim süreci başlattı. Bu denetim sürecinden sonra ne oldu, biliyor musunuz? Antalya'da, Bursa'da, Çanakkale'de eksiklikleri bulunan yüzlerce otel mühürlendi. Demek ki neymiş? Turizm Bakanlığı denetimi yaptıktan sonra bir arıza, bir ihmal gördüğünde takır takır takır Turizm İşletme Genel Müdürlüğü bu otelleri kapatıyormuş. Ya, yazıklar olsun; demek ki eksiklikleri bulunan işletmeler Turizm Bakanlığı tarafından mühürlenebiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Bitirelim lütfen.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Şimdi buradan sormak istiyorum: Şimdiye kadar aklınız neredeydi? Neden şimdiye kadar bu denetimler yapılmadı, illa canımızdan bu kadar can mı gitmesi gerekiyordu?

Şimdi yapılması gereken ve beklentimiz, sorumluların sorumluluk alarak derhâl istifa etmeleri ve adli mercilerin bu kişiler hakkında hukuki işlem başlatmasıdır. Giden canlarımız elbette geri gelmeyecek ama en azından böyle bir uygulama yaparsanız, yakınlarını kaybetmiş vatandaşlarımızın -bakın, ayırt etmiyorum- siyasetçi ve milletvekili olarak yüzüne bakabilecek biraz duygu olur içimizde eğer bir adım atar, sorumluları bir an önce cezalandırırsanız. İçişleri Bakanının hiç kimseyi aramasına gerek yok, 100 tane otel kapattı ya, Turizm Bakanlığı son üç günde 100 tane otel kapattı. Bu bir itiraftır, bu bir itiraftır; "Ben denetimden sonra ihmal görürsem kapısına kilit vurabiliyorum." itirafıdır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kavuncu.

Milliyetçi Hareket Partisi adına Sayın Erkan Akçay konuşacaklar.

Buyurun Sayın Başkanım.

31.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 6 Şubat Kahramanmaraş depreminin yıl dönümüne ve Bolu Kartalkaya'daki bir otelde çıkan yangına, Suriye Arap Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ahmed Şara'nın bugün gerçekleştirdiği Ankara ziyaretine ve Suriye'de başlayan yeni döneme ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu hafta 6 Şubat Kahramanmaraş depreminin yıl dönümünü idrak ediyoruz ve geçtiğimiz hafta da Bolu Kartalkaya'da çok feci ve elim, hepimizi derinden kahreden yangın faciasıyla karşı karşıya kaldık. Bu elim depremde ve faciada hayatını kaybeden insanlarımıza, vatandaşlarımıza öncelikle Allah'tan rahmet diliyor ve milletimizin başı sağ olsun derken bir hususu da bir iki cümleyle ifade etmeyi bir vicdan borcu olarak düşünüyorum. O da hadiseler nasıl cereyan etmiş olursa olsun, hepimizin ülke olarak, 85 milyon olarak, bütün birimler ve siyaset kurumları itibarıyla bu konularda bir kolektif sorumluluğu olduğu ve bu şuurla hareket etmemiz, politikaları belirleyip uygulayıp yürütmemizde fayda olduğu kanaatindeyim. Yoksa mesele bir siyasi polemik konusuna dönüştükçe belki birkaç gün gündemde kalıyor ama birkaç hafta geçtikten sonra da konuların unutulmaması, hepimizin de üzerine düşeni yapması gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Suriye Arap Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ahmed Şara, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın davetlisi olarak bugün Ankara'ya gelmiştir. Sayın Şara'ya hoş geldiniz, sefalar getirdiniz diyor ve şahsında da bütün Suriye'ye selamlarımızı, sevgilerimizi ve saygılarımızı sunuyorum. Ahmed Şara liderliğindeki muhaliflerin 27 Kasım 2024'te başlattığı ve 8 Aralık günü Şam'a girilmesiyle neticelenen operasyon sonucu, Suriye'de on üç yıldır devam eden iç savaş sona ermiş, Esad ailesinin elli dört, Baas rejiminin altmış bir yıllık zulüm iktidarı dönemi sona ermiştir. 2012 yılında faaliyetleri durdurulan Türkiye'nin Şam Büyükelçiliği on iki yıl sonra 15 Aralıkta faaliyetine başlamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Türk Hava Yolları 23 Ocakta İstanbul-Şam seferini başlatmıştır. Türkiye ve Suriye arasındaki dostluk ve akrabalık bağları son derece güçlüdür. Ülkemiz Suriye iç savaşı boyunca milyonlarca Suriyeli kardeşimize ev sahipliği yapmıştır, 911 kilometreyle en uzun sınır komşumuzdur. Suriye'nin istikrarlı olması, kalkınması, terörden arındırılması Türkiye için hayati öneme sahiptir. Suriye iç savaşı boyunca 10 milyondan fazla Suriyeli ülkesini terk etmiştir. Suriye'deki şartlar düzeldikçe şimdi başlayan geri dönüşlerin ileride daha da yükseleceğini düşünüyoruz ve Suriyeliler vatanlarına kavuşmuştur. Suriye'deki tüm grupların desteğiyle Ahmed Şara Suriye Arap Cumhuriyeti geçiş dönemi Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Tamamlayacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Suriye'de yeni hükûmetin kurulması, devlet başkanının atanması, ülkedeki bazı belirsizliklerin ortadan kalkması ve uluslararası muhataplığın sağlanması açısından oldukça isabetlidir. Bundan sonraki siyasi sürecin Suriye'deki yönetim tarafından kuşatıcı, olgun ve demokratik bir şekilde yürütülmesi en büyük beklentimizdir.

Suriye yönetiminin terörle mücadele konusundaki azminden ve tutumundan da ayrıca memnuniyet duyuyoruz. Türkiye Suriye'ye her alanda destek olacaktır. Suriye'de başlayan bu yeni dönemde de güçlü bağlarımız ve iş birliğimiz pekişecektir. Türkiye'nin tek arzusu barış, huzur, refah ve güvenlik içinde yaşayan bağımsız bir Suriye'dir. Türkiye-Suriye ilişkilerinin Sayın Ahmed Şara ve heyetinin ziyaretiyle daha da güçleneceğine inanıyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akçay.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Sayın Sezai Temelli.

Buyurun efendim.

32.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, 6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne, AFAD Başkanının Ege'de peş peşe yaşanan depremlerle ilgili açıklamasına, Yargıtayın Pınar Gültekin kararına, Şırnak'ta yaşananlara ve kayyum atamalarına ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 6 Şubat depreminin üzerinden iki yıl geçti fakat yaşanan acılar hâlâ bütün canlılığıyla hepimizin vicdanını kanatmaya devam ediyor çünkü bu depremin yaratmış olduğu yıkım, çok büyük bir yıkım. 50 binden fazla insanımızı kaybettik, hepsini bir kez daha rahmet ve saygıyla anıyorum. Ama sadece yitirdiklerimizle değil, daha sonrasında yaşananlarla da aslında depremin neden olduğu bu yıkımın altında bir doğal afet değil bir siyasi afet olduğunu gördük. Neden gördük? Çünkü 99 depremi yaşandıktan sonra atılması gereken adımlar, yapılması gerekenler yapılmış olsaydı biz bu 50 bin insanımızı yitirmeyebilirdik. Fakat dayanıklı kentler yapmak yerine, dolayısıyla kentleri ranta açan bir anlayışla bugün bu deprem felaketinin sonuçlarına katlanmaya devam ediyoruz.

Peki, geride bıraktığımız iki yılda ne yapıldı? Geride bıraktığımız iki yılda, o denli kaynak ayrılmasına rağmen ortaya çıkan mağduriyetin çok büyük bir kısmı hâlâ giderilmiş değil. Teslim edilen konutların yüzde 50'ye vardığı söyleniyor fakat bunlara "konut" demeye bin şahit lazım; birçoğunun tamamlanmamış olduğunu, en temel altyapı problemlerinin bile çözülmemiş olduğunu çok iyi biliyoruz. Deprem tablosu böyle karşımızda duruyor ve gelecek olan depremlere de ne denli hazırlıksız olduğumuz da ortada.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ege'de 200 deprem peş peşe yaşandı. AFAD Başkanı ne dedi? Ciddiye alınacak bir durum yokmuş, tehlike yokmuş. 200 deprem oluyor, Ege sahilleri büyük bir risk altında fakat bu gayriciddi yaklaşım, aslında bizi bekleyen felaketlerin ne denli büyük sonuçlar, ne denli olumsuz sonuçlar yaratacağını da bize gösteriyor. Fay hatları üzerinde yaşıyoruz, bu konuda ciddi bir yaklaşıma, bu konuyu ciddi bir şekilde ele alıp önlemler almaya ihtiyacımız var.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargının yarattığı depremler de devam ediyor. Yargı her gün aldığı kararlarla toplumsal yaşamda yeni sorunlar yaratarak aslında ciddi bir adaletsizlik ve tahribat yaratıyor. En son, Pınar Gültekin davasına dair Yargıtayın bozma kararına baktığımızda, Metin Avcı üzerindeki ağırlaştırılmış müebbet cezası ağır tahrikten dolayı bozuluyor. Böyle canavarca bir cinayete ağır tahrik indirimi isteyen bir Yargıtay aklı var, Yargıtayın akli uzun süredir karışmış durumda. Taraflı ve bağımlı yargının geldiği durumun belki de bundan daha vahim bir açıklaması olamazdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayalım lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Evet, vahimdir böyle canavarca bir cinayete ağır tahrik indirimi istemek. Neden vahimdir biliyor musunuz? Bu ülkede her gün birden fazla kadın katlediliyor ki bu resmî rakamlar. Senede yüzlerce kadının katledildiği, binlerce kadının şiddete maruz kaldığı bir ülkede, kadın cinayetlerini neredeyse yedi yılla cezalandıracak kadar adalet anlayışını yitirmiş bir yargı sistemi aslında hepimizi ciddi anlamda rahatsız etmektedir. Tabii, bu vakadan yola çıkarak aslında bugüne kadar, özellikle son beş yıldır, altı yıldır yargının almış olduğu kararlar gerçekten bu ülkede çok ciddi bir yargı depreminin yaşandığını bize gösteriyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Şırnak'ta parti emektarımız Ahmet Gün 11 Aralık 2023 günü katledildi, katledenler korundu, kollandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, bitirelim lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yine, yargı marifetiyle Ahmet Gün'ü katledenler korundu, kollandı ve yine Şırnak'ta Şenoba Belde Başkanımız Faysal Babat'ın evine saldırı düzenlendi. Şırnak'taki yöneticilerimiz sürekli tehdit altında, sürekli saldırı altında. Yerel yönetim seçimlerinde Şırnak'ta ne yaptığınızı çok iyi biliyoruz, taşıma seçmenle orada Şırnak'ın, Şırnak halkının iradesini gasbettiniz, şimdi de bu tür olaylara göz yumarak, kollayarak, koruyarak aslında Şırnak'taki irademize saldırılara devam ediyorsunuz. Bu suçları işleyenlerin bir an önce yargı önüne çıkarılmasını istiyoruz. Bu konuda kolluk güçleri üzerine düşeni yapmamaktadır. Buradan bir kez daha bunu dile getirerek kolluk gücünün bu konuda üzerine düşen sorumluluğu bir an önce yerine getirmesini istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, mikrofonu son defa açıyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir an önce bu Meclis bu kayyum rezilliğinden bu ülkeyi kurtarmalıdır, Meclis bir an önce bu kayyum darbelerine son vermelidir. Belediye eş başkanlarımıza ceza vererek kayyum yolunu açan bu zihniyete bir an önce son vermek zorundayız. İçişleri Bakanı çıkıyor, diyor ki: "Kul hakkı yemiyoruz." Daha nasıl yiyeceksin? Yüz binlerce insanın iradesini yok sayarak kayyum atayarak kul hakkı yemiyorsun da ne yiyorsun? Dolayısıyla bu rezilliğe son vermenin yolu bir an önce muhalefet partilerinin ortaklaştığı kanun teklifinin Meclise gelip yasallaşmasıdır. Bu kabul edilemez uygulamaya son vermek zorundayız. Bakın, en son Siirt kayyumu kayyum olarak atanmadan önce hazırlığını yapmış yani kumpas o denli açıktır ki kayyum atanacağını, aslında mahkeme karar vermeden hazırlığını yaparak kendilerini deşifre etmişlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür etmek için...

BAŞKAN - Buyurun, teşekkür edin lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Evet, bu konuda Meclis üzerine düşen sorumluluğu alarak hem Türkiye halklarının beklediği hem Türkiye demokrasisinin beklediği adımı atmalıdır. Bu demokrasi kırımı olan kayyuma bir an önce son vermelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Temelli.

Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Murat Emir konuşacaklar.

Buyurun Sayın Emir.

33.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, ihraç edilen teğmenlere, atılan "tweet"lere ve bu sebeple yapılan işlemlere, açıklanan enflasyon rakamlarına ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aylardır kaygıyla beklediğimiz haber nihayet geldi ve "Mustafa Kemal'in askeriyiz." yemini ettikleri için, Mustafa Kemal'e bağlılıklarını bildirdikleri için 5 teğmenimizin ordumuzdan ihraç edildiği haberini öğrendik. Bir defa, bu kararı kabul etmediğimizi, bu kararın bu halkın yüreğinde kabul görmeyeceğini ifade etmek isterim çünkü bu askerler asla bir disiplinsizlik yapmadılar. Zar zor yetişmiş, binbir emekle, binbir umutla yetişmiş bu gencecik teğmenler ailelerinin büyük umut bağladığı, bir ideal mesleği olan, bir özveri mesleği olan subaylığa adım attıkları günde, o günün heyecanıyla 2023 yılına kadar yıllardır yapılan ve onları şu anda ordudan koparan subayların da yaptığı bir yemini içtikleri için disiplinsizlikle suçlandılar ve ordunun itibarını sarsmakla suçlandılar ama bilsinler ki bu haksız kararı verenler, bu baskılara boyun eğenler ve bu genç teğmenleri Mustafa Kemal'in askerleri oldukları için ordudan koparanlar asıl, orduyu itibarsızlaştırma yolunda bir adım atmışlardır, orduya karşı bir hamle yapmışlardır ve ordumuzun moral ve motivasyonunu bozmuşlardır. Bu askerler bir suç işlememiştir Sayın Başkan. Bu yemin daha önce de ediliyordu, son iki yılda sadece subayların yemininden çıkarılmıştı, bordo bereliler hâlâ bu yemini ediyorlar, dolayısıyla tören bittikten sonra yapılan bu yeminin bir suç teşkil etmesi, disiplinsizlik içermesi mümkün değil. Nitekim Millî Savunma Bakanı bir tahkikat olmadığını da açıklamıştı. Günler sonra, Sayın Devlet Bahçeli'nin işaretinden sonra, Sayın Cumhurbaşkanının "Bu kılıçları kime çekiyorsunuz?" demesinden sonra ve özellikle de trollerin, Fahrettin Altun'un trolleri harekete geçmesinden sonra, tarikatların baskısıyla "Mustafa Kemal'in askeriyiz." demeyi suç saydılar ve böylelikle de bu gencecik teğmenleri ordudan ayırdılar. Ama bilsinler ki ne bu gencecik teğmenlerin ne ordumuzun herhangi bir bireyinin ne de bu milletin yüreğinden Mustafa Kemal'i asla söküp atamayacaklar. (CHP sıralarından alkışlar) Ama sonrasında, Sayın Başkan, bir trol ordusu besleyen Fahrettin Altun, her konuda o trolleri harekete geçiren

Fahrettin Altun, bakıyorsunuz, genç subaylarla ilgili karar çıkmadan kamuoyu hazırlamak üzere on binlerce "tweet" attırıyor. Bunların bir kısmı bizim elimizde; aynı kalemde çıkmış, aynı adreslerden çıkmış "tweet"ler bunlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayalım lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Ve bu şekilde bir kamuoyu yaratmaya çalışıyorlar ve biliyoruz ki sarayda ve Fahrettin Altun'un altındaki birimlerde bir organize yapı çalışıyor ve kimin hakaret ettiği varsayılırsa, kim muhalif bir ses çıkarırsa hakkında işlem yapılıyor, tutuklanıyor, cezaevine atılıyor. Nitekim daha geçenlerde Çiğdem Örcü Hoca'nı -aynı şekilde bu sona- maalesef gözaltına aldılar ve tutukladılar. Baktığınız zaman, bu gencecik teğmenlerle ilgili, özellikle Teğmen Ebru Eroğlu'yla ilgili ağza alınmayacak, burada paylaşamayacak, söylemeyecek küfürden daha öte hakaretler ve tehditler varken bunlarla ilgili hiçbir şey yapılmıyor. Âdetâ devlet iki hukuk sistemine göre yönetiliyor; devletin bir yarısına en ufak bir eleştiri getirmek bile suç, gecenin bir vakti tutuklanabilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, bitirelim lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Ama diğer yarısını tehdit etmek, diğer yarısına küfretmek, diğer yarısı hakkında cinsel tacize varabilecek "tweet"ler atmak serbest, bunlara hiçbir şey yapılmıyor; bunu da bir kez daha buradan söylemiş olalım Sayın Başkan.

Enflasyon rakamları açıklandı, ocak ayı enflasyonumuz yüzde 5,03; inanırsanız çünkü asıl ENAG'ın enflasyonu -yani TÜİK'in makyajlı olduğunu biliyoruz, TÜİK'in bir şekilde rakamların azaltılarak, kırılarak oluşturulduğunu biliyoruz- ENAG'a göre de enflasyon yüzde 8,22. Devletin enflasyonuna inansanız dahi yüzde 5,03; eğer gerçekse şu anda artık ekonomik model 2025 itibarıyla patlamış durumda çünkü Hükûmetin enflasyon hedefi 2025 17,5; Merkez Bankasının hedef enflasyonu yüzde 21.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Bitirelim lütfen, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Nasıl oluyorsa bir devletin hükûmeti ve merkez bankası hedefleri arasında yüzde 25'lik bir makas var, ne kadar ciddi bir iktidar olduğunuzu ortaya koymak bakımından çarpıcı ve bu hedefe ulaşmak için artık aylık yüzde 1 enflasyon gerekiyor yani yine çuvaldadılar, yine insanlarımızı aç bıraktılar. Ve baktığınız zaman, iktidara geldiklerinde bir en düşük emekli maaşıyla 8 çeyrek altın alınıyorken bugün 3 çeyrek altına alınıyor; her ay emeklinin cebinden 5 çeyrek altını çalan bu siyasi iktidardır. Yine, simit hesabı yaparsak -simit hesabını Tayyip Erdoğan'ın çok sevdiğini biliyoruz- eğer şu 20 liralık simit zammını hesap etmeseniz dahi -çünkü artık 20 lira oldu- ilk geldikleri güne rağmen yoksulun sofrasından 361 simit çalan bir iktidar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Toparlamayalım, bitirelim lütfen.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Bu iktidar 2021'de "nas" deyip faizi düşürdüktan sonra, 100 lira olan bir mal veya hizmetin bugünkü fiyatı 494 lira. Daha asgari ücret cebe girmeden yoksulluk oranı 22 bin liranın altına düştü; daha doğrusu, yoksulluk oranı 22 bin liranın üstüne çıktı. Dolayısıyla bu iktidar, maalesef, emeklileri, işçileri, yoksulları, işsizleri aç bırakmaya devam ediyor. Bunu da gündeme getirmeye devam edeceğiz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Emir.

Adalet ve Kalkınma Partisi adına Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Yenişehirlioğlu.

34.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, 6 Şubat 2023'te yaşanan depremlere ve depremlerin ardından yapılan çalışmalara ilişkin açıklaması

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Malumunuz olduğu üzere, 6 Şubat 2023'te Türkiye olarak asrın felaketini yaşadık. Büyük acılara sebep olan Kahramanmaraş merkezli iki deprem milyonlarca kişiyi etkilemiş, on binlerce vatandaşımızın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Devletimizin ilgili tüm birimleri, depremin ilk anından itibaren, 11 ilimizi etkisi altına alan afetin yaralarını sarmak için tüm imkânlarını seferber etmek suretiyle sahada mücadele etmiştir. Asrın felaketinin üstesinden, devletimizin milletimizle tek vücut olması ve gösterilen dayanışma ruhu sayesinde gelinmiştir. Devletimiz, yaraları sarmak ve depremzede kardeşlerimizi huzur ve güvenle yaşayacakları yuvalarına kavuşturmak için vakit geçirmeden kollarını sıvamıştır. Hasar tespit faaliyetleri tamamlanmış, hasarlı binalar ve hak sahipleri tek tek tespit edilmiştir. Hasar tespitleri yapılan binaların yıkımı ile afette zarar gören binaların enkaz kaldırma süreçleri eş zamanlı olarak yürütülmüştür. Bölgeye dünyanın en büyük şantiyesi kurulmuştur. Ortalama bir Avrupa ülkesi kadar alan yeniden inşa edilmektedir. Yapıları bu büyük afette dahi hasar görmeyen TOKİ, bölgede depreme dayanıklı konutlar, iş yerleri, köy evleri için süratle temel atma çalışmalarına başlamıştır. Çok kısa bir sürede yapılan konutlar hak sahiplerine teslim edilmeye başlanmıştır. 11 ilimizi yeniden ayağa kaldırmak için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız koordinesinde zaman ve mekân mefhumu gözetilmeksizin çalışmalar devam etmektedir. Yürütülen bu kapsamlı çalışmadaki yegâne hedef ve gayemiz milletçe benzer acılar yaşamamak, potansiyel tehlikelerin önüne geçmektir. Takip edilen süreç hızlı ancak dikkatli, güçlü ancak rikkatli bir şekilde yürütülmektedir. Yalnızca konut ve iş yerleri değil güvenli sosyal alanlar ve kamu binaları da inşa edilmektedir. Depremden yalnızca ev ve iş yerleri değil aynı zamanda kültür mirasımız da olumsuz etkilenmiş, tarihî emanetlerimiz de hasar görmüştür. Hasar gören tarihî alanlar da restore edilmekte, dokusu korunarak muhafaza altına alınmaktadır. Hâlihazırda 11 ilimizde, 174 ayrı sahada 3.481 şantiyede 182 bin kişilik sağlam yapı ordumuz güvenli yaşam alanları oluşturmak için ter dökmekte ve canla başla mücadele etmektedir. Aynı hızla yolumuza devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Deprem bölgemiz için şu ana kadar 2,6 trilyon lirayı aşan 75 milyar dolar civarı yatırım yaptık. 2025 yılı bütçesinden de felaketin izlerini silmek için 584 milyar lira kaynak ayırdık. Bugüne kadar Adana'da 6.817, Adıyaman'da 31.406, Diyarbakır'da 7.920, Elâzığ'da 8.834, Gaziantep'te 22.475, Hatay'da 46.167, Kahramanmaraş'ta 34.630, Kilis'te 2.156, Malatya'da 26.325, Osmaniye'de 7.337, Şanlıurfa'da 7.513 olmak üzere toplam 201.580 bağımsız bölümlü güvenli yuvaları ve iş yerlerini hak sahiplerine teslim ettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Az kaldı, tamamlayacağım.

BAŞKAN - Buyurun, bitirelim lütfen.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - 2025 yılı bitmeden 11 ilimizde toplam 452.983 bağımsız bölümden oluşan konutları, iş yerlerini ve köy evlerini hak sahiplerine teslim edeceğiz. Son depremzede hak sahibi kardeşimiz de güvenli yuvasına kavuşana kadar durmadan, dinlenmeden çalışacağız. Asrın felaketini asrın dayanışmasıyla aşan, devletimize omuz veren, umutsuzluk enkazını kaldıran aziz milletimize bir kez daha şükranlarımı sunuyorum.

Yaşadığımız büyük felaketin 2'nci yılında, hayatını kaybeden kardeşlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet, ailelerine sabır ve başsağlığı diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Yenişehirlioğlu.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 3 tezkeresi vardır, ayrı ayrı okutup bilgilerinize sunacağım.

İlk tezkereyi okutuyorum:

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

##### B) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkmenistan Meclis Başkanı Dunyagozel Gulmanova'nın beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte Türkiye'yi ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1029)

4/2/2025

#### Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkmenistan Meclis Başkanı Sayın Dunyagozel Gulmanova'nın beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 20 Ocak 2025 tarih ve 52 sayılı Kararı'yla uygun bulunmuştur.

Söz konusu heyetin ülkemizi ziyaretleri, 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 7'nci maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Bosna Hersek Temsilciler Meclisi Başkanı Denis Zvizdic'in beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte Türkiye'yi ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1031)

4/2/2025

#### Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Bosna Hersek Temsilciler Meclisi Başkanı Sayın Denis Zvizdic'in beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 20 Ocak 2025 tarih ve 52 sayılı Kararı'yla uygun bulunmuştur.

Söz konusu heyetin ülkemizi ziyaretleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Son tezkereyi okutuyorum:

3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Bahreyn Krallığı Temsilciler Meclisi Başkanı Ahmed bin Salman Al Musallam'ın beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte Türkiye'yi ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1030)

4/2/2025

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna**

Bahreyn Krallığı Temsilciler Meclisi Başkanı Sayın Ahmed bin Salman Al Musalam'ın beraberinde bir parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 27 Ocak 2025 tarih ve 53 sayılı Kararı'yla uygun bulunmuştur.

Söz konusu heyetin ülkemizi ziyaretleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Numan Kurtulmuş  
Türkiye Büyük Millet Meclisi  
Başkanı

**BAŞKAN** - Bilgilerinize sunulmuştur.  
Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

**VIII.- ÖNERİLER**

**A) Danışma Kurulu Önerileri**

1.- Danışma Kurulunun, (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmesinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ilişkin önerisi

No: 50

4/2/2025

**Danışma Kurulu Önerisi**

Danışma Kurulunun 4/2/2025 Salı günü (bugün) yaptığı toplantıda (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmesinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesi önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş  
Türkiye Büyük Millet Meclisi  
Başkanı

Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu  
Adalet ve Kalkınma Partisi  
Grubu Başkan Vekili

Murat Emir  
Cumhuriyet Halk Partisi  
Grubu Başkan Vekili

Sezai Temelli  
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi  
Grubu Başkan Vekili

Erkan Akçay  
Milliyetçi Hareket Partisi  
Grubu Başkan Vekili

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İYİ Parti  
Grubu Başkan Vekili

Selçuk Özdağ  
YENİ YOL Partisi  
Grubu Başkan Vekili

**BAŞKAN** - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.  
Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.37

**İKİNCİ OTURUM**

Açılma Saati: 17.05

**BAŞKAN:** Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

**KÂTİP ÜYELER:** Adil BİÇER (Kütahya), Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

----- 0 -----

**BAŞKAN** - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 52'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.  
Anayasa'nın 92'nci maddesine göre verilen (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'ni okutuyorum:

**VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)**

**B) Tezkereler (Devam)**

4.- Cumhurbaşkanlığının, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla

16/1/2025

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına**

Aden Körfezi, Somali karasuları ve açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde vuku bulan deniz haydutluğu ve silahlı soygun eylemleri hakkında Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyinin 2008-2021 yılları arasında kabul ettiği 1816, 1838, 1844, 1846, 1851, 1897, 1950, 2020, 2077, 2125, 2184, 2246, 2316, 2383, 2442, 2500, 2554, 2608 sayılı Kararlar ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) 10/2/2009 tarihli ve 934 sayılı Kararı'yla bir yıl için verdiği ve son olarak 17/1/2024 tarihli ve 1401 sayılı Kararı'yla bir yıl süreyle uzattığı izin çerçevesinde, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurları konuşlandırılmak suretiyle bölgede seyreden Türk bayraklı ve Türkiye bağlantılı ticari gemilerin emniyetinin etkin şekilde muhafaza edilmesi, uluslararası toplumca yürütülen deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele harekâtlarına aktif katılımında bulunulması, anılan bölgelere yapılan insani yardım faaliyetlerine destek verilmesi, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının harekât etkinliğinin ve bölgeye ilişkin tecrübesinin artırılması sağlanmış, bu alanda ilgili ülkelerle iş birliğinin sürdürülmesine yönelik millî politikanın desteklenmesi ve BM sistemi içinde, bölgesel ve küresel ölçekte oynadığımız rolün ve görünürlüğümüzün pekiştirilmesi temin edilmiştir.

Türkiye, deniz haydutluğu ve silahlı soygunla mücadelede uluslararası iş birliğinin geliştirilmesine önem vermiş, bu alanda yürütülen çabaları en başından itibaren desteklemiş ve BM, NATO, Avrupa Birliği (AB) ve Uluslararası Denizcilik Teşkilatı bünyesindeki çalışmalara aktif olarak katılmıştır. Bu yaklaşım doğrultusunda ülkemiz, BM Güvenlik Konseyinin 16/12/2008 tarihli ve 1851 sayılı Kararı çerçevesinde kurulan Somali Açıklarında Deniz Haydutluğuyla Mücadele Temas Grubunun çalışmalarına kurucu üye olarak iştirak etmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurları, 2009-2016 yılları arasında yürütülen NATO'nun Okyanus Kalkanı Harekâtı'na ve 2009 yılından bu yana Birleşik Deniz Kuvvetleri bünyesinde oluşturulan Birleşik Görev Kuvveti-151'e (CTF-151) dönemsel olarak fırkateyn/korvetle katılmıştır. Ülkemiz 2009-2020 yılları arasında 6 defa CTF-151 Komutanlığı görevini üstlenmiş, son olarak 24/7/2024 tarihinde söz konusu komutayı 7'nci defa devralmıştır.

Somali'nin BM Genel Sekreterinden talebi üzerine; Aden Körfezi, Somali karasuları ve açıkları, Arap Denizi ile mücavir bölgelerde vuku bulan deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadeleye ilişkin olarak BM Güvenlik Konseyi tarafından önceki kararların devamı niteliğinde bir karar 2022 yılı ve sonrasında çıkarılmamıştır. Bununla birlikte, 1851 (2008) sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı temelinde uluslararası toplumca yürütülen deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele harekâtları, Somali karasuları haricindeki bölgede devam etmektedir. Bunlardan AB'nin Atalanta Harekâtı'nın görev süresi AB Konseyinin 16/12/2024 tarihli Kararı'yla 28/2/2027 tarihine kadar uzatılmıştır. Ülkemizin de iştirak ettiği Birleşik Deniz Kuvvetleri bünyesindeki CTF-151 faaliyetlerine devam etmektedir. TBMM'nin 17/1/2024 tarihli ve 1401 sayılı Kararı gereğince Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerdeki görevlendirme süresi ise 10/2/2025 tarihinde sona erecektir.

Uluslararası barış ve istikrarı tehlikeye düşüren ve millî menfaatimizi de olumsuz etkileyen deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele yönündeki uluslararası çabalara ülkemiz tarafından etkin bir biçimde destek verilmesi ve bölgede seyrüsefer emniyetinin sağlanmasına katkıda bulunulması, uluslararası ve millî sorumluluklarımızın bir gereği olarak görülmektedir.

Bu itibarla, ülkemizin de tarafı olduğu Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasa Dışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme başta olmak üzere ilgili milletlerarası antlaşmalar ve teamüller çerçevesinde, 934 sayılı TBMM Kararı'nda belirlenen ilke ve esaslar da dikkate alınarak bahse konu bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele müşterek operasyonlarına destek verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bu mülahazalarla, gereği, kapsamı ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca TBMM'nin son olarak 17/1/2024 tarihli ve 1401 sayılı Kararı'yla verilen iznin süresinin 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl uzatılması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

**BAŞKAN -** Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre görüşme açacağım.

Gruplara ve şahsı adına 2 üyeye söz vereceğim.

Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika ve şahıslar için on dakikadır.

Alınan karar gereğince gruplar adına yapılacak konuşmaların süresi en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilir.

**IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)**

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt'a ilişkin konuşması

**BAŞKAN -** Bu arada, Sayın Enginyurt, hoş geldiniz, yeni yeriniz hayırlı olsun.

**CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) -** Sağ olun Başkanım, teşekkür ederim.

## VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

### B) Tezkereler (Devam)

4.- Cumhurbaşkanlığının, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkeresi (3/1024) (Devam)

**BAŞKAN** - Tezkere üzerinde ilk söz, YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Cemalettin Kani Torun'a aittir. Süreniz on dakikadır Sayın Torun.

**YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa)** - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararı temelinde uluslararası toplumca bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde yürütülen deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle müşterek mücadele harekâtlarına TSK unsurlarının katılmasına ilişkin tezkereyi görüşmekteyiz. Bu karar sadece askerî bir sorumluluğu değil, aynı zamanda ekonomik, siyasi ve diplomatik etkileri olan bir adımı teşkil etmektedir. Bu kapsamda çeşitli hususları değerlendirmemiz gerektiğine inanıyorum. Somali, Hint Okyanusu'na uzanan yaklaşık 3.300 kilometrelik sahil şeridi ve 1 milyon kilometrekareyi aşan münhasır ekonomik bölgesiyle Afrika Kıtası'nın en büyük deniz zenginliklerinden birine sahiptir. Potansiyel olarak yıllık 200 bin ton balıkçılık üretimiyle 500 milyon dolara kadar değer üretecek kaynaklara sahip olmasına rağmen Somali'de balıkçılık sektörü şu anda 135 milyon dolarlık değer üretmektedir. Bu durumda, deniz zenginliklerinin yeterince kullanılmadığı ve halkın geçim kaynaklarının çeşitlendirilmediği açıktır. Somali'nin sahip olduğu zengin deniz kaynaklarını değerlendirememesi sorunu ne yazık ki bölgede süregelen güvenlik risklerinden kaynaklanıyor. Korsanlık ve deniz haydutluğu, Somali'deki kaynak kıtlığı ve gıda üretiminin yetersizliği sebebiyle ortaya çıkmış durumda. Açlıkla mücadele eden bazı Somalililer bu çaresizlikle yasa dışı faaliyetlere yöneliyor. Bunun yanı sıra, diğer ülkelerin yasa dışı avlanmaları da deniz zenginliklerinin tam anlamıyla değerlendirilmemesine yol açıyor. Bu güvenlik sorunlarını aşmadan bölgenin ekonomik potansiyelini ortaya çıkarmak mümkün değil. İşte tam da bu sebeplerle Türkiye ve Somali arasında imzalanan savunma ve ekonomik iş birliği çerçeve anlaşması, son derece önemli bir adımı temsil ediyor. Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud'un ifadeleriyle Bu Mecliste onaylanan bu anlaşma kapsamında Türkiye, önümüzdeki on yıl boyunca Somali karasularını korsanlık, terörizm, dış tehditler ve yasa dışı balıkçılık gibi risklerden koruyacak, aynı zamanda bu süreçte Somali'nin kendi deniz kuvvetlerini geliştirmesi için gereken eğitim ve teknik destek sağlanacak. Bu iş birliği sayesinde on yılın sonunda Somali'nin denizlerini koruyabilecek güçlü bir donanmaya sahip olması hedefleniyor. Türkiye, hâlihazırda kurduğumuz askerî üsle Somali ordusunun subay ve astsubaylarını eğitmektedir. Uzun bir iç savaş sonucu ordusu dağılan Somali, bu yolla güvenlik sorunlarını kendisi çözer hâle gelecektir. Somali'nin deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve ekonomik kalkınması için de önemli bir adım atılmıştır. Türkiye ile Somali arasında imzalanan Balıkçılık ve Kültür Balıkçılığı Mutabakatı Zaptı'yla da 2 ülke, canlı su kaynaklarının sorumlu kullanımı konusunda iş birliği yapmayı kararlaştırmıştır. Bu mutabakat zaptı, Somali'nin deniz kaynaklarının etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlayacak önemli bir fırsat sunmaktadır. Bunlara karşılık Türkiye de hem balıkçılık sektörünün yasal ortağıdır hem de Somali karasularında petrol arama ruhsatları almış durumdadır.

Somali açıklarındaki korsanlık ve deniz haydutluğu tehdidine karşı 2008 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1851 sayılı Kararı çerçevesinde başlatılan ve üzerinde görüştüğümüz girişim, bölge güvenliğini sağlama ve deniz ticaretini koruma amacıyla yıllardır devam etmektedir. Ancak bu tür operasyonların tek başına kalıcı bir çözüm getirmediği ortadadır. İşte bu noktada, Türkiye'nin Somali'yle yaptığı anlaşmalar çerçevesinde sunduğu güvenlik desteği ve kalkınma iş birliği, bölge halkına sürdürülebilir bir geleceği mümkün kılacak iyi niyetli bir ortaklık örneğidir.

Somali ile komşusu Etiyopya arasında uzun süredir devam eden sınır ve güvenlik sorunları, özellikle Somaliland bölgesi üzerinden yeni bir gerilim hattı oluşturmuştur. 1 Ocak 2024'te Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed ile Somaliland Başkanı Musa Bihi arasında imzalanan mutabakat zaptı, Etiyopya'nın Somaliland kıyılarında hem ticari hem de askerî faaliyetler yürütmesine izin vermektedir. Bu durum, Somali Hükûmeti tarafından egemenlik ihlali olarak değerlendirilmiş ve ciddi diplomatik krizlere yol açmıştır. Bu süreçte Türkiye ara bulucu bir rol üstlenmiş ve tarafları Ankara'da bir araya getirerek gerilimi azaltma çabalarına ev sahipliği yapmıştır. Ancak ara buluculuk sonrası şeffaflık eksikliği sebebiyle Somali kamuoyunda yanlış anlaşılmalara yaşanmış ve Türkiye'ye yönelik eleştiriler artmıştır. Özellikle Sayın Cumhurbaşkanının Etiyopya'nın liman ihtiyacına dair ifadeleri, bölgedeki Türkiye karşıtı çevreler tarafından yanlış yorumlanma ve propaganda amacıyla kullanılmaya müsait bir zemin hazırlamış ve Somali kamuoyunda Türkiye aleyhine bir algının oluşmasına sebep olmuştur. Somali ile Etiyopya arasındaki tarihsel gerilimler dikkate alındığında, özellikle bu tür kritik antlaşmaların şeffaflıkla yürütülmesi ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ne yazık ki bu noktada gereken hassasiyetin gösterilmemesi Somali halkında rahatsızlık yaratmış ve yanlış anlaşılmalara yol açmıştır. Türkiye'nin Somali'yle sürdürdüğü dostane ve karşılıklı güvene dayalı ilişkilerin bazı kesimlerce neokolonyal ve sömürgeci bir anlayış olarak yorumlanması ve sürecin manipüle edilme riski bulunmaktadır. Bu nedenle iletişim kanallarını açık tutmak, kamu diplomasisini etkinleştirmek ve bölgedeki hassasiyetlere duyarlı bir yaklaşım belirlemek elzemdir. Türkiye'nin karşılıklı saygı ve iş birliği ilkelerine dayanan bu ilişkileri korumak adına daha proaktif bir strateji izlemesi gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri, Somali'de deniz güvenliğine katkı sağlamak, bölgede barış ve kalkınmayı desteklemek için stratejik bir adımdır ancak bu adımı atarken mevcut riskleri ve bölgesel hassasiyetleri göz önünde bulundurmak zorundayız. Türkiye, deniz güvenliği operasyonlarına katılımıyla sadece askerî değil ekonomik ve diplomatik sorumluluklar da üstlenmektedir. Bu sürecin başarıyla yönetilmesi Somali halkının refahını artıracak projelere bağlıdır. Afrika'yla ilişkilerimiz için bir referans noktası teşkil eden Somali'deki adımlarımızda daha uzun vadeli sonuçları da dikkate almalı ve partilerüstü ulusal çıkarlarımızı da koruyan dengeli bir yaklaşımla hareket etmeliyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Suriye Geçici Hükûmeti lideri, Ahmed eş-Şara'nın Türkiye'de olması dolayısıyla Suriye konusundaki bazı hususları yeniden dile getirmek istiyorum. Türkiye'nin bölgesel istikrarı sağlama hedefi doğrultusunda Suriye'de öncü bir rol üstlenmesi zorunludur. Bu konuyu birkaç madde hâlinde dile getireceğim. İlk olarak güvenlik konusuna ağırlık verilmelidir ve istihbarat altyapısı oluşturulmalıdır. Eski rejim unsurlarının veya uluslararası terör örgütlerinin sabotaj girişimlerine karşı, güvenlik güçleri düzenli bir yapıya kavuşturulmalıdır. Bu süreçte Türkiye, Suriye'nin emniyet ve ordu yapılanmalarına danışmanlık ve eğitim hizmeti sağlamalıdır. Türkiye, geçmişte olduğu gibi, insani yardımları sürdürmeli ve savaş nedeniyle hasar gören altyapının yeniden inşası için Uluslararası Bağışçılar Konferansı toplanmasına öncülük etmelidir. Şehirlerin ve ekonominin hızlı toparlanması için Arap Birliği, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nin katılacağı yeni bir girişim başlatılmalıdır. Kurumların modernizasyonu kapsamında başta bakanlıklar, yargı ve yerel yönetimler olmak üzere, devlet organları tekrar işler hâle getirilmelidir. Anayasa süreci, tüm tarafları kapsayan, demokratik hakların garanti altına alındığı bir uzlaşma zemininde ilerlemelidir. Araplar, Kürtler, Türkmenler, Nusayriler, Dürziler ve Hristiyanlar eşit temsil fırsatına sahip olmalıdır. Bu anayasal çerçeveye demokratik seçimlere geçilmeli ve ayrılıkçı hareketlerin zemini engellenmelidir. Türkiye ayrıca ekonomik entegrasyonu teşvik etmelidir. Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarında Suriye, Lübnan ve Mısır'la ortak çalışmalar yürütülmeli, Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygılı politikalar izlenmelidir. Sığınmacıların gönüllü geri dönüşü veya ikamet statüsüne geçişi sağlanmalı, giriş çıkışlarda vize kolaylıkları tanınmalıdır. Türkiye, sınırlar üzerinde ekonomik ve kültürel bir entegrasyon süreci başlatarak bölgede barış ve refah düzenini güçlendirmeyi hedeflemelidir.

Son olarak İsrail'e karşı Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Ceza Mahkemesi kararlarının uygulanması için baskı yapılması amacıyla kurulan Lahey Grubuna Türkiye'nin niye dâhil olmadığını iktidara sormak istiyorum. Özellikle İsrail'e yakıt götüren gemilerin limanlara yanaştırılmaması gibi konularda aktif olarak çalışan bu gruba niye üye olmadığımız gerçekten sorulmaya değer. Türkiye bu konuda tavır alan dost ülkelere destek olmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Torun.

YENİ YOL Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Kaya.

Süreniz on dakikadır.

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle YENİ YOL Grubu-Saadet Partisi adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuştuğumuz coğrafya Afrika coğrafyası. Afrika coğrafyasını şöyle bir şekillendirmek gerekirse zihnimizde, dünyada 3 ana eksen var. Bu eksenlerden biri üretimi tam anlamıyla elinde tutan Doğu ülkeleri, diğer taraftan tüketim unsurlarıyla öne çıkan Batı ülkeleri, arada da hem bu geçiş güzergâhını sağlayan hem de geçiş güzergâhıyla birlikte yer altı kaynakları ve vesair kaynaklarla ham madde ihtiyacını sağlayan bir Afrika coğrafyasından bahsediyoruz.

Afrika'ya, aslında dinamizmiyle tam anlamıyla, şu anda dünyada yükselen güç diyebiliriz. 2025 yılında 20 tane büyüyen ülke olacaksa, ekonomik olarak belli bir noktaya gelen ülke olacaksa bunların dörtte 3'ü Afrika ülkelerinden olacak ve bu ülkeler, maalesef, şöyle bir tehditle karşı karşıya: Afrika'da 28 ülke IMF programıyla beraber kendi ekonomik geleceklerini sürdürmeye çalışıyorlar. Tabii, IMF programı denildiği anda, dünyanın genel ekonomik gidişatına baktığınızda böylesine önemli bir coğrafyada IMF'nin buraya müdahil olması demek, küresel güçlerin Afrika üzerindeki planlarının daimî olduğuna dair net bilgileri bizlere veriyor. Sizler de belki biliyorsunuz "Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları" diye John Perkins'in bir kitabı vardır. Bu John Perkins, (IMF) Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kurumların, kuruluşların bir anlamda alt şirketi olan, ona hizmet veren bir şirketin temsilcisidir. Bu temsilciliği vasfıyla Afrika'daki gelişmekte olan ülkelere veya Uzak Doğu'daki gelişmekte olan ülkelere, geri kalmış ülkelere giderek danışmanlık yapar. Bu danışmanlığında onlara şunu söyler: İşte, sizin bu sene ekonomik verilerinize göre büyüme kapasiteniz nedir? İşte, yüzde 4. Onları yüzde 10 büyüyeceklerine inandırır. Bu inandırmayı yaptıktan sonra "Sizin elektrik santrallerine ihtiyacınız var, sizin havaalanlarına ihtiyacınız var, sizin otoyollarına ihtiyacınız var." diyerek bir taraftan hem kendi şirketlerine iş alanı açar, diğer taraftan finansmanla beraber o ülkelerin geleceğini tam anlamıyla ipotek altına alır. Afrika böyle bir tehditle karşı karşıya. İşte, bu manzara içerisinde -Türkiye'nin, şu anda konuştuğumuz Somali gibi, uzun zamandan beri, özellikle 2011 yılından beri özel ilgi duyduğumuz ve ilgi duymakla birlikte- Somali'yle yürütülen ilişkiler çerçevesinde ve ticaret yolları göz önünde bulundurulduğunda, önemli olan, bölgede bundan sonra neler olacak, neler yapacağız, neler yapılmalı, onu ifade etmek istiyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, burada bir istikrarsızlık alanı var, biraz önce değerli vekilimiz de ifade etti. Bu istikrarsızlık alanı... Etiyopya ve Somali arasında uzun zamandan beri hatta sıcak çatışmaya, savaşa kadar giden bir süreç yaşandı. Somaliland bir taraftan bağımsızlık ilan ediyor, bir taraftan Etiyopya'yla ilişki geliştirmeye çalışıyor. Etiyopya'nın denize çıkmak adına bazı girişimleri var. Tam bu çerçeve içerisinde Türkiye'nin işin içine dâhil olarak Somali ve Etiyopya arasında bir ara buluculuk görevi üstlenmesi, onları masaya oturtması, onları bir anlamda anlaşmaya yaklaştırması, antlaşma imzalatırması tabii ki önemli fakat bölgede yetersiz şekilde bulunan ve Somali halkının Etiyopya'yla yürüttüğü rekabetin, yürüttüğü sürecin tam anlamıyla neye tekabül ettiğini bilmeyen idareciler eliyle verilen bilgiler, bugün Türkiye ile Somali iş birliğini riskli hâle getirmiştir. Yine, Sayın Cumhurbaşkanının ifade ettiği gibi "Etiyopya'nın bir limana ihtiyacı var." sözü, aynı zamanda, bölge için, Somali için bazı tehditleri beraberinde getirmektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, bölge çok önemlidir. Yani şöyle söyleyelim: Akdeniz'i düşününüz, Akdeniz bizim coğrafyamız; bizim coğrafyamız, dünya su yüz ölçümünün yüzde 1'ine tekabül eder fakat dünya deniz ticaretinin üçte 1'i Akdeniz'de döner. Şimdi, aynı şekilde, Aden Körfezi Babülmendep Boğazı'na baktığınızda, yani Süveyş Kanalı geçişine baktığınızda, dünya deniz ticaretinin yaklaşık yüzde 40'ı yine bu coğrafyada döner. Hemen yanı başında, yine, Türkiye'ye yakın coğrafyaya baktığınızda Hürmüz Boğazı da aynı zamanda hem enerji hatlarının geçişi hem de diğer ticaret alanları açısından çok önemli bir noktadadır.

Şimdi, böylesine bir daire içerisinde -Aden Körfezi, Basra Körfezi, Kızıldeniz, Süveyş Kanalı, Akdeniz- bu coğrafya içerisinde Türkiye'nin bulunması, orada korsanlık vesaire gibi alanlarda müdahil olma çabası tabii ki değerlidir, önemlidir. Bu

durumda ancak -biraz önce ifade ettiğim gibi- bölgeyi doğru okuyan, doğru bir şekilde bölgenin algısını yöneten, bu yönetmekle birlikte doğru kararlar alabilen bir anlayışla bölgede kalıcı olunabilir, barışa destek verilebilir çünkü Afrika coğrafyası, başta ifade etmeye çalıştığım gibi, küresel güçlerin iştahını kabartıyor, yer altı zenginlikleriyle, yer üstü zenginlikleriyle beraber, aynı zamanda dinamizmiyle beraber Afrika'ya odaklanan küresel güçler çok daha fazla çaba içerisine giriyor. Aynı zamanda, korsanlık faaliyetlerinin merkezinde de sanki yerel güçler varmış gibi algılsa da Somali'nin yerel insanları orada korsanlık yapıyor gibi algılsa da küresel güçler, korsanlık faaliyetlerini kendi çıkarlarını korumak adına orada tam anlamıyla kullanır hâle geldi. Yani şöyle düşünelim: "Boko Haram Nijerya'da niye var? Eş-Şebab Somali'de niye var? Orta Doğu'da DAESH niye var?" gibi düşündüğümüzde bu terör örgütlerinin aynı o coğrafyada olduğu gibi koçbaşı vazifesi gördüğünü ve küresel güçlere alan açmak adına kurgulandığını net olarak görüyoruz. Bu noktada Türkiye'nin orada yer alması şayet bölge barışına ve bölge halklarının - özellikle Somali'nin daveti üzerine oraya gitmiş olduğumuz için- Somali'nin bölgedeki çıkarlarının korunmasına hizmet edecekse bu, tabii ki değerli, tabii ki önemlidir.

Saygıdeğer milletvekilleri, hani "Zeytinyağlı Yiyemem Aman" diye türkü var, aslında onu söylerken çoğu zaman böyle, işte, biraz hareketli olduğu için, biraz oynama hissiyatı oluşur insanlarımızda ama aynı onun gibi, Somali'de de balıkçılık tam anlamıyla nefret uyandıran bir mesleğe dönüştürülmüştü geçmişte. Yani balıkçılık yapmayı, dört bir tarafı balıkla dolu olan coğrafyada küresel güçler gelip oranın deniz zenginliklerini alıp götürmek adına, balıkçılığı Somali halkının gözünde aşağılık bir meslek, aşağılık bir işe dönüştürmüş ve neticesinde o bölgenin deniz zenginliklerini alıp taşımışlardı. Çok şükür ki sonradan Somali halkı buna uyandı, uyanmasıyla birlikte denizin zenginliklerinin kendi refahlarına nasıl katkısı olabileceğine dair bütün ipuçlarını yakaladı. Şimdi, orada, Somalililer, tam anlamıyla, balıkla birlikte dünyaya önemli bir hizmet sunan, önemli bir ihracat yapan ülke konumuna geldi. Hâl böyleyken korsanlık faaliyetlerinin merkezinde de bir anlamda bu güç dengeleri var. Bu güç dengelerini korumak, muhafaza etmek, Türkiye'nin orada barışa hizmet etmesini temin etmek adına bütün bu aşamaların tam anlamıyla yerine getirilmesi gerekir, Somali halkının önceliklerine dikkat edilmesi gerekir.

Bir başka mesele de yine, bölgesel dengeler açısından, Mısır, Sudan, Somali, Etiyopya, bütün bu coğrafya, hepsi aslında bizim çok uzak olmadığımız, yakın bildiğimiz, birçok kültürel, tarihî bağlarımızın olduğu coğrafyalar. Burada bizim Somali'nin daveti üzerine orada bulunuyor oluşumuz, aynı zamanda bu ülkeler arasındaki tarihsel rekabetin çözümüne, tarihsel çıkar çatışmalarının da adil bir şekilde çözümüne katkı sağlamalı ki oradaki bulunuşumuz bir anlam ifade etsin. Şayet -biraz önceki tehlikede olduğu gibi- oraya gidişimiz, Somali ve Etiyopya arasındaki tarihsel rekabeti hatırlatan bir konuma gelirse bu çok yanlış olur. Mısır ve Sudan arasında, Sudan-Somali arasında, Sudan-Etiyopya arasında, özellikle Nil Nehri'nin sularının paylaşılması noktasındaki tarihî problemlerin çözümüne de katkı sağlayacak bir anlayışla Türkiye kendisini o bölgede konumlandırmalı ve Hürmüz Boğazı, Aden Körfezi, Basra Körfezi, Kızıldeniz, bütün bu çerçevede ticaret, kâmil manada özellikle mazlum halkların, bölge halklarının istifadesine sunulacak bir şekilde koruyan, muhafaza eden bir anlayışla kurgulanmalı diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kaya.

İYİ Parti Grubu adına ilk konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Ahmet Eşref Fakıbaba...

Süreniz on dakikadır Hocam, buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, aziz vatanımız için 2018 yılında Afrin'de bölücü terör örgütü tarafından şehit edilen Uzman Çavuş Ufuk Akdağ'ı rahmet, saygı ve hürmetle anıyor; bütün şehitlerimizi, gazilerimizi ve ekranları başında Genel Kurulu takip eden bütün şehit ailelerini ve yakınlarını saygılarımla selamlıyorum. Sizleri unutmadık, unutmayacağız, unutturmayacağız.

Ayrıca 6 Şubat 2023'te meydana gelen deprem felaketinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın milletvekilleri, biz İYİ Parti olarak barışa katkı sağlayacak her türlü anlaşma ve tezkereyi olumlu karşılamaktayız. Bu tezkereye de "evet" oyu vereceğiz ancak aklıma gelmişken şu soruları da sormadan edemeyeceğim: Soykırımı yapan, 50 binin üzerinde insanı öldüren, çoğunlukla çocuk ve kadınları öldüren katil Netanyahu Orta Doğu haritasını değiştirecekmiş Trump'la beraber. Bu konuda acaba biz ne diyoruz? Bu konuyla ilgili herhangi bir Hükümet yetkilisinden veya Dışişleri Bakanlığından bir cevap verildi mi? İki, Sayın Trump ne diyor? "Gazze çok güzel, deniz kenarında, manzarası da çok güzel. Gerçekten mükemmel bir yer. Gazzelileri biz taşıyalım." diyor. Nereye? Mısır'a, Ürdün'e ve Endonezya'ya. Yani önceden planlanmış bir kurgu var, kurgu yerine getiriliyor ve biz ne diyoruz? Sayın Dışişleri Bakanımız diyor ki: "Bu düşünce insanlık hukukuna sadece aykırıdır." Ben cevapların daha kesin ve net olması gerekir diye düşünüyorum.

Gelelim F-16 ve F-35'lere. Yani bizim 2 milyarımız ne oldu? F-16 aldık mı, F-35'ten vaz mı geçtik? S-400'leri ambardan çıkardık mı? 2,5 milyarımız nasıl oldu? Avrupa Birliğine mi Şanghay'a mı üye olacağız? Bunlar da belli değil. Süleyman Şah Türbesi'ni eski yerine taşıyacak mıyız, bu konuda da hâlâ şüphelerimiz var.

Değerli milletvekilleri, dış politikada durum böyleyken ülke yönetiminde yargıya güven her geçen gün azalmaktadır. Son ankette yargıya güven yüzde 21,1 iken güvensizlik maalesef 71,1'lere çıkmıştır. Toplumun her kesimi, özellikle siyasetçiler, basın mensupları, genç askerler korkutulularak baskı altına alınmak isteniyor. Yargı, yasama ve yürütmeden sonra 4'üncü kuvvet olarak basın gelmektedir. Basın, halkın bilgi alma hakkını sağlar. Özgür basın olmadan özgür toplum olmaz çünkü özgür basın halkın sesidir. Maalesef, muhalif basın mensupları yaptıkları haberlerden dolayı bazen sabaha karşı evlerinden, bazen iş yerlerinden hatta bazıları Meclisin önünden gözaltına alınmaktadır. Maalesef bu arkadaşlarımız, hırsızlarla, uyuşturucu satanlarla aynı nezarethanede tutulmuşlardır. Oysa bu basın mensupları ne hırsız ne katil ne de uyuşturucu kaçakçılarıdır. Elbette basın mensupları da suç işleyebilir ancak yazdıklarından veya konuştuklarından dolayı bir suçları varsa bu kişiler savcılık tarafından ifadeleri alınmak üzere adliye davet edilmelidirler. Zaten 2012'de çıkarılan üçüncü yargı paketine göre, artık somut olgulara dayandırılmadan, tutuklamaya zorunlu kılacak nedenler oluşmadan, ölçsüz tutuklama kararları verilmeyecekti ve "Tutuklama, en son çare olacaktır." diye yasa çıkarılmıştı ancak bugün bu bulguların maalesef, tam tersi yapılmaktadır. İnsanlar evlerinden sabah saat beşte kelepçelenerek ve

bazıları iş yerlerinde tutuklanarak polis kontrolü altında maalesef ve maalesef gözaltına alınmaktadır ancak 2012'de çıkarılan yasa buna böyle demiyordu. Ne oldu bizlere?

Bir de ordudan ihraç edilen en başarılı subaylarımızın durumu da halkımızı derinden üzmüştür. Kolay değil yani 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci oluyorsunuz, yıllarınızı veriyorsunuz, emek veriyorsunuz ve maalesef, ne diyorlar? Türkiye'nin medarifihtarı olan o subayların, çok başarılı olan insanların "İtaatsizlik nedeniyle işlerine son verilmiştir." diyor. Ben yedek subay olarak askerlik yaptım, itaatsizlikten dolayı ceza alan arkadaşlarımız vardı ama bunların hiçbirisi işlerinden ayrılmamıştı ve görevlerine son verilmemişti fakat maalesef, çok başarılı askerlerimiz korkutmak amacıyla işlerine son verilmeyle karşı karşıya kalmışlardır. Ama unutulmamalıdır ki halkımız bu çok başarılı askerlerimize mutlaka sahip çıkacaktır, İYİ Parti olarak da biz her zaman onların yanında olacağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Fakıbbaba.

Sayın Nimet Özdemir, bir talebiniz mi var?

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

## VII.- AÇIKLAMALAR (Devam)

35.- İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir'in, Erzincan'da gerçekleşen olaya ilişkin açıklaması

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insan olmanın özü başka bir canlının acısını kendi içinde hissetmektir, yeter ki bir vicdana sahip olun. Erzincan'da gerçekleşen son vahşette tekrar görmüş olduk. Biz gömemezsiniz dedik ama dinlemediniz. Biz sahayı biliyorduk, canlı canlı çukurlara atıyorsunuz. Sormak istiyorum: O çukurlara ne zaman insanlığınızı gömdünüz ki susuyorsunuz? Hangi vicdan, hangi ahlak, hangi insanlık bunu kabul edebilir? Hayvan hakları siyasetüstüdür; kim yaparsa yapsın, hangi belediye, hangi yönetim olursa olsun bu zulme sessiz kalamayız. Milletvekili arkadaşlarıma sesleniyorum: Susmayın; önergelerinizle, sözlerinizle, duruşunuzla bu vahşetin karşısında durun. Ya insan olmanın erdeminde birleşelim ya da insanlığımızı sorgulayalım. "Yeter artık!" diyoruz, bu vahşet son bulsun!

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Özdemir.

## VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

### B) Tezkereler (Devam)

4.- Cumhurbaşkanlığının, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkeresi (3/1024) (Devam)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına son konuşmacı Muğla Milletvekili Sayın Metin Ergun.

Buyurun Sayın Ergun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde görüşlerimizi ifade etmek üzere İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, aziz vatanımız için 2024 yılında bugün Irak'ta bölücü terör örgütü tarafından şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Kadir Dingil'i rahmet, saygı ve hürmetle anıyor; bütün şehitlerimizi, gazilerimizi ve ekranları başında Genel Kurulu takip eden bütün şehit ailelerini ve yakınlarını saygılarımla selamlıyorum. Sizleri unutmadık, unutmayacağız, unutturmayacağız.

Muhterem milletvekilleri, İYİ Parti olarak, ülkemizde, bölgemizde ve küresel alanda barış ve istikrara hizmet eden şanlı ordumuzun Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerdeki görev süresini uzatan tezkereye ilişkin olumlu baktığımızı ifade etmek isterim. Bu doğrultuda, kahraman ordumuza gereken her türlü desteği geçmişte olduğu gibi bugün de vermeye hazır olduğumuzun bilinmesi gerekir ancak bu bölgelerde görev yapacak kahraman Mehmetçiklerimizin güvenliklerinin azami düzeyde sağlanması için gereken tedbirlerin alınması gerektiğini düşünüyoruz, bu tedbirlerin sağlanması da iktidarın sorumluluğundadır.

Muhterem milletvekilleri, bu tezkereye olumlu yaklaşıyoruz ancak bundan bir bütün olarak iktidarın dış politikasına olumlu yaklaştığımız anlamı çıkarılmamalıdır çünkü biz dış politikada uzun yılların birikimiyle belirlenen ana ekseninin korunmasının ve karar alma mekanizmalarının kurumsal çerçevede işleminin stratejik kazanımlarımızın muhafazası ve sürdürülebilir bir diplomasi için zaruri olduğuna inanıyoruz. Dış politika yönetiminde kurumsal yapının güçlendirilmesinin, diplomatik teamüllerin korunmasının ve ulusal çıkarları önceleyen istikrarlı bir yaklaşımın benimsenmesinin ülkemizin uluslararası alandaki etkinliğini artıracak olduğunu düşünüyoruz fakat mevcut iktidarın 2002 yılından bu yana Türkiye'nin dış politikasında yaptığı hatalar ve bu hataların ülkemiz üzerindeki yıkıcı sonuçları ortadadır. Ne yazık ki iktidar, Türk dış politikasında kurumsallık yerine kişisel ilişkileri, jeopolitik gerçekler yerine ideolojik ve mezhepsel anlayışları esas almıştır. Daha kötüsü, bu dönemde dış politika gündelik iç politikanın bir aracı hâline getirilmiştir; iç politikanın aracı hâline getirilen bir dış politikayla ulusal menfaatlerimizi koruyabilmek mümkün değildir.

Bu hatalar neticesinde Türkiye'nin uluslararası alandaki konumu çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmış ve ülkemizin güvenliği riske edilmiştir. Aynı zamanda, Türkiye ekonomisinin istikrarı bozularak milletimiz derin bir yoksulluğun pençesine mahkûm

edilmiştir. AK PARTİ'nin dış politikadaki çelişkili yolculuğu ilk olarak "komşularla sıfır sorun" politikasıyla başlamıştır. Ancak komşularla sıfır sorun politikası karşılıklı diyalog ve iç işlerine müdahale etmeme prensibini gerektiren bir konsepttir fakat iktidar, dünyada ve bölgemizdeki politik cereyanların rüzgârına kapılarak bu politikayı hızla terk etmiştir. 2011 yılından itibaren başlayan Arap Baharı döneminde sergilenen tutum bunun en açık göstergesidir. Bu savrulma "Yurtta sulh, cihanda sulh." anlayışıyla kurumsallaşan Türkiye'nin dış ilişkilerini yönetme biçimini ortadan kaldırmış ve neticede ülkemizin bölgedeki etkinliğini zayıflatmıştır. Daha da kötüsü, bu şekilde bölge ülkeleri nezdinde güven ve itibarını yitiren iktidarın dış politika anlayışı sınırlarımızın hemen ötesinde büyük bir güvenlik tehdidi yaratmış durumdadır çünkü 2011 yılına kadar Suriye'de etkisi ve gücü oldukça azaltılan bölücü terör örgütü, iktidarın öngörü eksikliğiyle yaptığı bu hatalardan sonra Baas rejimi ve Beşar Esad'ın teşvikiyle Türkiye açısından bir tehdit hâline gelmiştir. Gelinen aşama itibarıyla Baas rejimi yıkılmış ve Beşar Esad kaçmıştır ama bu tehdidin Suriye'deki varlığı hâlâ devam etmektedir. Bu hatalar sonucunda Suriye'de meydana gelen gelişmeler güvenlik ve ekonomi açısından Türkiye'yi ağır yüklerle karşı karşıya bırakmış durumdadır. Bunlardan en önemlisi de ülkemizin demografik yapısını, toplumsal barışı ve istikrarını tehdit eden milyonlarca Suriyeli sığınmacının Türkiye'ye gelmesidir. Suriye'de rejimin yıkılması ve Suriyelilerin ülkemize sığınma gerekçeleri ortadan kalkmasına rağmen kayda değer miktarda Suriyelinin ülkesine döndüğünü veya dönmek istediğini söyleyebilme imkânı yoktur.

Muhterem milletvekilleri, iktidarın yaptığı diğer bir önemli hata Avrupa Birliğiyle ilişkilerde yaşanan duraksama ve kopuşlardır. İktidar ilk yıllarında Avrupa Birliğiyle müzakere sürecini başlatıp ilerletmiş olsa da son yıllarda yaşanan gerilimler ve iç politikadaki otoriterleşme süreci Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerini derinden zedelemiştir. Avrupa Birliğiyle müzakerelerin fiilen durması ve iktidarın demokrasi, hukukun üstünlüğü gibi temel değerlerden sapmaya başlamasıyla dış dünyada Türkiye'ye olan güven sarsılmıştır. Bu durum sadece Avrupa'yla değil dünyadaki pek çok ülkeyle olan ilişkilerimizi de olumsuz etkilemiştir. İktidarın dış politikadaki bir diğer önemli hatası ise diplomatik münasebetlerimizi kurumsal çerçeveden kişisel ilişkilere indirgeyen tutumu olmuştur. Ayrıca, iktidar, uluslararası taahhüt ve yükümlülüklerimize rağmen stratejik ittifaklarımızla ilişkilerimizi zayıflatmış ve müttefiklerimiz nezdinde güvensiz bir imaj oluşturmuştur. Özellikle, anlık ve kişisel dış politika kararlarıyla S-400 hava savunma sisteminin alımı müttefiklerimizle aramızda ciddi gerilimlere yol açmıştır ve açmaya da devam etmektedir. Tüm bu hatalar neticesinde, Türk Hava Kuvvetleri filolarının modernizasyonu açısından son derece kritik öneme sahip olan F-35 Müşterek Taarruz Uçağı Projesi'nden Türkiye'nin çıkarılmasının ulusal çıkarlarımız açısından bir izahı yoktur.

Muhterem milletvekilleri, iktidarın dış politikadaki bir diğer hatası da ekonomik çıkarları Türk dış politikasının temel unsurlarından biri hâline getirmemiş olmasıdır. İktidar, bölgemizde ve dünyada ekonomik gelişmelere seyirci kalmış, hem bölge ülkeleriyle hem de Avrupa ülkeleriyle iktisadi entegrasyona gereken önemi vermemiştir. Bu dönemde, Türkiye, bölgesindeki ve dünyadaki ekonomik gelişmeleri yakalamakta geri kalmıştır. Ülkemizin yaşadığı ekonomik kırılganlık uluslararası rekabette ülkemizin elini zayıflatmaktadır.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye olarak, bölgesinde ve dünyada saygı duyulan, sözüne itimat edilen ve herkesle diyalog kurabilen bir dış politika anlayışına ihtiyacımız vardır. Böyle bir dış politika için de her şeyden önce, kişisel çıkarlarla değil ulusal çıkarlarla hareket edilmesi gerekmektedir. Mezhepsel ve ideolojik anlayışlara değil uzun yılların tecrübesiyle oluşturulan geleneksel Türk dış politikasının asırlık birikimine ve kurumsal tecrübesine sahip çıkmak gerekmektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken hepinizi bir kez daha saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Ergun.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın İsmail Özdemir konuşacaklar.

Buyurunuz. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Anayasa'mızın 92'nci maddesi uyarınca Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarımızın bölge ülkelerinin kara suları dışında olmak üzere, Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla bir yıl daha görev süresinin uzatılmasıyla alakalı Meclisimize gönderilmiş bulunan Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle ilgili Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, deniz taşımacılığı tarih boyunca devletler açısından büyük öneme sahip olmuştur. Mevcut şartlar itibarıyla, küresel ticaretin yüzde 85'lik kısmı deniz yoluyla taşınmaktadır. 2023 yılı verilerine göre, dünya genelinde deniz yoluyla taşınan yük miktarı yaklaşık 12,5 milyar ton olarak gerçekleşmiştir, Türkiye özelinde bakıldığında dış ticaret yükümüzün yaklaşık olarak yüzde 87'sinin deniz yoluyla taşındığı ifade edilmektedir. Dolayısıyla, deniz taşımacılığı ve deniz yolları küresel barış ve istikrarın en stratejik ayağını teşkil etmektedir. Bu durum her ülke açısından bazı deniz alanlarının önemini daha da artırmıştır. Özellikle boğaz ve kanallarla bu alanlar üzerinde sahip olunan egemenlik ve kudretin küresel üstünlük mücadelesinde ne derecede mühim bir konu olduğu öne çıkmış, son dönemlerde yaşanan gelişmelerle de bu husus daha iyi anlaşılmıştır. Bu alanların başında da Babülmendep Boğazı'na ev sahipliği yapan Aden Körfezi ve Hürmüz Boğazı'nı bünyesinde barındıran Arap Denizi gelmektedir. Günümüz ticari verilerine göre, Aden Körfezi ve Babülmendep Boğazı küresel deniz ticaretinin yaklaşık yüzde 12'sine ev sahipliği yaparken sadece Hürmüz Boğazı üzerinden taşınan petrol miktarı küresel petrol ticaretinin yüzde 30'unu oluşturmaktadır. Dolayısıyla, gerek Aden Körfezi gerekse Arap Denizi ülkemizle birlikte dünyanın geri kalanı açısından son derece stratejik öneme sahip olanların başında yer almaktadır.

Türk milletinin yabancı olmadığı bu alanlarda, geçmişten günümüze Türk donanması küresel ticaretle beraber buralardaki huzuru etkileyen korsanlık ve diğer ülkelerin yağma çabalarına karşı bölgede sorumluluk üstlenmiş, büyük başarılarla da imza altmıştır. Somali kara suları, Aden Körfezi, Arap Denizi çevresi ve Afrika'nın güney kesiminde bulunan silahlı grupların uzun süredir devam eden korsanlık faaliyetleri dünya ticaretiyle beraber küresel petrol ticaretinin de önemli bir kısmını olumsuz yönde etkilemiştir. Yaşanan korsan saldırıları sonucu, 2008 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyince deniz haydutluğu ve silahlı soygunlara karşı uluslararası bir mekanizma başlatılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda, ilk andan itibaren ülkemiz, küresel barış ve istikrara katkı

sağlamakla beraber hem gönül coğrafyalarımızla bağımızı pekiştirmek hem de kendi millî çıkarlarımızı koruyabilmek adına gösterilen çabalara önemli desteklerde bulunmuş ve bulunmaya da devam etmektedir. Afrika-Arabanistan arasındaki deniz alanlarında süregelen haydutluğun tırmanma riskinin giderek artması ciddi bir güvenlik kaygısı oluşmasına da zemin hazırlamaktadır. Artan endişelerle beraber çok sayıdaki ülkenin ilgisini Aden Körfezi ve Babülmendep Boğazı'na çektiği bilinen bir gerçektir. Cibuti'nin Kızıldeniz'den Aden Körfezi'ne açılan bir kıyı şeridinde sahip ülke olması Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, Çin, Fransa ve Japonya gibi ülkelerin dikkatlerini burada toplamış ve netice olarak aynı ülkeler Cibuti'de aynı anda askerî üsler açmıştır. Bölgede yer alan dost ve kardeş ülke Somali de tıpkı Cibuti gibi Babülmendep Boğazı'nı kontrol edebilecek stratejik bir konuma sahiptir. Bu şartlar altında Türkiye'nin bahse konu olan bölgede güçlü bir irade ve kudret çarpanlarıyla bulunması zorunluluğu göz ardı edilmemelidir. Tüm dünyanın dikkat kesildiği, küresel ticaretin ana akım hatlarından biri hâline gelmiş olan bir bölgede Türk Silahlı Kuvvetlerinin üstlendiği vazife tarihî bir sorumluluk olmakla beraber, Türkiye'nin millî hedeflerini gerçekleştirme konusunda da büyük bir önemi ifade etmektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye ve Somali arasındaki ilişkiler Osmanlı'dan bize miras kalan tarihî ve köklü bir geçmişe sahiptir. 16'ncı yüzyılda olumlu yönde ivmelenmeye başlayan karşılıklı ilişkilerimiz 19'uncu yüzyılın sonlarına kadar devam etmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde özellikle de Somali kıyılarında aktif rol oynamış, burada sömürgeci anlayışla, korsanlık faaliyetlerle mücadele eden yerel kuvvetler askerî ve ekonomik anlamda fiilî olarak desteklenmiştir. Osmanlı evraklarında "Zeyla" ve "Berbera" olarak adlandırılan Somali coğrafyasıyla olan ilişkilerin, diğer çevrelerin çarpık anlayışına karşın saygı, hoşgörü ve karşılıklı kazanmaya dayalı olarak şekillenmesi, tarihten günümüze ikili ilişkilerimizin temelini oluşturmuştur. 1991 yılında Somali'de merkezî hükûmetin yıkılması sonucu, maalesef bu ülke uzun sürecek siyasi istikrarsızlık sarmalına girmiş, iç çatışma ve terörle mücadele etmek durumunda kalmıştır. Buna ek olarak, Batı dünyasının ülkede sömürgeci bir zihniyeti sürdürme gayreti vasat bulan krizleri daha da fazla artırmıştır. Buna karşın Türkiye'nin tüm Afrika Kıtası'nda olduğu gibi Somali'de de hoşgörü, karşılıklı kazanma, birlikte kalkınma formülüyle sürdürdüğü yaklaşım neticesinde 2011 yılında ilişkilerimiz yeniden hareketlenmeye koyulmuştur. Türkiye 1991'den beri Somali'de devam eden iç savaşın son bularak barış ikliminin oluşması adına gösterilen gayretlere samimi desteğini sürdürülmüştür. 2010 ve 2012 yıllarında İstanbul'da düzenlenen Somali Konferansları ülkemizin yaklaşımının samimiyetini göstermesi açısından önemli olduğu kadar, Somali'nin siyasi geleceğinin şekillenmesi yönelik de dikkat çekici diplomatik girişimlerin başında gelmiştir. Somali ile Türkiye arasındaki ilişkiler giderek daha yoğun bir gündeme erişmiş ve stratejik boyut kazanmıştır. Bugün, ticaretten tarıma, enerjiden sanayiye, sağlıktan eğitime varıncaya kadar hemen her alanda ikili iş birliklerimiz giderek derinleşmektedir. Bununla beraber, ülkede üstlenmiş olduğumuz altyapı yatırımları ve liman işletmeleri, her anlamda iki taraf için yeni kazanımların temelini oluşturmaktadır. İkili ilişkilerimiz açısından önem arz eden bir diğer husus ise hiç şüphesiz Somali'ye sağlamış olduğumuz askerî desteklerdir. Uzun süreden bu yana iç savaş ve nihai olarak terör sorunuyla mücadele eden Somali, Türkiye'nin verdiği destekle her geçen gün daha da ileriye gitmektedir. 2017 yılında Mogadişu'da açmış olduğumuz askerî eğitim üssüyle Somali ulusal ordusunun güçlendirilmesine katkı sağlanırken, 10 binden fazla Somali askerinin eğitimini de üstlenmiş olmamız Türkiye'nin samimi desteğinin en önemli göstergelerinden biridir. Somali, askerî anlamda Türkiye'den edindiği tecrübe ve kazanımla bir yandan terörle mücadele, diğer yandan toprak bütünlüğü ve egemenliğinin korunması konularında önemli mesafe katedebilmiştir. Geride bıraktığımız yılın şubat ayında imzalanan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Çerçeve Anlaşması'yla Türkiye, Somali kara sularının güvenliğini sağlamayı on yıl süreyle taahhüt etmiş ve ülkenin deniz ticaretinde kritik bir konuma erişmiştir. Bu anlaşmanın en dikkat çekici yanlarından biri ise 2014 yılının Ocak ayında Etiyopya'nın Somali'den ayrılmaya çalışan Somaliland'la deniz üssü kurma amaçlı imzaladığı anlaşmanın hemen akabinde gerçekleşmiş olmasıdır. Türkiye'nin ortaya koyduğu bu yaklaşım, Afrika Boyunu'nun belki de en kritik sorunlarından birinin yine bizim elimizle ve aracılığımızla çözüme kavuşturulması yönünden yeni gelişmelerin zeminini hazırlamıştır. Nitekim, 11 Aralık 2024 tarihinde Ankara'da, Somali Federal Cumhuriyeti ve Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti arasında "Ankara Bildirisi" adıyla bilinen bir anlaşma imzalanmış ve iki ülke arasında tırmanan gerilim son bulmuştur. Anlaşma kapsamında her iki ülkenin de birbirlerinin egemenlik, birlik, bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne saygı göstermeyi taahhüt etmeleri, ortak refah doğrultusunda iş birliği yapma konusunda mutabık kalmaları ve olası anlaşmazlıkların yine Türkiye'nin desteğiyle çözüme kavuşturulmasında görüş birliğinde olmaları ülkemizin diplomatik başarısını ortaya koyduğu gibi bölge ülkelerinin ve dünyanın geri kalanının Türkiye'ye olan güvenini ifade etmesi açısından da somut bir örnek olmuştur.

Saygıdeğer milletvekilleri, günümüz şartlarında ülkeler arası rekabet sadece ekonomik, askerî, ticari ve politik anlamda kısıtlı kalmayarak kapsamının dışına çıkmış, atmosfer dışına taşınmıştır. Bu kapsamda pek çok ülke uzay sahasındaki faaliyetlerine hız kazandırmış, aynı alandaki teknolojik üstünlük kurma çabalarını da genişletmiştir. Türkiye de uzay çalışmalarındaki küresel rekabetteki yarışta etkin bir konuma erişebilmek adına önemli adımlar atmaya koyulmuştur. Uydu üretimi, fırlatma yeteneklerinin geliştirilmesi ve bu sahada insanlığın yararına yeni keşiflere imza atabilmek için gayretli girişimlerimiz devam etmektedir. 1993 yılında temelleri atılan ve mevcut Hükümetimiz tarafından Cumhurbaşkanlığı iradesiyle 2018 yılında hayata geçirilen Millî Uzay Programı'mız ile Türkiye küresel rekabetin en yeni ancak stratejik önemi büyük olan bir alan şeklinde değerlendirilen uzay sahasındaki çalışmalarına hız vermiştir. 19 Ocak 2024 tarihinde bir Yörük evladı olan Alper Gezeravcı uzaya çıkarak Türkiye'nin ilk astronotu olmuş, ülkemizin uzay çalışmaları kapsamında da önemli ve tarihî bir dönemecin baş aktörleri arasında yerini almıştır. Küresel uzay rekabetinde etkin bir konuma erişebilmek adına bu alanda rekabet eden bir ülkenin kendi uzay üssüne sahip olmasının çok büyük bir avantajı beraberinde getireceği ortadadır. Bu gerçeklikten hareketle ülkemiz Somali'de uzay ve roket fırlatma üssü inşa etmeye yönelik önemli bir adım atmıştır. Ekvator ve okyanusa yakın bölgelerin roket fırlatmaları için sağladığı avantajlar göz önünde bulundurulduğunda Somali stratejik bir konum olarak öne çıkmaktadır. Afrika'nın doğu ucunda, Hint Okyanusu'na kıyısı olan ve ekvatora yakın bir ülke olan Somali'nin uzay çalışmaları açısından en ideal ülkeler ve coğrafya arasında bulunduğu görülmektedir. Türkiye'nin konumu itibarıyla böylesine stratejik bir ülkede çalışmalarını yürütecek olması küresel uzay rekabetinde önemli bir avantajı elde etmemize olanak sağlayacaktır. 3 Şubat 2025 günü millî imkânlarla ve Savunma Sanayii Başkanlığımızın koordinesinde millî gururlarımız arasında yer alan ROKETSAN firmamız tarafından geliştirilen millî balistik füzemiz TAYFUN'un son deneme testinde 700 kilometreyi aşan bir mesafede hedefini yüzde 100 isabetle vurması sadece savunma ve caydırıcılığımız açısından değil, Türkiye'nin uzay alanına barışçıl erişimi için de ümit doğurmuştur. Anlaşılan o ki 1.000 kilometreyi aşan mesafeye

erişim konusunda ülkemiz her türlü imkân ve yeteneğe ulaşmış; bu anlamda, geriden gelmesine rağmen tüm rakiplerimizi sollamıştır. Temennimiz roket teknolojisinde kısa zamanda 10 bin kilometreye erişebilmemizdir; bunu gerçekleştirebileceğimize dair inancımız da tamdır. Zira bu hedef gerçekleştirildiğinde Türkiye sadece küresel bir caydırıcı olmakla kalmayacak, uzay yarışında en önde gelen ülkeler sıralamasına girecektir. İşte bu gerçeklerle ihtiyaç duyduğumuz araştırma ve fırlatma alanı açısından Somali son derece kritik bir öneme sahiptir. Dahası, Türkiye küresel rekabette her daim sömürülen bölge olarak kabul edilen Afrika Kıtası'na Somali aracılığıyla elini uzatmakta ve Afrika Kıtası'nın da uzay rekabetinde bizimle beraber yer alabilmesi için önemli bir altyapı imkânını kıtaya kazandırmaktadır. Ülkemizin yürüttüğü uzay programı kapsamında en önemli girişimini Somali'de başlatması ve Somali'nin de Türkiye'nin bu girişimini en az bizim kadar heyecanla karşılaması elbette ki sadece söz konusu yatırımla kısıtlanabilecek bir anlamı ifade etmemektedir. Türkiye'nin Somali'de saygı, hoşgörü, karşılıklı kazanç, birlikte kalkınma, insani yaklaşım temelinde izlediği politikalar, bugün uzay alanını kapsayan, hem ülkemize hem de Somali'ye önemli kazanımlar sağlayacak olan böylesine ciddi bir yatırımın bu ülkede gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Afrika'nın tümünde izlediğimiz insani politikamızın kıtanın geneline yayılmasında en önemli örnek olarak Somali gösterilebilmektedir. Somali'de göstermiş olduğumuz samimi yaklaşım, kıtanın diğer ülkeleriyle geliştirdiğimiz ilişkiler açısından âdeta emsal teşkil etmektedir. Bugün Türkiye'den giden heyetler kıta genelinde samimiyetle, coşkuyla ve heyecanla karşılanmakta, Somali-Türkiye ilişkilerinin Afrika'da bir çarpan etkisi yarattığı net bir şekilde görülebilmektedir. Dünyaya Türk'ün adaletini, nizamını ve huzurunu getirme hedefimizde ortaya koyduğumuz gayretlerin güzide örneklerinin başında gelen ve tabiri caizse, bu hâlin vücut bulduğu ülke Somali'dir. İnsanı temel alan, barışı ve huzuru önceleyen, Ankara merkezli bakış açımızla uyguladığımız politikalarımızın küresel nizamın ve barışın tesisi açısından ne derecede önem arz ettiğini bugün Somali'ye bakarak rahatlıkla görebilmekteyiz. Temennimiz, hem Somali hem de Afrika Kıtası'nın tamamıyla münasebetlerimizin karşılıklı saygı ve kazanç ilkesiyle geleceğe güvenle yol alabilmesidir. Bu şartlar altında Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkiye'nin gerek kendi politikaları gerek ikili ilişkileri gerekse de çok uluslu girişimlerle Aden Körfezi ve Arap Denizi'nde varlık göstermesinin millî güvenliğimiz, millî çıkarlarımız ve küresel hedeflerimiz açısından büyük öneme sahip olduğunu değerlendiriyoruz.

Somali'nin daha istikrarlı bir hâle erişmesi için askerî olarak desteklenmesiyle kara sularını korumanın yanı sıra Somali'ye ait deniz aşırı petrol ve doğal gaz kaynaklarının aranıp ekonomiye kazandırılması, kara, deniz ve hava egemenliğinin yanı sıra uzay rekabetinde de ülkemizle beraber Somali ve Afrika'nın hak ve menfaatlerinin korunması gibi yüksek vizyona sahip hedefler açısından ülkemiz bölgedeki ağırlığını sadece korumakla kalmamalı, daha da artırmalı ve geliştirilmelidir.

İşte bu gerçeklerle, Cumhurbaşkanlığımız tarafından Meclisimize gönderilen ve üzerinde müzakere ettiğimiz tezkereye Milliyetçi Hareket Partisi olarak olumlu yönde oy vereceğimizi belirtiyor; 21 Ocak günü Bolu Kartalkaya'da meydana gelen yangında ve 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli 11 ilimizi etkileyen deprem felaketinde hayatını kaybeden her bir vatandaşımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyor; Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Özdemir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Osman Cengiz Çandar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Türk Deniz Kuvvetlerinin Somali açıklarında görevlendirilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresini görüşmek için buradayız. Kendiliğinden, Türkiye'nin bölge politikası, uluslararası ilişkiler bakış açısına değinmemiz için bunu bir vesile olarak görebiliriz ve bu çerçevede de bugünün özel anlamı nedeniyle Türkiye'nin Suriye politikasını ameliyat masasına yatırmanın, bir otopsi yapmanın yararı vardır.

Bugün, hepiniz biliyorsunuz, Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın konuğu olarak Suriye'nin "Geçici Cumhurbaşkanı" sıfatını taşıyan Ahmed eş-Şara, eski medyatik kod adıyla Ebu Muhammed el-Colani Ankara'ya geldi. Hemen şurada söyleyeyim: Ahmed eş-Şara, 8 Aralık 2024 tarihinde Şam'a, iktidar koltuğuna oturduktan bu yana son derece kıvrak, esnek, akıllı bir tavır ortaya koydu; Suriye'nin sorunlarını diyalog yoluyla, Suriye'nin bütünlüğünü diyalog üzerinden harekete geçerek çözme niyetlisi olduğunu ortaya koydu ve bu çerçevede şu anda büyük bir sorun gibi Türkiye'de yansıtılan, Suriye'nin doğusuna hükmeden Suriye Demokratik Güçlerinin Başkomutanı konumunda olan Mazlum Abdî'yle gayet işler ve umut verici bir diyalog gerçekleştiriyor, bir süredir taraflar görüşüyor. Eğer Türkiye izin verirse, Türkiye himayesi altına almış gibi gözüktüğü Şam'daki yeni yönetimin nefes alıp vermesine, doğru bir şekilde nefes alıp vermesine izin veriyor olsa. Burada, bu kürsüde, bir süre önce, ben Türkiye'nin, Suriye'nin ulusal birliğine hizmet edecek, Suriye'nin çok kültürlü, çok mezhepli, çok kimlikli yapısını birleştirecek, birlik içinde bir tutumu, maalesef, ortaya koyamadığını ve Suriye'nin birliğine, bütünlüğüne yardım etmiyor olduğunu söylemişim. Bugün Ahmed eş-Şara'nın yaptığı ziyaret bile bunun bir göstergesi. Hangi sıfatla geliyor? Suriye'nin Geçici Cumhurbaşkanı. Kim seçti? Ne zaman seçti? Meşruiyet zemini ne? Bundan birkaç gün önce Suriye'nin Sünni Arap kesiminin 80'e yakın fraksiyonunun 18'i bir araya geldi Şam'da ve Ahmed eş-Şara'yı Geçici Cumhurbaşkanı seçti. Geri kalan ne yaptı? Geri kalan ya davetli değildi ya haberi yoktu. Bu, Suriye'nin Geçici Cumhurbaşkanı mı şimdi? Heyet Tahrir el-Şam Ahmed eş-Şara'nın örgütü. Ki tekrar edeyim, Ahmed eş-Şara son derece esnek, başarılı, akıllı bir politika güdüyor. Onun hakkını teslim ederek söylüyorum. Onun kişiliğiyle, onun konumuyla bir sorun yok; onun sunumuyla ilgili ve bizatihi Türkiye tarafından sunumuyla ilgili bir sorun var, onu dile getirmeye çalışıyorum.

Bir kere bu "Geçici Cumhurbaşkanı" sıfatını taşıyan kişinin meşruiyeti henüz Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından başında bulunduğu örgüt hâlâ terör örgütü olarak listede bulunduğu için sorgulanıyor. İkincisi, temsil niteliği, Suriye'de kimi temsil ettiği daha kesin ortada olmadığı için meşruiyeti tartışmalı durumda. Suriye bir sürü uluslararası yaptırım altında, Birleşmiş Milletlerin onayladığı yaptırımlar altında bir ülke; bunlar daha ortadan kalkmış değil ve bizim Dışişleri Bakanımız Hakan Fidan kalkıyor, dış basına demeç verirken diyor ki: "Suriye, Arap Cumhuriyeti olacaktır." Bunu kim olarak söylüyor, hangi sıfatla söylüyor? Çünkü Hakan Fidan bildiğimiz kadarıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışişleri Bakanı; Suriye adına konuşma yetkisine sahip değil, hakkına da sahip olmaması gerekir. Kaldı ki Suriyeli de değil, Suriye vatandaşı da değil, bir çifte vatandaşlığı da yok, Arap da değil. İdeolojik olarak düşündüğünüz takdirde "Suriye Arap Cumhuriyeti" sözcükleri 1961 yılından itibaren var idi, 1963'ten sonra da

Suriye'de bunca zamandır iktidarda bulunan Baas Partisinin Suriye'ye verdiği isimdi. E, Hakan Fidan, Baasçı da değil bildiğimiz kadarıyla yani Arap milliyetçisi değil bildiğimiz kadarıyla. Niçin siz Suriye'nin geleceğine şimdiden bir şey biçiyorsunuz ve "Suriye Arap Cumhuriyeti olacaktır." diyorsunuz? Kime dayanarak, neye dayanarak ve niye bunu söylüyorsunuz? 1946 yılından 1950 yılına kadar bağımsızlık ve Birleşmiş Milletler üyeliğini kazandığı andan itibaren Suriye'nin adı "Suriye Cumhuriyeti"ydi. 1950 yılında yeni bir Anayasa'sı oldu. 1958'e kadar "Suriye Cumhuriyeti" adını devam ettirdi. Mısır'la 1958'de birleşip "Birleşik Arap Cumhuriyeti" adını aldı. 1961'de ayrılınca "Suriye Arap Cumhuriyeti" oldu, sonra da Baas rejimleri onu "Suriye Arap Cumhuriyeti" olarak devam ettirdiler. Suriye'nin Araplığı bu kadardır; ne bağımsızlığında ne egemenlik döneminin başında "Arap Cumhuriyeti" değildir, bundan sonra da "Arap Cumhuriyeti" adını taşıyacağını bilmiyoruz; bildirmeye de bizim Türkiye'den ve dünyanın herhangi bir başka yerinden kimsenin de hakkı yoktur, o Suriyelilerin bileceği iştir. Kaldı ki Suriye'de sadece Arap yaşamıyor; geçenlerde rakam rakam, oran oran, size harita göstererek Suriye'nin yapısı hakkında bu kürsüden bilgilerinizi tazelemeye çalıştım. Suriye'de etnik olarak bakarsak Arap yaşıyor, Türkmen yaşıyor, Kürt yaşıyor, Çerkez yaşıyor; inanç gurupları olarak bakarsak Dürzi yaşıyor, İsmailî yaşıyor, Şii yaşıyor, Sünni yaşıyor, Alevi yaşıyor, Süryani yaşıyor, Ortodoks Hristiyan yaşıyor, bir miktar da Katolik Hristiyan yaşıyor ve Ermeni yaşıyor; böyle bir ülke Suriye.

Şimdi, bu Suriye nüfusunun yüzde 57-60 dolayında olanı Sünni Arap. Mevcut iktidara Şam'da hükmeden unsur bu Sünni Arap unsurunun içindeki sayısız fraksiyonlardan biri. Bir fraksiyon, bir ideolojik fraksiyon, El Kaide'nin devamı olarak geldi. "El Kaideci" demiyorum, değil çünkü, ayrıldılar; önce IŞİD'di, IŞİD'den ayrıldı; şu andaki Ahmed eş-Şara "Ebu Muhammed el-Colani" adını kullandığı sırada gitti, Usame bin Ladin'den sonraki El Kaide Lideri Eymen ez-Zevahiri'ye biat etti, dedi ki: "Ben IŞİD değilim, IŞİD'den ayrıldım ama sana bağlıyım." O da "Peki." dedi. Sonra ondan da ayrıldı. O günden bugüne, 2017'den bu yana, yedi sekiz sene içinde epey de yol aldı. Ne kadar yol aldı, onu bilmiyoruz ama en azından yedi sekiz senedir El Kaide'ye biat etmeyen birisi olduğunu biliyoruz. Ve ona İdlib'de de yedi sekiz sene İdlil ilini, biraz da Türkiye'nin askerî şemsiyesi altında yönetmiş olmaktan gelen bir imkânı da tanıyarak Suriye'nin geleceğinde Türkiye'ye dost bir unsur olarak görmeye devam edebiliriz. Ama Suriye'nin temsilcisi, ama Suriye'nin Cumhurbaşkanı... Hangi Suriye'nin? Daha ortada bütün Suriye'yi birleştirecek olan ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin meşhur 2254 sayılı Kararı'na -ki hâlâ geçerli o karar- bağlı olmuş bir Suriye henüz ortada yok. O Suriye'nin nasıl oluşacağını yol haritasını da belirlemişti, Türkiye de o kararı desteklemişti. Şimdi, bu başka bir şey. Bu rejim, Şam'da yerleşen rejim Baas Partisini lağvetti, kapattı, Suriye Anayasası'nı iptal etti. Dolayısıyla Suriye'yi şu anda Birleşmiş Milletlerde kim, hangi uluslararası hukuk yetkisine göre temsil ediyor onu da bilmiyoruz. Yani bizim meşhur Adana Anlaşmamız cari mi Suriye'yle? Çünkü o bundan önceki rejimle yapılmıştı. Bundan önceki rejim yok, iptal. Onun yerine geçen rejim, o rejim Şam'da oturuyor, Suriye'de değil. E, diyeceksiniz ki: "Birleşecekler." Nasıl birleşecekler, neyi temsil ediyor? "Aklı da Türkiye verdi." diyorlar. Hayır, Türkiye -bu Meclis 23 Nisan 1920 tarihinde kuruldu- temsil yeteneği olan bu Meclisle Kurtuluş Savaşı'nı verdi ve bu Meclis herkesi temsil ediyordu. Üyelerinin büyük bölümü seçilmiş Meclis-i Mebusan üyeleri, son Osmanlı Meclisinin üyeleri. Şimdi, böyle bir Meclisti Türkiye Meclisi. Suriye'de böyle bir temsilî durum, bir ulusal konferans toplanmış değil. Suriye'nin bütün unsurlarını temsil eden insanlar bir araya gelip "Nasıl bir anayasa yapalım, nasıl bir devlet yapalım?" bunları söylemiş değil. Şam'da oturan bir irade var şu anda bundan ötürü ve "Heyet Tahrir el-Şam" denilen, eskiden Kaide olmuş olan ve başında Ahmed eş-Şara'nın bulunduğu kuruluş bir siyasi, ideolojik fraksiyondur ve bu Suriye'nin tümüne hükmetmeye kadir değildir, muktedir değildir, yeterli değildir. "Kürtler onlarla anlaşır" diye cümleye girelim, Suriye'de Şam'daki bu yapıyla meselesi olan sadece Kürtler değil ki. Türkiye'deki kamuoyu bir resmî propaganda bombardımanı altında, hiç bir şeyin farkında değil. Suriye'de Dürziler var. Güneyde Süveyda adlı il merkezinin etrafında, Arapçası "Cebel el-Dürzi" yani Dürzi Dağı olan ve 1920'li yıllarda Fransa'ya karşı en şiddetli bağımsızlık direnmesini gösteren Suriye'nin alanı, onlar özerklik istiyor; Şam'daki bu yönetime bağlanmak istemiyorlar Dürziler. Onların hemen yanı başında, Ürdün sınırının üzerinde adı "Dera" olan bir il merkezi var. Orada da -değişmiş, yeni adıyla- "Güney Harekât Merkezi" adı verilen bir yapı hâkim, o da Şam'ın iradesi altına girmek istemiyor yani Heyet Tahrir el-Şam'ın. O unsurlar Heyet Tahrir el-Şam Halep'ten Hama'ya, Humus'a yürürken ondan önce Şam'a girmiş olan bu "Güney Harekât Merkezi" denilen yerel örgütün unsurlarıydı, o örgüttü. Dera önemli bir yer çünkü 2011'de yıkılmış olan rejime karşı ayaklanmayı, kimisinin "Suriye devrimi" dediği devrimi başlatan Dera'ydı. Şimdi, orası da Şam'ın, Heyet Tahrir el-Şam'ın merkezî otoritesini tanımıyor. E, Kürtler hiç tanımıyor şu anda. Yani şunu tanıyacaklar: Gelin, konuşalım, anlaşalım, uzlaşalım, birleşelim Suriye'nin içinde; bu tamam ama "Sen meşru otoritesin, bana ne yapacağımı söyleyeceksin, herkes sana biat edecek, ellerini havaya kaldıracak, silahlarını verecek, senin tayin ettiğin askerlik şubelerine..." Yok böyle bir Suriye, böyle bir Suriye yok ve olmayacak. Dışişleri Bakanımız başta olmak üzere eğer iktidarımızın mensupları hayal satmaya devam ederlerse sıkıntı olacak ama daha büyük sıkıntı Suriye'nin doğu bölgelerinde Kürtlerin yaşadığı alana ilişkin Türkiye'nin de silahlı müdahalesiyle devam eden saldırılar. Teşrin Barajı'nı duymuşsunuzdur en azından medya kanallarından gelen haberlerle, son birkaç gün içinde orada ölü sayısı Türkiye'den gönderilen "drone"lar, top atışları ve bombardıman sonucunda - Suriye'nin iç savaşı sonucunda değil- Türkiye'nin müdahalesi sonucunda 41 ölü, 200 küsur sivil yaralı var. Millî Savunma Bakanı da geçenlerde kalktı ve suçladı, dedi ki: "Canlı kalkan olarak sivilleri kullanıyorlar." Niye saldırıyorsun sen? (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Oradaki "siviller" dediğin orada yaşayan insanlar, kendi topraklarında yaşıyorlar ve kendi topraklarında "Biz buradayız, buraya saldırmayın." diyorlar ve siz Türkiye'den kaynaklı silah gönderip insan canını alıyorsunuz ve ondan sonra Türkiye'de de bir süreç başlatmaya çalışıyorsunuz. Orada ölen Kürtlerin, Suriye'de ölen insanların buradaki gelişmelerde yol açabileceği tahribatı, travmayı anlayamıyor musunuz? Türkiye ile Suriye artık ayrı yerler değil, Suriye'de kim yaşıyorsa Türkiye'de onların vatandaşı var. Türkiye'de Aleviler yaşıyor, Türkiye'de Hristiyan vatandaşlarımız yaşıyor, Türkiye'de Kürtler yaşıyor. Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğu tıpkı Suriye nüfusu gibi Sünni. Türkiye'de Araplar yaşıyor, Suriye'de Araplar yaşıyor; Türkiye'de Türkler, Türkmenler yaşıyor, Suriye'de de Türkmenler yaşıyor. Suriye halkı bizim devamımız, oradaki halkın tümünü birlikte kucaklayıcı bir politika gütmeye kalkın. Bir siyasi fraksiyonu, bir ideolojik fraksiyonu arkalayarak o halkın Türkiye'de kardeşleri, soydaşları olan diğer bölümlerine karşı kendi vatandaşlarımızı incitecek işlere kalkışmayın ne olur. Türkiye Suriye'nin tüm halklarını yansıttığı için hepsini kucaklayan bir politika şart. Eğer Türkiye Suriye'ye ilişkin olarak böyle bir politika izlemez ve bugün izlediği politikaya devam ederse bu, bırakın Suriye'nin ve dolayısıyla Türkiye'nin istikrarını, tam tersine, Suriye'de potansiyel iç savaşa benzin dökmek anlamına gelir. Bundan Türkiye'nin kaçınması lazımdır ve Suriye'ye zaten hep şaşı bakıldı. Rejim düşmeden bir ay öncesine kadar "Acaba nasıl

Beşşar Esad'la görüşebiliriz?" diye Rusya'yı araya sokup hamle üstüne hamle yapıyordu buradaki iktidar, olmadı. Hatta bu HTŞ Halep'e yürümeye kalktığı zaman bile "Durun, ne yapıyorsunuz?" dediği birtakım raporlarda, bazı istihbarat bilgilerinde biliniyor fakat birden bire ihtiyat kendinin yerini iyimserliğe bıraktı, "Galiba oluyor bu iş, Beşşar Esad gidiyor." dediler ve şu anda Suriye'de Şam'da bulunan bir fraksiyonun, bir ideolojik fraksiyonun hamisi bir Türkiye olarak bölge siyasetinde belirmiş durumdayız. Beşşar'a yatırım yapmaya kalkıyordunuz, yanlış yaptınız; olmadı, yıkıldı. Şimdi bir fraksiyon üzerinden Suriye'ye hükmetmeye çalışıyorsunuz; olmaz, yapamazsınız. Zaten o Ahmed eş-Şara da önce Suudi Arabistan'a gitti, İstihbarat Başkanını da önce Suudi Arabistan'a gönderdi, Dışişleri Bakanını da önce Suudi Arabistan'a gönderdi.

Şimdi, bir de bizim gene Dışişleri Bakanımız daha birkaç gün önce Doha'da IŞİD'e de karşı... Çünkü malum, biliyorsunuz, IŞİD'li tutuklular var doğu Suriye'de, Suriye Demokratik Güçlerinin kontrolü altında bulunuyorlar. Onlar bunu istismar ederek "Biz bu işi hallederiz." dedi. Nasıl halledeceğiz? "Türkiye, Suriye, Irak ve Ürdün birlikte biz iş birliği hâlinde IŞİD'le mücadele ederiz." Suriye mi? Suriye'de devlet mi var? Hangi Suriye? Suriye neresi? Irak'la iş birliği hâlinde IŞİD'le mücadele edeceğiz. O Irak IŞİD Erbil, Kerkük kapılarına geldiği zaman darmadağın olmuştu, onunla birlikte biz IŞİD'e karşı mücadele... Niye? Yeter ki Kürtler onları kontrol etmesin orada. Bu kafayı değiştirmemiz lazım. Türkiye Suriye'de hâlâ uzun bir siyasi dönüşüme ihtiyaç gösteren bir siyasi fraksiyonun hamisi görüntüsü veremez, vermemelidir; tüm Suriye halkının hamisi olmalıdır, tüm Suriye halkını Kürt'üyle, Türk'üyle, Türkmen'iyle, Arap'ıyla, Sünni'siyle, Alevi'siyle, Ermeni'siyle, Süryani'siyle kucaklayacak bir Türkiye olmalıdır. O zaman biz göğsümüzü gere gere "Bu bölgenin gerçek güç merkeziz." deriz ve o zaman bu bölgede barış için anlamlı bir iş yapılmış olur.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çandar.

Sayın Aşkın Genç, bir talebiniz var.

## VII.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kayseri'nin Akkışla ilçesindeki itfaiye teşkilatı ihtiyacına ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kayseri'nin Akkışla ilçesinde bir itfaiye teşkilatı bulunmamaktadır. Yangın çıktığında müdahale için Sarioğlan'dan ekip bekleniyor. Sarioğlan Akkışla merkeze 17 kilometre, Akkışla'nın Ortaköy Mahallesi'ne ise 40 kilometre uzaklıkta. Bu gecikmelerin bedelini ne yazık ki vatandaşlarımız ödüyor. Geçtiğimiz yıl çıkan bir yangında 40 yaşındaki bir vatandaşımız hayatını kaybetti, tarım arazileri zarar gördü. Vatandaşlarımız ekiplerin ulaşmasını beklerken kendi imkânlarıyla müdahale etmek zorunda kalıyor. Yangın gibi acil müdahale gerektiren durumlarda bu kabul edilemez bir eksiklik. Buradan yetkililere çağrıda bulunuyorum: Akkışla ilçesine bir itfaiye teşkilatı kurulmalıdır. Bu bir hizmet değil, temel bir ihtiyaçtır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Tahsin Becan...

37.- Yalova Milletvekili Tahsin Becan'ın, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin 2'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

TAHSİN BECAN (Yalova) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir diğer deprem bölgesi olan Yalova'dan seçilmiş bir milletvekili olarak, yaşadığımız 6 Şubat 2023 tarihli depremlerle birlikte korkunç ve telafi edilemez bedellerin yanında maruz kalınan devasa ekonomik kayıpların, kaybettiğimiz on binlerce insanın, çok kırıcı hatta şok edici bir yıkımın 2'nci yılını geride bıraktık. Evet, yaşadığımız coğrafyada doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine kadar benzeri felaketler hep oldu, olacak da; 1939 Erzincan, 1944 Bolu, 1995 Dinar, 1999 Marmara, 2020 İzmir gibi 2023 öncesi Türkiye'de son yetmiş yıldır doğal afetlerde ölenlerin sayısı 100 bin iken, o günkü depremde 53 bin kişi yaşamını yitirmiştir. Bu gerçeği belki değiştiremeyiz ama bir sonrakinin nerede, ne zaman olacağını belirleyebiliriz. Onun için bu konuda ciddi çalışmalar yapmak, dirençli kentleri yaratmak zorundayız. Bir an önce yetkililerin bu konuda artık...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun.

38.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt ile İzmir Milletvekili Mehmet Salih Uzun'a ve İstanbul Milletvekili Cemal Enginyurt hakkında açılan soruşturmaya ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, bugün Sayın Cemal Enginyurt ve Sayın Salih Uzun partimize katıldılar ve katılır katılmaz Sayın Cemal Enginyurt'un yaptığı konuşma üzerinden saatler geçmeden İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının Cumhurbaşkanı'na hakaret ve Cumhurbaşkanı'na tehdit suçuyla soruşturma açtığını öğrendik. İstanbul Başsavcılığı işi gücü bırakmış bizim hatiplerimizden kim Cumhurbaşkanı'na eleştirirse, kim muhalif bir ses çıkarırsa dakikalar içerisinde soruşturma açıyor, bizi yakından takip ediyor. Bir defa, burada bir suç unsuru yok; Sayın Enginyurt bu konuşmayı bizim grup salonumuzda herkesin gözü önünde yaptı, son derece doğru bir konuşma yaptı ama her şeyden işkillenen, her şeyde "Beni tehdit ettiler." diyen, her şeyde "Bana hakaret ediyorlar." diyen bir Cumhurbaşkanı ve onun hoşuna gitmek için kendini onun yerine koyup hatta ondan daha fazla işgüzarlıkla harekete geçen bir İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Bir defa, Ceza Muhakemesi Kanunu son derece açık, madde 161: "Milletvekilleri Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturulur ve Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri yetkilidir." Burada bir suç yok, suç olsa bile İstanbul'un görev ve yetki alanında değil ama işgüzarlık öylesine bir noktaya gelmiş ki İstanbul'dan kalkıp Ankara'daki grup konuşmasına soruşturma açacak kadar şirazedan çıkmışlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.31

### ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.52

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 52'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

##### B) Tezkereler (Devam)

4.- Cumhurbaşkanlığının, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkeresi (3/1024) (Devam)

BAŞKAN - (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Namık Tan konuşacaklar. (CHP sıralarından alkışlar) Sayın Tan, süreniz yirmi dakika.

CHP GRUBU ADINA NAMIK TAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bugün burada kısaca, Arap Yarımadası'nın güneyi ve Afrika Boynuzu'nun batısını kapsayan açık denizlerde seyrüsefer güvenliğinin terörizme karşı korunması amacıyla Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin ilgili kararlarıncı oluşturulan görev gücüne donanmamızdan yapılan katkının bir yıl daha sürdürülmesi için gereken tezkereyi görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Ancak defalarca şahit olduğumuz üzere, Cumhurbaşkanlığı koalisyonunun Gazi Meclisimizin iradesini hiç umursamadığının farkında olduğumuzun da bilinmesini isteriz. Cumhurbaşkanlığı ve yönettiği Cumhurbaşkanlığı koalisyonunun keyfi kararlarını ve ceberut yönetimlerini halka "devlet aklı" diye pazarladığının, konu hesap vermek olduğunda ise kaçtığına bilinci içindeyiz. Ülkenin geleceğini şekillendirecek kararlarda muhalefetin fikrini almak şöyle dursun, sizlerin haricinde siyasi yorum yapan herkesi vatan haini ya da darbeci ilan etme gayreti içinde olduğunuzu görüyoruz. Bu gölge oyunundan vazgeçelim.

Ben partim adına son söyleyeceğimizi baştan belirteyim: Evet, CHP olarak biz bu tezkereye onay veriyoruz ve mademki burada bize hasbelkader yirmi dakikalık konuşma süresi tanınmış, bu süreyi de Suriye ve Kürt meselesi gibi ulusal güvenlik ve dış politikanın kesiştiği dosyalar başta, son dönemde gemi azya aldığına tanık olduğumuz antidemokratik, otoriter, hatta neredeyse totaliter parti-devlet uygulamalarının eleştirisi için kullanacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

Türkiye, iktidarınızda, demokrasileri kemirip yok eden nepotizm ve kleptokrasi hastalıklarının pençesinde can çekiyor. Kleptokrasi, kamu kaynaklarının yöneticiler tarafından cebe indirilmesini tarif eder. Buna ahabap çavuş kapitalizmi de diyebiliriz. Nepotizm ise "kayırmacılık" olarak tanımlanabilir. İtalyanca "yeğen" demek olan "nipote" sözcüğünden geldiği için buna "yeğencilik" de diyebiliriz. Örnek mi istiyorsunuz? Parti başkanı sıfatı taşıyan Cumhurbaşkanı, hâkim ve savcı atamaları kura törenine katılıyor ve kendi partisinin Meclis Grup Başkan Vekili, törende, sanki diğer hâkim ve savcılar karşısında bir ayrıcalığı varmış gibi, ona yeğenini takdim ediyor; hukuku icra edecek bu kadar gencin önünde bu müsamere sergileniyor. Diğer yanda, 5 genç teğmenimiz cumhuriyetimizin kurucusuna bağlılık yemini ettikleri için ordudan ihraç ediliyor. Aynı yemin Özel Kuvvetler kursunun bitiş töreninde Millî Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanının önünde okunmuştu. Aralarında dönem 1'incisi olan bir genç kadının da bulunduğu bu 5 teğmen ordudan atılırken 3 sıralı amirleri de onlarla birlikte aynı cezaya çarptırıldı. O yüzbaşı, binbaşı ve albay da kendi dönemlerinin en parlak öğrencileriydi ki Harp Okulunda görevlendirilmişlerdi. Peki, bu okulun komutanı, dekanı sorumsuz muydu? Okul 1'incisi kadın teğmene nasıl ibadet ettiği, edip etmediğiyle ilgili soru sorma cüreti hangi yönetmelikten alındı? Ordumuzun disiplinini ayaklar altına alan sarıklı, cüppeli bir amiral bütün hakları korunarak emekli edilirken Atatürk'e bağlılık yemini eden teğmenler neden tazminat ödemeye mahkûm edildi? (CHP sıralarından alkışlar) Ne acıdır ki Atatürk'ün adını duymaya bile tahammül edemiyorsunuz. Atatürk'ün ordusunun düzenini bozmak için 15 Temmuz ardından harp okullarını kuvvet komutanlıklarına bağlı olmaktan çıkarmıştınız. Bunun sonucu, ne olduğu meçhul, sivil-asker karışık, çift başlı, bozuk bir düzen getirdiniz ama şanlı ordumuzu istediğiniz kalıba sokamadınız. Zira yıkmak kolay, yapmak zor. AKP ve MHP olarak Türkiye'yi kendi doktrininizle yeniden kurgulayamadınız, kültürel hegemonya kuramadınız. Atatürk sevgisini ne halkımızın ne de ordumuzun kalbinden silebildiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Bütün öfkeniz de bu yüzden. Çeyrek yüzyıldır iktidarda olup bütün zor gücünü, bütün baskı aygıtını tekelinde tutup medyasıyla, eğitimiyle halkın üzerine çullanılmasına rağmen "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." nidalarını duyan iktidar ortakları yerinde rahat oturamıyor; bunu açık seçik görüyoruz. Cumhurbaşkanının Gezi Parkı'nda kendisine yönelik itirazı on iki yıl sonra bile sindirememesi de bu yüzden.

Değerli milletvekilleri, belirttiğim üzere, özellikle Orta Doğu'daki gelişmelere geleceğiz; zira doğrudur, bölgemizde yeni bir çağın açılmakta olduğu tarihi bir dönemeçteyiz. Ancak, oraya gelmeden daha hemen şu son günlerde yaşadığımız her biri sağlam temelli, gerçek bir demokraside ayrı ayrı skandal sayılacak vakalara, özellikle yargının AKP-MHP koalisyonu elinde silah hâline getirilmesinin en güncel örneklerini gelin birlikte göz atalım: Hukuksuzluk, yargının silah hâline getirilmesi yoluyla yapılan baskı, muhalefeti iktidarın eliyle tasarlayıp majestelerinin muhalefetine dönüştürme çabası; muhalefeti geçtim, siyaseti, seçimle yönetimin değişmesini dahi darbe girişimi sayma uygulamaları artık sağanak olmaktan çıkıp kasırgaya dönüştü. Öyle ki Cumhurbaşkanı Devlet Denetleme Kurulu eliyle yani bürokratlar aracılığıyla seçilmişleri tek imzayla görevden alma yetkisi tanındı, Cumhurbaşkanı kendi kendine yetki verdi yani bundan böyle Cumhurbaşkanı beğenmediği belediye başkanını görevinden uzaklaştırabileceğini sanıyor. Hukuksuzluk ile yolsuzluk atbaşı gidiyor. Yunus Emre Enstitüsünün bağlı olduğu vakfın müdürü 19 milyon dolar tutarında sahte faturayla vakfın parasını zimmetine geçirme suçundan ötürü Almanya'ya kaçmış durumda. Düşünün, itibarına pek özen gösterdiğiniz, kutsayıp yüceltiğiniz o devletin tanıtımı; dilimizin, kültürümüzün yaygınlaştırılması için kurulup kamu kaynağı ayrılan böyle bir kurum böyle bir meblağa ulaşacak kadar yağmalanıyor. Kartalkaya'da 78 canımızı yitirdik, onlarca ailenin ocağı söndü; yine yetki bol, sorumlu yok. Ucube Başkanlık rejiminin güzide bir örnek vakası daha, sorumlu Bakan istifa etmediği gibi sırf CHP'li olduğu için Belediye Başkanını suçlamaya kalkıştı. Bolu'da otel kül olduktan sonra dönüp İstanbul'da apar topar yüzlerce otel kapatan bir zihniyet. Aynı zihniyet CHP'li belediye gelip otelde denetim yapmak istese "Bunlar CHP'li." diye tesisin kapısından bile sokmaz.

Belediyelerden söz ederken anımsatmadan olmaz, Esenyurt Belediye Başkanımız Profesör Doktor Ahmet Özer'i hukuka aykırı şekilde cezaevine gönderdiniz fakat kendisine attığınız iftiraları aradan üç aydan fazla zaman geçmiş olmasına rağmen belgeleyemediniz. Beşiktaş Belediye Başkanımız Rıza Akpolat'la rüşvet ağı kurduğu öne sürülen iş insanı İhsan Aktaş Beşiktaş'a gelince örgüt yöneticisi oluyor ama çok sayıda AKP'li belediyeyle çalıştığı ortaya çıkınca muteber müteşebbis sayılıyor. Benzer çifte standart, daha doğrusu standart yokluğu, teknik deyimle çifte hukuk medyaya uygulanan ve sistematik boyuta varan baskıda da kendini gösteriyor. En son yaşadığımız örnekte, İstanbul Belediye Başkanlığını ilgilendiren davalarda binlerce kişinin arasından sürekli aynı ismin görevlendirildiği bizzat İstanbul Belediye Başkanımız Sayın Ekrem İmamoğlu tarafından açıklanıyor. Bu bilirkişiyle yapılan söyleşi bir yandan gazetede yayınlanırken aynı işi yapan bir başka televizyon kanalı muhalif olarak görüldüğü için genel yayın yönetmeni tutuklanıyor ve bunun üzerine, Türkiye basın özgürlüğünde dünya sıralamasında en altlara inmişken Adalet Bakanı çıkıp hiç utanmadan "Gazetecilikten yargılanan yoktur." açıklaması yapabiliyor. Bu hengâmede Cumhurbaşkanı tüm yetkileri toplamayı ama hiç sorumluluk taşımamayı o denli içselleştirmiş ki çıkıp "Turpların büyüğü heybede." diyebiliyor. Artık tuzakları öğrendik; önce hedef göster, linç ettir, sonra ortaya uydurma bir iddia at, ardından o iddianın gerçek olmadığını kanıtlamayı haksız yere suçlanana bırak. Bu da yetmiyor, suçlanana tutuklayıp içeri at, böylece tutuklamayı istisna olmaktan çıkarıp cezaya çevir. Bütün bunlar sizin çok iyi bildiğiniz FETÖ taktikleri ve böyle kapkaranlık bir ortamda, böyle bir âdeta çamur deryasında gelip burada o sözde devlet ciddiyetiyle çıkalım, ortalık güllük gülistanlık gibi, her şey çok normalmiş gibi dış politika, Aden Körfezi, Somali açıklarını konuşalım. Üstelik bir de bu olan biteni de dış politikayı da siyasetin dışına çıkarma çabasına ortak olup bunu siyasetüstü olarak adlandıralım. Hayır, normalleşmeyeceğiz, susmayacağız da. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, şimdi, Aden Körfezi'ni, Somali açıklarını bir yana bırakalım. Sözlerimin başında ifade ettiğim üzere, özellikle Suriye'de düzeni kökten dönüştürecek gelişmeler yaşanıyor. Orta Doğu'daki düzen, güç dengeleri, siyasal denklem kökünden dönüşüyor; neleri içerdiği, nasıl yürütüleceği belirsiz bir süreç başlatılıyor, süreci başlatanlar lütfedip bir şey açıklamıyor. Koalisyonun küçük ortağının başı fiilî devlet başkanı gibi kendi kendine oyun kuruyor. Cumhurbaşkanı sahiplenmiyor. İmralı'dan Öcalan'a açıklama yaptırmak için âdeta mıntika temizliği yapılıyor. Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ Silivri Cezaevine gönderiliyor. Başlatanların samimiyeti bir kenarda dursun, var olup olmadığı dahi başlatanlarca netleştirilmemiş bir süreçle barışa nasıl ulaşabiliriz?

Aslında her şey Hamas'ın Gazze'den İsrail'e 7 Ekim 2023'te yaptığı kitlesel intihar saldırısıyla başladı. Bu saldırıya İsrail'in soykırıma varan orantısız askerî yanıtı giderek İran'ın Lübnan'da ve Suriye'deki kollarını kesti, Irak üzerindeki İran etkisinin de mutlakiyetini kırdı. Bunun sonucunda Lübnan'da Cumhurbaşkanı seçilebildi. 2005'te Refik Hariri'nin öldürülmesiyle başlayan Sedir Devrimi'nde halkın istediği Nevaf Salam yirmi yıl sonra gelip Başbakan olabildi. Suriye'de de İran ve Hizbullah'ın kara desteğiyle birlikte Ukrayna işgaliyle kendini zora sokan Rusya'nın hava desteği kesilince HTŞ çatısı altındaki oluşumlar Beşşar Esad'ı devirebildi. Irak'ta bile Bağdat, Haşdi Şabi üzerinde daha etkin bir konuma gelebildi. Buna karşılık bugünkü durumdan donuk bir fotoğraf karesi çıkarıp onun üzerine konuşarak filmin ilerleyen aşamalarında neler olacağını öngörmek olanaksız. Suriye'nin geçici Devlet Başkanı Ahmed eş-Şara'nın tüm milis güçlerinin kimilerini silah bırakarak kimilerini tasfiye ederek tek komuta altında çalışan bir orduya dönüştürmesi mümkün olabilir mi? Bilemiyoruz, bunu öğrenmek için henüz vakit çok erken. Hâl böyleyken, Öcalan'ın İmralı'dan yapacağı tek bir konuşmayla, Suriye ve Irak'ta bu denli çok sayıda milis gücü ve terör örgütü dişine tırnağına kadar silahlı ve birbirlerine diş bilerken PKK'nın silah bırakarak kendini lağvedebileceğini ummak herhâlde pek gerçekçi bir beklenti olmasa gerek.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Rahatsız oluyorsunuz.

NAMIK TAN (Devamlı) - PKK'nın ve diğer değiştiğim oluşumların adlarını değiştirmelerinin yahut arzulanın açıklamaları yapmalarının strateji değişikliği için yeterli veri kabul edilip edilmeyeceği ise belirsiz. Bizim CHP olarak her iki dosyaya yani hem Suriye ve Irak hem "süreç" denilen dosyalara ilişkin tutumumuz gayet açık ve basit: Strateji, varsayım, dilek ve umutlar üzerine kurulmaz, doğru strateji gerçek veri üzerine kurulur. Gerçek veri ise hem ilgili alana ait olandır hem zamanın o belirli döneminde kendi öz kaynaklarına ait olandır.

Stratejik temel sorunları bilmek için uzman olmaya gerek yok, sağduyu yeterli. Amaç nedir, belirlenen amaca ulaşmanın maliyeti nedir? Hangi vadede, hangi koşullar oluştuğunda amaca ulaşılmış sayılır? Stratejinin sürekli değişen koşullara uyarlanması gerektiğine göre örnek olarak içerideki ekonomik durum ne olursa olsun aynı hedefler geçerli midir? Yahut bölgesinde hegemonik güç olmak gibi bir strateji hedefi olur mu? Denizaşırı ve sınır ötesi hareketlerin her birinin siyasal amaçlarının açık seçik belirlenmiş ve denetlenebilir olması esastır ve bunlar, belirttiğim üzere, sürekli güncellenir. Bizi izleyen halk ekran karşısında "Gündeme Aden Körfezi tezkeresi gelmiş, kaldırı elini, indir elini; bu milletvekilleri ne yapıyor, ne görüşüklerinden haberleri var mı?" diyor. Türkiye'de

siyasetin ciddiyetle yapıldığı dönemleri yaşamış herkes bugünkü Meclisimizin siyaset yapmaktan aciz bırakılmış hâlini görüyor. Türkiye olarak Libya'dan Somali'ye, Katar'dan Suriye ve Irak'a askeri güç projeksiyonlarımız var. Bunlarla birlikte, bugün görüştüğümüz Birleşmiş Milletler görevlerinin yanı sıra NATO ittifakı kapsamında üzerimize düşen görevleri yerine getiriyoruz, ortak tatbikatlara katılıyoruz. Normal şartlarda, bir demokraside dış politika yapım sürecinde iktidar ve muhalefet bir araya gelir, ülke yararına olacak bu şekilde girişimleri birlikte tartışır, geniş katılımlı kararlar alırlar ancak biz AKP-MHP koalisyonunun Meclisi neredeyse tamamen devre dışı bıraktığı bu düzende etkisiz bırakıyoruz. Bahsettiğim uluslararası operasyonların her birini ayrıntılı biçimde mercek altına alıp bir zorunluluk ve maliyet değerlendirilmesi, buna göre de bir önceliklendirme yapmamız gerekiyor ama yetkimizi kullanamıyoruz. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bizler ne yazık ki sayenizde en fazla bir noter işlevine indirgenmiş durumdayız.

Değerli milletvekilleri, ne acıdır ki Cumhuriyetimizin 100'üncü yılını geride bırakırken böylesine karanlık bir tabloyla, böylesine kırıklarla dolu bir icraat karnesiyle karşı karşıyayız ancak bu çarpık kafadan, kulaklarımızdaki bu sestən kurtulacağımız günler yakın; yukarıdan aşağıdan yolun sonu görünüyor. Ekonomiden eğitime, adaletten basın, gösteri ve yürüyüş yapma özgürlüklerine kadar baştan sona bir çoklu kriz durumu, âdetâ bir çoklu organ yetmezliği hâlini hepimiz gözlemlemekle kalmıyor; bu sıkıntıyı, bu bunalımı her gün yaşayarak deneyimliyoruz. Sonra, bu kürsüye çıkıp muhalefet adına bizlerden her şey tepetaklak giderken dış politikanın çok akılcı ve çok etkin yürütüldüğüne onay vermemiz, alkış tutmamız bekleniyor; böyle bir dünya yok.

Sözlerimi bitirirken, sesimi yükseltmeden ama her sözcüğün üzerine basa basa şunu yinelemek isterim: Bizler, darağacında bile olsak "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." demeyi sürdüreceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Sokakta bulmadığımız bu laik cumhuriyetin DNA'sıyla da taşıyıcı kolonlarıyla da kimseyi oynatmayacağız. Dolayısıyla Cumhurbaşkanına ve AKP-MHP sıralarına çağırım şudur: Bir an önce getirin sandığı, bu millet size kapıyı göstermeye can atıyor.

Hepinizi saygılarımla selamlarım. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Tan.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın hatip konuşması sırasında partimizin adını da zikretmek suretiyle "Atatürk'ün adını bile tahammül edemiyorsunuz." ayrıca "Cumhur İttifakı'nın küçük ortağı kendi kendine oyun kuruyor." diyerek sataşmada bulunmuştur. Sataşmadan dolayı söz talep ediyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

#### IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın (3/1024) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Artık şu Cumhuriyet Halk Partisinin Atatürk'ün arkasına sığınarak Atatürk istismarına bir son vermesi gerekiyor. Bu sahte Atatürkçülüğü bırakın artık! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Nereden biliyorsunuz sahte olduğunu ya! Nasıl sahte olduğunu söylersiniz siz! Siz öyle parmak sallayarak diyemezsiniz onu!

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Nereden biliyorum; bakın, anlatacağım, dinleyin.

19 Ağustos 2023, yer Muğla Bodrum, Genel Başkanınız Sayın Özgür Özel aynen şu ifadeleri kullandı: "En kolayı alkışın 'Atatürk' denilerek alındığı bir siyasi partinin siyaset üretme pratiğinde sorun var. Sıkışınca Millî Mücadele'den, Atatürk'ten bahsederek, alkış alarak ilerlenemez, bambaşka bir şey konuşuyor olmak lazım. Bunda bir kolaycılık ve birbirimizi kandırmak var." Evet, birbirinizi ve milletinizi kandırma kolaycılığına ve sıkışmışlıktan kurtulma politikasına sığındınız son günlerde, bu teğmen hadisesinde de böyledir. Sayın hatip dedi ki: "Efendim, Atatürk'ün adını duymaya bile tahammül edemiyorsunuz." O zaman, size 2023 seçimleri öncesi Yüksek Seçim Kuruluna takdim edilen Cumhur İttifakı Protokolü'nü okumanızı ve orada yer alan... Üstelik Cumhur İttifakı Doktrini'nden bahsediyorsunuz, evet, böyle bir doktrin var, aynen okuyorum: Cumhur İttifakı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkma hedefini yakalama azmiyle, millî ve üniter bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletini ilelebet yaşatma iradesidir, doktrinimiz budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Bir de Yüksek Seçim Kuruluna verilen kendi Millet İttifakı protokolünüzde ne Atatürk var ne Türkiye Cumhuriyeti millî ve üniter yapısı var, üstelik adı da "Millet İttifakı Protokolü" milletin adı yok protokolünüzde, birincisi bu. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, diğer hususları, o verdiğiniz önerge konusu gelince konuyu da detaylandırırız. Son cümlemi sarf ediyorum Sayın Başkan, polemik çıkarsa da bu tartışmalara devam ederiz.

Bakın, Büyük Gazi Atatürk 10 Kasım 1938'de ebediyete irtihal ettikten sonra on beş yıl boyunca Etnografya Müzesinde ilaçla, tahnitle bekledi. Bunun on iki yılı Cumhuriyet Halk Partisinin tek başına iktidar olduğu dönemdir. Ey Cumhuriyet Halk Partisi, siz Yüce Atatürk'ü toprağa verip bir kabre bile veremediniz on iki yıl boyunca, bunun bile hesabını veremezsiniz. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kurucu, büyük bir önder vefat etmiş, toprağa vermemişsiniz; bu, yazıktır, günahıdır ve Cumhuriyet Halk Partisinin de utancıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Müsaadeniz var mı efendim, bir cümle?

BAŞKAN - Peki, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Ayrıca, sık sık tekrarladığınız bir söz var, "Cumhuriyet Halk Partisi, cumhuriyetin kurucu bir partisi." Yok böyle bir hakikat, Cumhuriyet Halk Partisi cumhuriyeti kuran parti değildir değerli arkadaşlar, iddia eden varsa tartışmaya da hazırım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz mi kurdunuz?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Milliyetçi Hareket Partisi de milliyetçi bir parti değildir.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

2.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine satışması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Akçay'dan -tarihî tezler diyeceğim ama olmayacak- ilginç sözler duyduk ama ciddiye alacağımız sözler değil bunlar. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Niye? Cevap vereceksin, son derece ciddi söyledim ben.

MURAT EMİR (Devamla) - Bir defa, herkesin, ilköğretim 1'inci sınıf çocuklarımızın dahi çok iyi bildiği birkaç gerçeği bir kere daha söyleyeyim. Mustafa Kemal olmasaydı bu Meclis olmayacaktı, bu cumhuriyet olmayacaktı, bunu biz Mustafa Kemale borçluyuz; bu bir. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Atatürk'ün arkasına sığınmayın; CHP diyorum, CHP.

MURAT EMİR (Devamla) - İkincisi: Cumhuriyet Halk Partisi bu cumhuriyetin kurucu partisidir, şu anda da 1'inci partisidir. (CHP sıralarından alkışlar) Ve sizin babalarınız, dedeleriniz Cumhuriyet Halk Partiliydi. Dolayısıyla bir Meclis hükûmeti bir Kurtuluş Savaşı verirken elbette bir parti olacaktı, o parti Cumhuriyet Halk Partisi. Hepimiz aslında hâlâ Kuvayımilliyeciyiz, Atatürk'ün izindeyiz, Mustafa Kemal'in askeriyiz. Siz bundan korkarsınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, hiç öyle uzatmaya gerek yok, Türkiye'de iki tip Atatürkçü var; biri gerçek Atatürkçüler, diğeri sözde, sıkışıkça "Atatürk" diyenler.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sizin gibi!

MURAT EMİR (Devamla) - 15 Temmuzda, hani o gece Atatürk'ü keşfetmişsiniz ya!

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Hadi oradan! Türk ordusuna laf söyleyenler varken neredeydin?

MURAT EMİR (Devamla) - Peki, biz kimin özde, kimin sözde Atatürkçü olduğunı nasıl anlıyoruz? Atatürk ilke ve devrimlerine uyup uymamaya bakarak anlıyoruz.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Muasır medeniyet...

MURAT EMİR (Devamla) - Siz laik eğitim çöktürülürken neredeydiniz?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Türk Silahlı Kuvvetlerine "Kimyasal silah kullanıyor." denirken sen neredeydin?

MURAT EMİR (Devamla) - Atatürk'ün kurduğu kurumlar çöktürülürken, Atatürk'ün vasiyeti çiğnenirken neredeydiniz?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sen neredeydin?

MURAT EMİR (Devamla) - Cumhuriyet ideali yok edilirken, Türkiye Cumhuriyeti bir tek adam rejimine devredilirken neredeydiniz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Onlar safsatadır.

MURAT EMİR (Devamla) - Buradaydınız ama sessizdiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Onlar bu dönemki CHP'nin safsataları, gerçeklikle alakası yok.

MURAT EMİR (Devamla) - Sayın Başkan, toparlayacağım.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin, bitirin lütfen.

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Tanklar yürürken neredeydiniz? Sincan'da tank yürürken neredeydiniz Sayın Emir? Sayın Emir, Sincan'da tanklar yürürken neredeydiniz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Onlar bugünkü CHP yönetiminin safsataları!

MURAT EMİR (Devamla) - Bakın, ilk başta teğmenlerin içtiği ant kamuoyuna düştüğünde herkes rahattı, herkes rahattı ama tarikatçı troller harekete geçince...

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Menderes asılırken neredeydiniz?

MURAT EMİR (Devamla) - ...Fahrettin Altun'un trolleri harekete geçince "Bir dakika, biz buradan Mustafa Kemal'in yolundan gidenlere bir ders verelim, had bildirelim; biz gerici düşüncelerimizi Türkiye'nin gündemine getirelim." dediler. Ondan sonra Devlet Bahçeli tehdit etti, ondan sonra Cumhurbaşkanı 9'uncu günde "Bu kılıçları kime çekiyorsunuz?" dedi.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Hâlen anlamıyorsun, bu metinle bir alakası yok.

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Orduya iftiralar atarlarken neredeydiniz ya?

MURAT EMİR (Devamla) - Siz o zaman bunları fark ettiniz ve bu kararı o 9 kişilik Yüksek Disiplin Kurulu değil Tayyip Erdoğan ve Devlet Bahçeli vermiştir, bu yükü onlar taşıyacaktılar.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Türk ordusundaki disiplini daha anlayamadınız.

MURAT EMİR (Devamla) - Onlar Mustafa Kemal'in askerleriyle ve Mustafa Kemal'in aydınlattığı yolla mücadele eden kişilerdir. Dolayısıyla onlar bu cumhuriyetin gerçek karşıtlarıdır ve cumhuriyetin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, bitirin lütfen, son defa...

MURAT EMİR (Devamla) - ...temel değerlerine fırsat buldukça saldıran, temel kolonlarını kesmeye çalışan işte bu Cumhuriyet İttifakı'dır.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Hadi oradan ya!

MURAT EMİR (Devamla) - Dolayısıyla her sıkışınca Atatürkçü ama gerçekte Atatürk'ün bütün kurduğu kurumu, cumhuriyeti, cumhuriyet devrimlerini her fırsatta budamak, her fırsatta yok etmek bu Cumhuriyet İttifakı'nın işidir.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Biz Atatürk'ün istismar edilmesini kabul etmiyoruz.

MURAT EMİR (Devamla) - Ve bu teğmenlere yapılan da son halkadır ama bilin ki bu millet teğmenlerini bağrına basar ve bu millet teğmenlerini yani aslanlarını çakallara yem etmez. (CHP sıralarından alkışlar)

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Bu millet Atatürk'ü istismar ettirmez! Atatürk istismarcılığı yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Akçay, buradan mı cevap vermek istersiniz?

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Evet efendim.

BAŞKAN - Yeni bir sataşmaya mahal vermeden lütfen, buyurun.

3.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mevzuyu kısaca biraz daha açayım, "Cumhuriyet Halk Partisi cumhuriyetin kurucu partisi değildir." derken neyi, nasıl kastettiğimi de birkaç cümleyle ifade edeyim.

O zaman tek parti var, adı da Halk Fırkası. Değerli arkadaşlar, bir partinin "Cumhuriyeti ben kurdum." veya "Şunu ben yaptım." diyebilmesi için bir; programında bulunması, resmî dokümanlarında yer alması gerekir; Halk Fırkasının programında cumhuriyet yok. İki; bir grup kararı almış olması lazım, bir grup kararı yok.

Peki, Aziz Atatürk, Halk Fırkasının reisi olarak bu Halk Fırkası Grubunu toplamış mı, bir toplantı yapmış mı? Hayır, yapmamış. Sebebi nedir acaba? Çünkü Halk Fırkasının içerisinde cumhuriyete karşı çıkan unsurlar da vardı da polemik konusu, sulandırma olmasın diye Atatürk bu Halk Fırkası Grubunu da toplamadı. Programında yok, hiçbir resmî dokümanında yok. Peki, ne var? Büyük Atatürk'ün yaptığı hazırlıklar neticesinde 28 Ekim akşamı kadrosunu Çankaya'ya davet ederek "Arkadaşlar, yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz." diyerek verilen bir karar, ertesi gün Anayasa değişikliğiyle bu cumhuriyetimiz ilan edilmiştir. Allah binlerce kere razı olsun, şükranla yâd ediyoruz ama Atatürk'ün arkasına saklanarak cumhuriyeti kuran parti olduğunuzu kurumsal olarak ve resmî olarak ifade edemezsiniz. O zaman tek fırka var, sonra Cumhuriyet Halk Fırkası oldu, daha sonra da Cumhuriyet Halk Partisi hâline geldi. Geçirdiğiniz dönüşüm bu şekilde ve Anıtkabir meselesini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Nutuk'u okuyun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 2 büyük eseri var; biri Cumhuriyet Halk Partisi, diğeri de cumhuriyettir.

BAŞKAN - Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Niye on iki yıllık tek başınıza iktidarınızda Aziz Atatürk'ü toprağa veremediniz de müzede ilaçlı tahnit içerisinde bıraktınız? Bu utanç size yeter de artar bile.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Bunu söylemeniz bile sizin ayıbınız şu anda, sizin ayıbınız ya! Bunu söylemeniz bile ayıp ya! Hiç de yakışmadı, hiç yakışmadı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Ayıbınızla yüz yüze bıraktım sizi.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Emir, son defa, lütfen yeni bir sataşmaya mahal vermeden, buyurun.

4.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Akçay'ın tarihi bilip bilmemesi kendini ilgilendirir ama yakın tarihi çarpıtması şu kürsüden hepimizi ilgilendir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Evet, sizden çok iyi biliyorum, Cumhuriyet Halk Partisinin tarihini sizden daha iyi biliyorum.

MURAT EMİR (Devamla) - Hemen size kısa tarih bilgilerini vereyim. Bir defa Cumhuriyet Halk Partisi savaş meydanlarında kuruldu, Cumhuriyet Halk Partisinin ilk kurultayı Sivas Kongresi'dir, Gazi Paşa'nın sözlerinden anlıyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, teknik bir konu söyledi, cevap verin.

MURAT EMİR (Devamla) - Gazi Paşa 1927 Kongresi'nde çıkıp "Bu, Cumhuriyet Halk Partisinin 5'inci değil, aslında 6'ncı kongresidir çünkü ilk kongremizi biz Sivas Kongresi'nde yaptık." demiştir. (CHP sıralarından alkışlar) Cumhuriyet Halk Partisi böyle bir partidir. İlk kurulduğunda adı Halk Fırkasıdır. Ya, siz niye 1920'ye takılıyorsunuz? O, 24'te cumhuriyeti kuran parti de yine Cumhuriyet Halk Partisi, 30'lardaki parti de Cumhuriyet Halk Partisi. 40'larda, 50'lerde, 60'larda, 70'lerde, hepimizin partisi Cumhuriyet Halk Partisi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Parti kararınız yok ki...

MURAT EMİR (Devamla) - Dolayısıyla ha: "Orada yok, burada yok." Niye biliyor musunuz? Yüreğimizde, yüreğimizde; Mustafa Kemal bizim yüreğimizde.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Hayırlı olsun!

MURAT EMİR (Devamla) - "Mustafa Kemal'in arkasına saklanmayın." Biz, Mustafa Kemal'in arkasına saklanmıyoruz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Aynen öyle yapıyorsunuz.

MURAT EMİR (Devamla) - Ama Mustafa Kemal'in kanatları o kadar geniş ki hepimizi kapsıyor, onun yolunda gitmekten de gurur duyuyoruz; tavsiye ederiz, o kanat sizi de kapsar. (CHP sıralarından alkışlar) Ama siz, Mustafa Kemal'in gölgesinden bile korkanlar, işte teğmenlerimizi o yüzden cezalandırıyorsunuz çünkü Mustafa Kemal'in gölgesi bile ağır geliyor. Ne yaparsanız yapın, tarihi geriye döndüremiyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Teğmenler olayını anlamamışsınız ya da anladınız da işinize gelmiyor.

MURAT EMİR (Devamla) - Ne kadar hesaplaşmaya kalkarsanız kalkın, Mustafa Kemal'e ve onun izinden giden, Anadolu'nun aydınlık geleceğini yaratan insanların çalışmalarına, çabalarına, ilkelerine çarpıyorsunuz ve o yüzden tuzla buz olmaya mahkûmsunuz. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Emir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Şu on iki yılı da anlatsaydın Murat Bey.

MURAT EMİR (Ankara) - İki dakika daha verirsiniz onu da anlatacağım Sayın Başkan. Şu tahnit meselesi de eksik kamasın; istiyor, kırmayalım...

BAŞKAN - Fendoğlu'nun yanına oturun, bizatihi yüz yüze aktarın.

MURAT EMİR (Ankara) - Ama kürsüden söyledi ya, merak ediyor çünkü.

## VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

### B) Tezkereler (Devam)

4.- Cumhurbaşkanlığının, Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının bölge ülkelerinin karasuları dışında olmak üzere Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkeresi (3/1024) (Devam)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Sayın Adil Karaismailoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ADİL KARAIŞMAİLOĞLU (Trabzon) - Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; Aden Körfezi, Kızıldeniz saldırıları ve küresel ticaretin karşılaştığı zorluklar kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının, bölge ülkelerinin kara suları dışında olmak üzere, Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesinin Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bir yıl süreyle uzatılmasına dair teklifimiz için görüşlerimizi sunmak üzere huzurlarınızdayız. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşmelerimizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, hepinizin malumu olduğu üzere, Türkiye 3 kıtanın kesişim noktasında bulunması nedeniyle stratejik ve jeopolitik olarak çok önemli bir konuma sahiptir. Bu konum, uluslararası lojistik koridorların merkezinde olan ülkemize deniz taşımacılığı açısından da büyük bir avantaj sağladığı gibi, bölgesel krizler ve güvenlik tehditlerinden doğrudan etkilenmemize yol açmaktadır. Özellikle Aden Körfezi, Arap Denizi, Somali açıkları ve mücavir bölgelerdeki deniz haydutluğu faaliyetleri Türkiye'nin deniz ticaretine yönelik büyük riskler oluşturmaktadır. Bu durum, taşımacılık maliyetlerini artırmakta, sigorta primlerini yükseltmekte ve deniz yollarının güvenliği konusunda yeni stratejiler geliştirilmesini de zorunlu kılmaktadır. Deniz haydutluğu, ticari gemilere yönelik kaçırma, fidye talebi ve saldırı gibi faaliyetlerle taşımacılık sektörüne büyük zararlar vermektedir. Türk denizcilik şirketleri bu tehdidi bertaraf edebilmek adına silahlı güvenlik görevlileri bulundurmakta, sigorta maliyetlerini artırmakta ve gerektiğinde daha uzun ve maliyetli alternatif rotalara yönelmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum küresel ticaretin aksamasına yol açarken Türkiye'nin deniz taşımacılığı sektöründe rekabet avantajını da olumsuz etkilemektedir.

Türkiye olarak bizler deniz taşımacılığının güvenliğini sağlamak adına uluslararası misyonlara aktif katılım sağlamaktayız. Türk Deniz Kuvvetleri, NATO ve Birleşmiş Milletler bünyesindeki Birleşik Görev Kuvveti operasyonlarına destek vererek bölgedeki korsan faaliyetlerle mücadele etmekteyiz. Bunun yanı sıra, bölgesel iş birliklerini artırarak deniz güvenliği konusunda yeni stratejiler de geliştiriyoruz. Afrika ve Orta Doğu ülkeleriyle yaptığımız savunma iş birlikleri sayesinde korsanlık faaliyetlerinin önlenmesine yönelik ortak operasyonları teşvik ediyoruz. Böylece hem ticaret yollarının güvenliğini sağlamayı hem de bölgesel denizcilik politikalarında etkin bir aktör olmayı da hedefliyoruz. Büyük limanlarımızdan gelen ve giden gemiler için Süveyş Kanalı hâlâ en kritik güzergâh olduğundan bu bölgelerde yaşanan krizler ülkemizi doğrudan etkilemekte ve bizleri gerekli önlemleri almaya da sevk etmektedir.

Deniz taşımacılığını olumsuz etkileyen bu tür jeopolitik risklere karşı farklı stratejiler de geliştiriyoruz. Alternatif ulaşım koridorları oluşturarak deniz taşımacılığına bağımlı olmayı azaltmayı da hedefliyoruz. Süveyş Kanalı'ndaki krizin ortaya çıkardığı farklı güzergâh arayışının da en iyi alternatiflerinden biri olan Orta Koridor'un önemi her geçen gün artmaktadır. Bizler de Marmaray, Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu Hattı ve Orta Koridor'u destekleyen tüm projelerimizle geleceği bugünden inşa ediyoruz. Bunun yanında, Kalkınma Yolu kapsamında da Basra Körfezi'ndeki ülkeler ve Irak'ta da önemli iş birliklerini yapmaktayız. Ayrıca, ülkemizin liman altyapısının geliştirilmesi ve uluslararası taşımacılık rotalarında güvenilir bir aktarma merkezi hâline gelinmesi noktasındaki çalışmalarımızı büyük bir kararlılıkla da sürdürüyoruz. Bizler şunu iyi biliyoruz: Bölgesel güvenlik sorunlarının çözülmesi ve deniz yollarının daha güvenli hâle getirilmesi, Türkiye'nin taşımacılık sektöründe rekabet gücünü koruyabilmesi için kritik öneme sahip olacaktır. Ülkemizin denizlerde sahip olduğu zengin potansiyeli en iyi şekilde değerlendirmek ve dünya denizciliğinde hak ettiği yeri alması hepimizin ortak amacı ve ülküsü olmaktadır. Unutmayalım ki denize ve denizciliğe verilecek önem ölçüsünde Türkiye Cumhuriyeti büyüyecek ve güçlenecektir.

Denizcilik alanında ortaya koyduğumuz çalışmaların tamamı 1926 yılında yürürlüğe giren Kabotaj Kanunu çerçevesinde değerlendirilmiş, aynı kanundan alınmış referanslarla düzenlenmiştir. Kabotaj hakkının tescilli Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük ve en önemli ulusal egemenlik ve bağımsızlık kazanımlarından biridir. Bu kanun genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla ilan ettiği tam bağımsızlığının kara sularındaki egemenliğiyle pekiştirilmiştir. Türkiye'ye kendi kara sularında ve limanlarında gemi işletme hakkının tanınmasıyla birlikte ülkemizin denizcilik faaliyetlerindeki egemenliğinin tam olarak sağlandığı Kabotaj Kanunu aynı zamanda Türk denizciliğinin bugün ulaştığı seviyeye gelmesi açısından büyük bir itici güç olmuştur. Kabotaj Kanunu'na riayetle son yirmi üç yıllık hizmet dönemimizde sektöre gerekli önemi vererek yerli ve millî imkânlarımızı talepleri karşılayabilecek şekilde geliştirdik. Böylece, denizcilik endüstrisini ve yan sektörlerini destekleyerek gemi yapımı, bakım ve onarım hizmetleri gibi alanlarda yerel sanayinin gelişmesini sağladık, yerel iş gücünün istihdam edilmesini teşvik ederek denizcilik sektöründe ve yan sektörlerde yeni iş imkânları da ürettik. Jeopolitik avantajımızı fırsata çevirmek adına attığımız adımlarla küresel ticaret, stratejik bir aktarma merkezi hâline gelen ülkemizin deniz ticaret hacmini önemli ölçüde artırmıştır. Özellikle kuzey-güney ve doğu-batı ticaret koridorlarının kesişim noktasında yer alan ülkemiz, Süveyş Kanalı ve Akdeniz üzerinden Avrupa, Asya ve Afrika pazarlarına erişim sağlamaktadır.

Liman yatırımları ve modernizasyon projeleriyle Türkiye'nin lojistik merkez olma hedefi doğrultusunda yapılan demir yolu ve kara yolu entegrasyonu, serbest ticaret anlaşmaları ve transit taşımacılığı teşvik eden politikalar, Türk denizcilik filolarının büyümesi ve uluslararası taşımacılıkta artan payı başta olmak üzere hayata geçirdiğimiz projeler pozitif sonuçlar vermiş, böylece deniz ulaşımındaki ticaret hacmimizin artmasına zemin hazırlamıştır.

Özellikle Marmara Bölgesi'ndeki limanlar, İzmir, Antalya, Mersin, İskenderun Limanları Avrupa ve Orta Doğu arasında kritik bir lojistik üs olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca Kuşak-Yol Projesi kapsamında ülkemizin Orta Koridor üzerinden sağladığı deniz bağlantıları Asya ile Avrupa arasındaki yük taşımacılığında önemli rol üstlenmektedir. Bunun yanı sıra, Karadeniz'de artan ticaret hacmi, Rusya ve Ukrayna'dan yapılan tahıl ve enerji taşımacılığıyla da daha da önem kazanmıştır.

Ülkemizin deniz ticaretindeki rolü sadece transit taşımacılık açısından değil aynı zamanda uluslararası lojistik ve gemicilik sektöründe büyüme potansiyeli açısından da büyük bir ivme kazanmıştır. Yalnızca ülkemizin değil Türk dünyasının menfaatlerini önceleyen politikalarımızla uluslararası iş birliği düzeyini son derece artırdık. Bunun en büyük örneği Pekin'den Londra'ya uzanan Orta Koridor ve buna bağlantılı olarak Zengezur Koridoru'dur. Bunlarla beraber, Hint Okyanusu, Basra Körfezi, Faw Limanı'ndan ve Irak üzerinden 1.200 kilometre uzunluğundaki içinde otoyol ve demir yolu bulunduran "yeni İpek Yolu" diyebileceğimiz Kalkınma Yolu'yla ülkemiz üzerinden Akdeniz'e, Avrupa'ya, Karadeniz'e, Kafkaslara yeni kapılar açılmak üzere çok önemli çalışmaları da yakından takip etmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, dünya ticaretinin yaklaşık yüzde 90'ına yakını deniz yolu taşımacılığıyla yapılmaktadır ve bu tablo içinde Türkiye lojistik gücüyle küresel tedarik zincirinde kritik bir öneme yükselmiştir. 2024 yılı sonunda Türkiye'nin dış ticaret verilerine baktığımızda, ihracatta yüzde 2,5 artışla 261,9 milyar dolara ulaşılmıştır. Dün açıklanan 2025 yılı Ocak ayı ihracatımız da geçen yıla göre yüzde 5,8 artarak 21,2 milyar dolara ulaşmıştır. İthalat ise 2024 yılında yüzde 4,9 azalışla 344,1 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı da yüzde 22,7 azalarak 82,2 milyar dolar olmuştur. Bu veriler, Türkiye'nin 2024 yılında ihracatta rekor seviyeye ulaştığını, bu artışın hâlen devam ettiğini ve dış ticaret açığında önemli bir düşüş yaşandığını göstermektedir. 2024 yılında yapılan ihracatın önemli bir kısmı deniz yoluyla gerçekleşmiştir. Buradan da anlaşılabileceği üzere, ihracatımızın büyük kısmı deniz taşımacılığıyla sağlanmakta ve bu rakamlar her geçen yıl da artış göstermektedir. Türkiye'nin denizcilikteki küresel rekabete ortak olma hedefini ileri seviyelere taşıyoruz. Bizleri söz konusu rekabete yön verme potansiyeline ulaştıracak yatırımları da bir bir hayata geçiriyoruz. 2024 yılı Temmuz ayı itibarıyla Türk sahipli deniz ticaret filosu 52,7 milyon DWT tonla dünya sıralamasında 11'inci sırada yerini almıştır. Son yirmi iki yılda limanlarımızda elleçlenen toplam yük miktarı yüzde 182 artışla 531 milyon tona ulaşmıştır. Liman sayımızı 217'ye, yat bağlama kapasitemizi 25.038'e, tersane sayımızı 85'e, tersane kapasitemizi de 4,8 milyon DWT tona çıkardık. Bu veriler deniz ticaretimizin hızla büyüdüğünü, limanlarımızın geliştiğini ve Türkiye'nin dünya deniz taşımacılığında etkili bir güç hâline geldiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Değerli arkadaşlar, bu başarı kendiliğinden gelmemiştir; bu büyüme güçlü liderlik, doğru politikalar ve kararlılıkla atılan adımlar sonucudur. Hükümetimiz, denizcilik sektörünü stratejik bir alan olarak görmüş ve yatırımları bu doğrultuda artırmıştır. Üç tarafı denizle çevrili olan mavi vatanın tüm imkânlarını en verimli şekilde değerlendirmek için çalışmaya devam ediyoruz. Özellikle, limanlarımızda gerçekleştirilen modernizasyon çalışmaları ve altyapı projeleri ülkemizi bölgesel bir deniz ticaret üssü hâline getirmiştir. Marmara Bölgesi'ndeki limanlarımızda 219 milyon ton yük ve 8,27 milyon TEU konteyner elleçleme gerçekleşmiştir. Geçen yıl Ambarlı, Kocaeli, Mersin ve Tekirdağ Limanları dünyada en fazla konteyner elleçleyen 100 liman arasına girmiştir. Liman bölgeleri bazında değerlendirdiğimizde en yüksek elleçleme Mersin ve İskenderun Körfezi'nde yer alan limanların bulunduğu Doğu Akdeniz bölgesinde gerçekleşmiştir. Aliağa Körfezi'nde yer alan limanların bulunduğu Kuzey Ege bölgesi 2'inci sırada, İzmit Körfezi'nde yer alan limanların bulunduğu Doğu Marmara bölgesi ise 3'üncü sıradadır. Bölgeler arasındaki tonaj farkında özellikle petrol ve türevleri ile demir çelik ürünleri elleçleyen terminallerin sayısı önemli rol oynamaktadır.

Gemi sanayimizde önemli adımlar atılmıştır. Çevreci ve ileri teknolojiye sahip gemiler üreten tersanelerimiz Avrupa'da rekabetçi bir konuma yükselmiştir. Artık Türk gemileri sadece kendi sularında değil Avrupa'dan Asya'ya yeni bir coğrafyada faaliyet göstermektedirler.

Deniz ticaretindeki başarı sadece ekonomik yatırımlarla sınırlı değildir. Türkiye'nin uluslararası arenadaki politik duruşu ve denizlerdeki haklarını koruma yönündeki kararlılığı da başarının temel taşlarından biridir. Doğu Akdeniz'deki haklarımızdan taviz vermeyerek mevcut tutumumuzu kararlılıkla sürdürüyoruz. Münhasır ekonomik bölgelerimizde enerji kaynaklarımızı koruma adına hem diplomatik girişimlerimizi hem de sahada etkinliğimizi artırıyoruz. Türkiye, denizlerdeki gücünü hem ticari hem de stratejik olarak her geçen gün daha da artırmaktadır.

Türkiye, NATO ve Birleşmiş Milletler bünyesindeki deniz güvenliği operasyonlarına aktif destek vermektedir. Aden Körfezi ve Kızıldeniz'de artan güvenlik tehditlerine karşı CTF 151 gibi misyonlara verdiğimiz katkılar Türk bayraklı gemilerimizin ve deniz

ticaretimizin güvenliğini sağlamaktadır. Bu adımlar Türkiye'nin küresel deniz ticaretindeki rekabet gücünü yükselterek ülkemizi bölgesel bir ticaret merkezi olmasının da ötesine taşıyacaktır.

Değerli milletvekilleri, denizcilik sadece bir ulaşım sektörü değildir. Denizcilik, bir ülkenin ekonomik gücünü, bölgesel etkisini ve küresel stratejisini belirleyen en kritik alanlardan biridir. Elde etmiş olduğumuz büyük kazanımları koruyarak artırabilmek ve ticaret hacmimizi daha üst seviyelere çıkarabilmek için ticari taşımacılığın bütün enstrümanlarını en iyi ve en güvenli şekilde kullanıyoruz. Bu bağlamda, hava, kara ve demir yolu taşımacılığında olduğu gibi deniz yolu taşımacılığında da emniyeti sağlamak en büyük önceliklerimiz arasındadır.

Mevcut durumda söz konusu emniyetin görev gücüne katılımla mümkün olduğu da ortadadır. Ülkemizin görev gücüne katılımı Türkiye Büyük Millet Meclisi onayına tabi olup her yıl yenilenmektedir. Görev süresinin 10 Şubat 2025'ten itibaren bir yıllığına tekrar uzatılmasına yönelik teklif Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Deniz haydutluğuyla mücadele amacıyla oluşturulan görev gücünün başarısı ortada olup deniz ticaretinin sürekliliği açısından ülkemizin söz konusu oluşumda yer almaya devam etmesinin son derece önemli olduğu görüşündeyiz. Görev gücünün dağılması bölgedeki deniz haydutluğu faaliyetlerinin yeniden artması riskini doğuracaktır.

Uluslararası barış ve istikrarı tehlikeye düşüren ve millî menfaatlerimizi de olumsuz etkileyen deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele yönündeki uluslararası çabalara ülkemiz tarafından etkin bir biçimde destek verilmesi ve bölgedeki seyrüsefer emniyetinin sağlanmasına katkıda bulunulması, uluslararası ve millî sorumluluklarımızın bir gereği olarak görülmektedir. Bu itibarla, ülkemizin de tarafı olduğu Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme başta olmak üzere, ilgili milletlerarası antlaşmalar ve teamüller çerçevesinde 934 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'nda belirtilen ilke ve esaslar da dikkate alınarak bahse konu bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele müşterek operasyonlarına destek verilmesinin uygun olacağını değerlendirdik. Bu mülahazalarla, gereği, kapsamı ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının, bölge ülkelerinin kara suları dışında olmak üzere, Aden Körfezi, Somali açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde deniz haydutluğu, silahlı soygun eylemleri ve denizde terörizmle mücadele amacıyla görevlendirilmesi ve bununla ilgili olarak gerekli düzenlemelerin Cumhurbaşkanımız tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisinde son olarak 17/1/2024 tarihli ve 1401 sayılı Kararı'yla verilen izin süresinin 10/2/2025 tarihinden itibaren bir yıl uzatılmasına yönelik teklifi olumlu karşılıyoruz. Teklifin devletimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Karaismailoğlu.

Gruplar adına konuşmalar bitti.

Şahıslar adına ilk konuşmacı Erzurum Milletvekili Sayın Abdurrahim Fırat.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

ABDURRAHİM FIRAT (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada Türk Silahlı Kuvvetlerimizin Aden Körfezi, Somali açıkları ve Arap Denizi'nde yürüttüğü görev süresinin uzatılmasına yönelik tezkereyi görüşmek üzere toplandık.

Bu tezkere yalnızca bir askerî görev süresinin uzatılması meselesi değildir, aynı zamanda Türkiye'nin bölgesel ve küresel güvenliğe verdiği katkının da bir göstergesidir. Türkiye olarak deniz güvenliği konusunda uluslararası hukukun, deniz ticaretinin, serbest dolaşımın ve bölgesel istikrarın korunması için önemli bir sorumluluk üstleniyoruz.

Aden Körfezi ve çevresi, dünya ticaret yollarının en kritik noktalarından biridir. Küresel deniz ticaretinin büyük bir kısmı Kızıldeniz'den geçmekte ve Somali açıklarında Hint Okyanusu'na ulaşmaktadır. Ancak bu bölge aynı zamanda deniz haydutluğu, silah ve insan kaçakçılığı ve terör tehdidinin de en yoğun olduğu yerlerden biridir.

Türkiye, küresel barış ve güvenliğe katkı sağlama vizyonuyla hareket eden bir ülkedir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye sadece kendi sınırlarının güvenliğiyle ilgilenen bir ülke olmaktan çıkmış, dünyanın dört bir yanında barış ve istikrar için sorumluluk alan bir aktör hâline gelmiştir. Bugün Türk Silahlı Kuvvetleri uluslararası barış misyonlarına katkı sağlamakta, insani yardım operasyonlarında öncü bir rol üstlenmekte ve dost, kardeş ülkelerin güvenlik altyapısını güçlendirmek için sahada aktif olarak bulunmaktadır. Özellikle Somali ve Aden Körfezi bölgesi Türkiye'nin bu küresel misyonunun en önemli alanlarından biridir. Somali, Afrika Boynuzu'nun merkezinde, Hint Okyanusu'na açılan kapı konumunda stratejik bir ülkedir ancak yıllarca süren iç savaş, terör tehdidi ve devlet yapısının zayıflaması Somali'yi uluslararası güvenlik açısından kırılgan bir hâle getirmiştir.

Cumhurbaşkanımızın 2011 yılında Somali'ye gerçekleştirdiği tarihî ziyaret Türkiye-Somali ilişkilerinde yeni bir dönemin kapısını açmıştır. O tarihten bu yana Türkiye Somali'nin yeniden inşasında en büyük rolü üstlenen ülkelerden biri olmuştur. Türkiye'nin Somali'deki varlığı sadece diplomatik ilişkilerle sınırlı değildir; eğitimden sağlığa, altyapı projelerinden güvenlik iş birliğine kadar birçok alanda Somali halkının yanında olmaya devam ediyoruz. Ancak Somali'nin kalkınması için en önemli başlıklardan biri de güvenlidir. Türkiye, Somali ordusunun eğitilmesi ve kapasitesinin artırılması için Mogadişu'da büyük bir askerî eğitim üssü kurmuştur. Burada yetişen Somalili askerler, terör örgütlerine karşı mücadelede Somali Hükûmetine büyük bir destek sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra, Somali açıkları ve Aden Körfezi, yasa dışı kaçakçılık faaliyetlerinin yoğun olarak yaşandığı bölgelerden biridir. Uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı bölgedeki güvenliği tehdit eden en büyük unsurlardandır. Türk Deniz Kuvvetlerinin bu bölgede bulunması hem Türkiye'nin, uluslararası toplumun güvenliği açısından büyük bir caydırıcı güç oluşturmaktadır. Son dönemde Somali'yle enerji alanında iş birliklerimiz de derinleşmiş bulunmaktadır. Türkiye ve Somali arasında imzalanan savunma ve ekonomik iş birliği çerçeve anlaşmasıyla Somali'nin deniz yetki alanlarının korunmasına yönelik önemli bir adım atılmıştır. Türkiye'nin Oruç Reis Sismik Arama Gemisi'nin Somali kıyılarında faaliyet göstermeye başlaması, Somali'nin doğal kaynaklarının verimli şekilde kullanılmasının önünü açacak ve ekonomik kalkınmasına büyük bir katkı sunacaktır. Sayın Hasan Şeyh Mahmud liderliğindeki Somali'nin uluslararası alanda attığı adımları da memnuniyetle takip ediyoruz. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine geçici üye olarak seçilmesi, BM silah ambargosunun kaldırılması ve Doğu Afrika Topluluğuna yeniden katılım sağlanması Somali'nin

uluslararası sistemde daha güçlü bir aktör hâline geldiğini göstermektedir. Ayrıca, Somali'nin demokratikleşme çabalarını da takdirle karşılıyoruz. Somali'nin kurumsal yapısının güçlendirilmesi, hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi ve kapsayıcı bir yönetim anlayışının benimsenmesi, ülkenin sürdürülebilir istikrarı ve kalkınması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye'nin Somali'nin devlet inşasına verdiği desteğin en önemli adımlarından biri Ankara Deklarasyonu'dur Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde gerçekleşen bu tarihî süreç, Afrika Boynuzu'nda güvenlik, siyasi istikrar ve ekonomik kalkınma için yol haritası çizmiştir.

Değerli milletvekilleri, bugün görüşmekte olduğumuz tezkere, Türkiye'nin Aden Körfezi'ndeki güvenlik misyonunun ötesinde, Afrika Boynuzu'nun istikrarına, uluslararası deniz ticaretinin güvenliğine ve küresel barışa verdiği önemi yansıtmaktadır. Tezkerenin kabulü, Türkiye'nin küresel güvenliğe katkısı ve Somali'de yürüttüğü devlet inşası, terörle mücadele ve kaçakçılıkla mücadele faaliyetlerine desteğin devamı açısından kritik bir öneme sahiptir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Fırat.

Şahıslar adına ikinci söz İstanbul Milletvekili Sayın Şamil Ayrım'a aittir.

Buyurun Sayın Ayrım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının Aden Körfezi, Somali kara suları ve açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerdeki görev süresinin bir yıl daha uzatılmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Bolu Kartalkaya'da hayatını kaybeden vatandaşlarımızı, yine iki gün sonra asrın felaketinin yıl dönümü olan 6 Şubat 2023 tarihindeki büyük depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımızı bir kez daha rahmetle anıyorum. Değerli milletvekilleri, böylesine büyük bir yıkımın üstesinden gelmek kolay değildi ancak Cumhuriyet Hükûmeti şu ana kadar 2,6 trilyon lirayı aşan dev bir yatırım hamlesiyle 11 ilimizdeki bu yıkımı çözmeye çalışmıştır, milletimizin acılarını hafifletmeye çalışmaktadır ve bugün geldiğimiz noktada 200 binden fazla konutun hak sahiplerine devredildiğini görüyoruz. Tabii, bunları yapmak, böyle bir yıkımın üstesinden gelmek güçlü bir kurumsal yapıyı, sağlam bir siyasi iradeyi, kararlı bir liderliği ve dayanışma duygusuna sahip olmayı gerektiriyordu; şu anda elimizde bu 4 gücün tamamı mevcut. İnşallah, önümüzdeki yıl sonunda da bütün bu yaralarımızı sarmış olacağız.

Değerli milletvekilleri, öncelikle bu kritik görevde bulunan kahraman Mehmetçiklerimize başarılar diliyorum, kendilerini şükranla selamlıyorum. Aden Körfezi ve çevresi jeopolitik ve ekonomik açıdan büyük bir öneme sahip bir bölgedir. Dünyanın en yoğun deniz ticaret yollarından biri olan bu güzergâh, küresel enerji ve ticaret güvenliği için kritik bir konumdadır ancak bu stratejik bölge uzun yıllardır korsanlık, silahlı soygun ve terör tehdidiyle karşı karşıyadır. Uluslararası toplum, özellikle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi bu tehditlere karşı ortak hareket edilmesi yönünde birçok karar almıştır. Türkiye de bu sorumluluğunun bilinciyle 2009 yılından itibaren Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarını bölgede görevlendirmiş ve uluslararası güvenliğe önemli katkılar sunmuştur. Bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 14 kez uzatılan bu yetki kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarımız bölgede seyreden Türk bayraklı ve Türkiye bağlantılı ticaret gemilerinin güvenliğini sağlamış, uluslararası deniz haydutluğu ve terörle mücadele operasyonlarına aktif katılım göstermiştir. Aynı zamanda insani yardım faaliyetlerine destek vermiş, bölgedeki askerî etkinliğimizi artırmış ve Türkiye'nin uluslararası arenadaki stratejik konumunu daha da güçlendirmiştir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Birliği ve Uluslararası Denizcilik Teşkilatı bünyesinde çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır. Burada biraz evvel Sayın Adil Bey'in ifade etmiş olduğu Kafkaslardaki Zengezur Koridoru'ndan bahsetmek isterim. Bildiğiniz gibi, Azerbaycan ile Ermenistan arasında Rusya'nın da aracılığıyla 2020 yılında yapılan anlaşma, bu Zengezur Koridoru'nun açılmasını gündeme getirmişti ancak maalesef, bugünlerde sıcak gelişmelere baktığımız zaman, böyle bir koridor açılmasına Ermenistan tarafından, özellikle Fransa'dan gelen destekle karşı çıkılmakta ve bölgede Azerbaycan Cumhurbaşkanının son günlerdeki açıklamalarına da baktığımızda "Zengezur'u unutmayacağız, unutmamız mümkün değil çünkü Zengezur 1920 yılında Ruslar tarafından Ermenistan'a verilen bir Azerbaycan toprağıdır." dedikten sonra, arkasından da "Kesinlikle bizim Ermenistan'dan bir toprak talebimiz yok." Bunu niye söyledi? Çünkü 1988 yılında Ermenistan'dan kovulan 300 bin Azerbaycan vatandaşı var, bunlar Azerbaycan'ın çeşitli yerlerinde sıkıntılı bir şekilde otuz senedir yaşıyorlar. Biz Türkiye olarak Birleşmiş Milletlerin her kararına uyuyoruz, hep destekliyoruz ancak maalesef Birleşmiş Milletler, Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki bu ara buluculuk konusunu otuz yıldır halledemedi, almış olduğu 4 tane karar maalesef yürürlüğe konulmadı.

İşte, bunların neticesi olarak bugün geldiğimiz noktada bunları konuşuyoruz ve en son maalesef talihsiz bir açıklama bizleri de son derece üzmüştür. Geçmiş dönemde bu sıralarda milletvekilliği yapan, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir milletvekili, bir Türk vatandaşı, Ermenistan'da yapmış olduğu bir konuşmada "Azerbaycan'a bir elinizi uzatacaksınız, öbür elinizle de Amerika'yı ve Fransa'yı da arkanıza alarak silahlanacaksınız ve vatanınızı koruyacaksınız, topraklarınızı Azerbaycan'a bir daha teslim etmeyeceksiniz." dedi. Bu talihsiz açıklama bizi tabii son derece üzmüştür. Bakınız, Türkiye'nin Kafkaslarda ve bu coğrafyada barışı ne kadar istediğini artık bütün dünya biliyor. Bugün, şu anda Cumhurbaşkanımız Suriye'nin şu andaki geçici Cumhurbaşkanıyla görüşmelerini yapıyor. Yani Türkiye'nin Kafkaslarda barış istediği bir dönemde, Türk vatandaşı, geçmişte milletvekilliği yapmış bir kişinin çıkıp bu şekilde konuşması bizleri son derece üzmüştür. Ben bir kez daha buradan söylüyorum: Böyle yanlışların yapılmasını içime sindiremiyorum, burada içine sindirecek bir arkadaşımız da yoktur.

Somali açıklarında, Deniz Haydutluğuyla Mücadele Temas Grubunun kurucu üyelerinden biri olarak Türkiye, bölgede istikrarı sağlamayı üstlenmiştir. Türk Deniz Kuvvetleri, 2009 ve 2016 yılları arasında NATO'nun Okyanus Kalkanı Harekâtı'na katkı sağlamış, 2009 yılından bu yana da Birleşik Deniz Kuvvetleri 151'e dönemsel firkateyn ve korvetle katılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye 24 Temmuz 2024 tarihinde CTF-151 Komutanlığı görevini yeniden devraldı. Bu misyon sadece uluslararası barış ve güvenliğe hizmet etmekle kalmayıp aynı zamanda Türkiye'nin denizdeki etkinliğini ve caydırıcılığını artırmaktadır. Deniz haydutluğu ve denizde terör tehdidiyle mücadele sadece bölge ülkelerinin değil küresel ekonominin ve Türkiye'nin millî çıkarlarının korunması açısından da büyük bir önem taşımaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk askerinin Aden Körfezi'nde görev süresinin uzatılması millî menfaatlerimiz doğrultusunda kritik bir adımdır. Bölgede sağlanan güvenlik hem ticaretimizin kesintisiz devam etmesini hem de küresel barışa katkımızın sürdürülmesini sağlamaktadır. Bu nedenle, tezkereyi desteklediğimi ifade ediyor, kahraman Mehmetçiklerimize üstün başarılar diliyor ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Ayrım.

Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkereyi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tezkere kabul edilmiştir.

Birleşime otuz beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.01

#### DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.47

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 52'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkereyi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Avrupa Birliği (AB) Polonya Dönem Başkanlığı tarafından 17-18 Şubat 2025 tarihlerinde Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenecek olan, Avrupa Parlamentosu Haftası 2025 "Avrupa Birliğinde İstikrar, Ekonomik Koordinasyon ve Yönetişim" konulu parlamentolar arası konferansa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonundan bir heyetin katılmasına ilişkin tezkere (3/1032)

31/1/2025

#### Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Avrupa Birliği (AB) Polonya Dönem Başkanlığı tarafından 17-18 Şubat 2025 tarihlerinde Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenecek olan Avrupa Parlamentosu Haftası 2025 "Avrupa Birliğinde İstikrar, Ekonomik Koordinasyon ve Yönetişim" konulu parlamentolar arası konferansa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonundan bir heyetin katılması öngörülmektedir.

Söz konusu konferansa katılım sağlanması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

#### VIII.- ÖNERİLER (Devam)

##### B) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen tarafından, 6 Şubat depreminde yaşanan ihmallerin tüm yönleriyle araştırılması, ihmallerin sorumlularının belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla 4/2/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Şubat 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

#### Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 4/2/2025 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya

İstanbul

Grup Başkanı

#### Öneri:

Mersin Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Mehmet Emin Ekmen tarafından, 6 Şubat depreminde yaşanan ihmallerin tüm yönleriyle araştırılması, ihmallerin sorumlularının belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla 4/2/2025 tarihinde Türkiye

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 4/2/2025 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere YENİ YOL Partisi Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Sayın Cem Avşar. Buyurun Sayın Avşar.

Süreniz beş dakikadır. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

2'nci yılını geride bıraktığımız, resmî açıklamalara göre 53.537 vatandaşımızı yitirdiğimiz, 104 milyar doların üzerinde zarara yol açan 6 Şubat 2023 depremlerinde hayatını kaybeden bütün vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet, geride kalanlara sabırlar diliyorum, yaralıları ve sakat kalan vatandaşlarımıza da acil şifalar diliyorum.

99 depreminin üzerinden geçen süreç, 6 Şubat süreci bize afete hazırlık noktasında bir arpa boyu yol alamadığımızı göstermiştir. Başta iktidarın taşıması gereken müktedirlik ve irade ilk kırk sekiz saatte yerini şaşkınlığa ve çaresizliğe bıraktı, millet kendi kaosuyla baş başa kaldı, ciddi bir koordinasyonsuzluk bölgede hâkimdi. Deprem yaraları sarılırken gördüğümüz büyük eksiklikler, deprem öncesi ve sonrası yaşananlar, sistemdeki tikanıklık, afete karşı hazırlıklı olmamanın ne anlama geldiğini en acı şekliyle önümüze koydu. Yaşanan bu büyük felaket bizlere bir kez daha şunu hatırlattı: Deprem, kader değil yönetilebilecek ve etkisi azaltılabilecek bir risktir.

Sayın Bakan Kurum, bugün yine, tespitlerini, bilimsel açıklamalarını ortaya koyan, Hükûmeti ve sorumluları uyaran bir bilim insanı edasıyla bir açıklama yaptı, tıpkı 13 Aralık 2023'te Yüzyılın Dönüşümü Projesi'nde önceki dönem Şehircilik Bakanı Sayın Özhaseki'nin açıkladığı gibi. Neydi bu açıklama, bugün de aynısı oldu? "İstanbul'da 1,5 milyon yüksek riskli yapı var, bunun 600 bini Konya'daki gibi kendiliğinden yıkılabilecek vaziyette. Annelerin feryadını duyun, insanımız bu riskli binalarda yaşamak zorunda değil, artık yeter, kişisel işlerinizi bir kenara bırakın." Biz, Sayın Bakanın bu açıklamasını destekliyoruz, bu uyarılar için de kendisine teşekkür ediyoruz. Bakanlık da deprem bölgesi özelinde çok yoğun bir çalışma içinde, şahidiz, çabalarına sağlık kendisinin ve bütün ekibin. Ama bakın, bu bilgileri vatandaş da biz de dinlemekten bıktık artık çünkü bildiğimiz şeyler, sürekli aynı rakamları dinliyoruz. Peki, ne istiyoruz? Başta İstanbul ve Marmara Bölgesi'ni depreme hazırlamak için ne yapılacak, onu dinlemek istiyoruz.

Bakın, sadece bir örnek göstermek istiyorum: Bu fotoğrafta gördüğünüz yer bir tuğla parçası değil, bir taş yığını hiç değil; burası, tam da Sayın Bakanın altını çizdiği gibi, kendiliğinden yıkılabilecek, 600 bin konutun bir kısmını içerisinde barındıran, yıllardır iktidarın yönettiği, yüzde 50-60 civarında oy aldığı Bağcılar ilçemiz, İstanbul Bağcılar. Burada, Allah korusun, dönüşümler tamamlanmadan bir deprem olursa zaten yardım ulaşamayacağı için insanlar -Allah muhafaza- yardım beklerken enkaz altında kalma riski altında. İnsanlar, herkesin bildiğini dinlemek, duymak değil, ne yapacaksınız, nasıl yol yürüyeceksiniz, bu ortada kalan mahalleye bu noktadan nasıl ulaşacaksınız, bu dar sokaklarda araçlar nasıl ilerleyecek, onu bilmek istiyorlar; Bakanlık-belediye iş birliği yapmazsa bu işlerin yükü nasıl alınacak, onu bilmek istiyorlar. Sabahtan beri deprem bölgesiyle alakalı konuşan bütün sayın vekillerimiz de "siyasetüstü" diyor, bakanlar "siyasetüstü" diyor, Sayın Cumhurbaşkanımız "siyasetüstü" diyor, ana muhalefet, muhalefet, herkes "siyasetüstü" diyor ama değerli milletvekilleri "bal, bal" diyerek ağız tatlanmıyor. Eğer siyasetüstü görüyorsak ona göre aksiyonlarımızı hızlandırmak zorundayız.

8 Mayıs 2024 tarihinde bu kürsüde demişiz ki: "Yüce Meclisin bu işe el atması lazım, depreme hazırlık ve kontrol komisyonu kurulması lazım." Üzerinden hayli vakit geçmiş, aynı noktadayız. Mevzu haklı çıkma mevzusu değil, mevzu bir an önce aksiyon alma mevzusu; yoksa seneye de bu işi konuştuğumuzda tekrar aynı noktada oluruz. İşin siyaset boyutunun ötesini göremeyenlere bu işin bırakılmaması lazım. Türkiye Büyük Millet Meclisinden biz bu önergemize destek istiyoruz. Bu bağlamda buna ışık tutacak 6 Şubat depremlerinin tüm yönleriyle yeniden incelenmesini; yaşanan ihmallerin, eksikliklerin belirlenmesini; en önemlisi, kamuda görevini ihmal edenlerin ceza almasını, gereken tedbirlerin ortaya konulmasını, yeni ihmallerin taşıyabileceği riskle alakalı sorumluluk makamında bulunan herkese bu cezaların ibret olmasını talep ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEM AVŞAR (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Toparlamayın, bitirin efendim.

CEM AVŞAR (Devamla) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

CEM AVŞAR (Devamla) - Cezasızlık algısı sürdüğü sürece kimsenin sorumluluğunu ciddiye almayacağını ve olanın ölene olacağını maalesef tekrar görme riskimiz var. Depremzede vatandaşlarımızın yaşadığı acıların olası bir Marmara depremi başta olmak üzere ülkemizde bir daha yaşanmaması için tüm siyasi partilerin bir araya gelerek ortak akılla hareket etmesi gerektiğini hatırlatıyor, araştırma komisyonu kurulmasını talep ediyorum. Önergemize desteğinizi bütün milletvekillerinden talep ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Avşar.

İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Burak Akburak.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisi grup önerisi üzerine söz almış bulunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat 2023, hepimizin hafızasına kazınan, milletçe en büyük acılarımızdan biri. 53.537 vatandaşımızı kaybettik, yüz binlerce insan yaralandı, milyonlarca kişi evsiz kaldı. Deprem maddi zararı 104 milyar doları aştı ancak en büyük kaybımız, önlenebilir ihmaller yüzünden yitirdiğimiz canlarımız.

Peki, bu kayıpların kaçını engelleyebildik; kaç zamanında yapılan denetimlerle, güçlü kriz yöntemiyle, doğru bir afet koordinasyonu kurtarılabildik? İlk kırk sekiz saat boyunca arama kurtarma ekipleri neden organize olamadı? Yıkılan binalara imza atan kamu görevlileri neden hâlâ hesap vermedi? Deprem riski yüksek bölgelerde inşaat ruhsatları hangi bilimsel kriterlere göre

verildi? Bugün elimizde çok acı bir gerçek var; 99 depreminden bu yana tam yirmi dört yıl geçti ama biz hâlâ yerimizde sayıyoruz. Binalar çöküyor, insanlar ölüyor, maalesef devletimiz seyrediyor.

Değerli milletvekilleri, şimdi size asıl bir büyük soruyu soracağım; ben bu soruyu defalarca sordum, bir kez daha tekrarlamak istiyorum: İstanbul olası bir depreme hazır mı? Buradan daha önce yapmış olduğum üç konuşmada, özellikle Bakanımızın yani Şehircilik Bakanımızın ve Büyükşehir Belediye Başkanımızın organize bir şekilde çalışması gerektiğini defalarca ifade etmiştim. Bilim insanları uyarıyor, uzmanlar uyarıyor. Peki, 7,5 büyüklüğünde bir deprem İstanbul'da olursa hâlimiz ne olacak? 1,5 milyon bina var, bunların kaçını yıkılacak? 5 milyondan fazla insan riskli binalarda yaşıyor, kriz anında yollar kapanacak, itfaiye çıkamayacak, ambulans gidemeyecek, insanlar çaresiz kalacak. Bugün, 6 Şubat'ta yaşananları sorgulamak zorundayız çünkü İstanbul'da benzer bir ihmal zinciri yaşanırsa Türkiye tarihinin en büyük felaketiyle karşı karşıya kalacağız. İstanbul'da günde 3 bin binanın güçlendirilmesi gerekiyor ama biz yılda bin binayı bile daha güçlendiremedik.

Kentsel dönüşüm rant için değil insan hayatı için yapılmalı. Afet anında kriz yönetimini güçlendirmek zorundayız. İstanbul için hâlâ ciddi bir adım maalesef atılmadı, atılmıyor. Eğer 6 Şubat depremlerinden ders almazsak İstanbul'da yüz binlerce insanımızı kaybederiz. Deprem ihmallерinin belirlenmesi ve alınacak önlemlere yönelik çalışmaların bir an önce başlaması önemli. Bu mesele siyasetüstü bir meseledir.

Önergeyi desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akburak.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Beritan Güneş.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümünde hayatını kaybedenleri saygıyla rahmetle anıyorum. Şimdi, 6 Şubat depremi gibi büyük felaketler aslında bir anda gelen, sarsıcı olan ve bir insanın kapasitesinin çok üstündeki olaylardır ve bu olaylar hem bedende hem ruhta hem doğada hem de tarihte aslında travmalar bırakır. 6 Şubat depremi de doğal yollarla gelişen bir olay, bir travma gibi görünse de aslında insan eliyle yapılmış konutlar, kâr hırsıyla, yönetmeliğe uygun olmayan yapılarla birlikte bu deprem, doğal yollarla gelişen bir travmanın sınırlarını aşmış ve insan eliyle gerçekleşmiş bir travmaya dönüşmüştür ve ne yazık ki bu travma bugün depremin 2'nci yıl dönümünde de hâlâ daha devam etmektedir, süregelenleşmiştir. Neden devam etmektedir? Çünkü aileler hâlâ daha kayıp çocuklarını ve cenazelerini aramaktadır. Bu travma devam etmektedir çünkü cezasızlık da devam etmektedir. Onlarca, on binlerce insanın hayatını kaybettiği bir depremin ardından hiçbir hesap sorulmamıştır. Bu travma devam etmektedir çünkü depremden etkilenen yurttaşların sadece yüzde 6,3'ü psikolojik sosyal destek alabilmiş, yüzde 93,4'ü bu destekten mahrum bırakılmış. Bu sebeple deprem bölgelerinde her geçen gün intihar olayları artmaktadır ve bunun en büyük sebebinin de eksik bırakılmış psikososyal destek olduğu uzmanlar tarafından söylenmektedir. Bu travma devam etmektedir çünkü 3,2 milyon çocuk temel hizmetlere erişememekte, temel gereksinimlerinden yoksun, soğuk konteynerlerde, yetersiz beslenme ve büyük bir stres altında yaşamaktadır. Bu travma devam etmektedir çünkü insanların hâlâ evleri yoktur ve bir süre daha olmayacak gibi görünüyor çünkü yerinde dönüşüm programında yurttaşları borçlandırarak, yetersiz kredilerle müteahhitlere mecbur kılıyorsunuz. Ve siz buna "asrın felaketi" diyorsunuz ama asrın felaketine denk düşecek politikalar üretmiyorsunuz, asrın felaketini sorumluluktan kendinize azade kılmak için kullanıyorsunuz. Şimdi, bu asrın felaketinden en çok etkilenen 2 grup var, bunlar kadınlar ve çocuklar. Kadınlar, ne yazık ki deprem sonrasında kadına yönelik şiddetle, istismarla ve artan intihar oranlarıyla yüz yüze. Aynı zamanda kadınlar şiddete maruz kaldıklarında, başvuracakları mekanizmalardan uzaklar ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği deprem bölgelerinde derinleşiyor. Kadınlar, çadır kentlere, konteyner kentlere hapsedilmiş durumdalar ve tabii ki çocuklar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Hâlâ daha çocukların üçte 1'i yeterli besine erişemiyor ve çocuklar deprem bölgelerinde gelişemiyor, deprem bölgelerindeki çocuklar büyümüyorlar; bunu TTB'nin raporlarında apaçık görebilirsiniz. Deprem bölgelerindeki erkek çocuklarının işçileştirilmesinde, kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesinde ciddi artışlar var ve uzun süre eğitim hakkından mahrum bırakılmış çocukların ne yazık ki büyük bir kısmı okula geri döneemediler.

Ve tabii ki kayıp çocuklar... 38 kayıp çocuk var. Bu çocukların nerede olduğu bilinmiyor, veriler de verilmiyor. Bugün bir kez daha soralım: Nerede bu kayıp çocuklar ve 2016 yılından beri kaç çocuk kaybı var? Bize bu verilerin verilmesi gerekiyor.

Deprem sonrasında yaşanan travmalarla baş etmek için yeterli mekanizmalar da devreye girmedi. Bizler buradan DEM PARTİ olarak, acil atılması gereken adımları sıralayacak olursak; bir afet ve deprem bakanlığının kurulmasının, kadın ve çocuk biriminin kadınlara ve çocuklara özel politikalar yürütmesinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Bunları zaten kanun teklifleriyle de önergelerle de vermiştik, bir kez daha vermeye hazırız çünkü deprem bölgesinde yaşanan her sorun, DEM PARTİ başta olmak üzere, bu Meclis'teki bütün partilerin en temel ve en başat sorunu olmak zorundadır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Altın.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Erzincan Milletvekili Sayın Mustafa Sarıgül. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Efendim, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Erzincan, Kocaeli, Van, Hatay depremlerini gören bir arkadaşınızım; o acının, o gözyaşının, o gecenin, o sabahın neler getirdiğini uzun yıllar yaşadım. Şimdi, hep beraber mutlaka tedbir almamız gerekiyor. Özellikle bütün belediye başkanlarımızın her mahallede zemin etüt çalışmalarını yaptırmaları şart, zemin etüt çalışmaları son derece değerli ve önemli.

İkinci en önemli konu, özellikle büyükşehirlerde depreme dayanıklı olmayan binaların güçlendirilmesi şart. Kendi bölgemde 17.810 tane binayı depreme dayanıklı ve güvenli hâle getirdim. Depremden sonra tedbir almanın bir anlamı yok, depremden önce mutlaka tedbir almamız lazım. AFAD, son derece önemli Sayın Başkanım ve son derece değerli, AFAD'ın yaptığı çalışmalar kıymetli ama inanın ki AFAD'ın gücü yetmiyor. Depremin partisi olmaz, can Erzincan'dan sizlere izin vererseniz şöyle seslenmek istiyorum: Bütün Grup Başkan Vekillerinden ricam, gelin, burada hep beraber bir "ulusal birlik" diyelim, "ulusal uzlaşma" diyelim. Rize bölgesinde, Gümüşhane bölgesinde, efendime söyleyeyim, Kastamonu bölgesinde yağan yağmurlardan dolayı dere yataklarındaki can kayıplarını biliyoruz. Doğal afetler ve deprem bakanlığını mutlaka kuralım. Doğal afetler ve deprem bakanlığını kuralım, bu bakanlık yaşanabilecek olan sorunları önceden çözsün ve mutlaka tedbir alsın. Doğal afetler ve deprem bakanlığının başına da siyasi olmayan birini, Profesör Doktor Naci Görür Hocamızı getirelim, bakan yardımcısı olarak da Sayın Sabri Erbakan'ı oraya koyalım ve bu konuda da inanın ki son derece rahatlayalım. (CHP sıralarından alkışlar) Deprem hepimizi ilgilendiren bir konu, bu konuda palyatif tedbirler değil gerçekten tedbir almamız lazım, doğal afetler ve deprem bakanlığını kurmamız lazım.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Efendim, sevdiğiniz, seveniniz bol olsun; Parlamentomuzun bir yanı da can Erzincanlı olsun.

Saygıyla selamlıyorum sizleri efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Erzincan 1, Şanlıurfa 0; Mahmut Tanal epeydir buraları boş bıraktı, Erzincan önüne geçti.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Erdem konuşacak.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL ERDEM (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 6 Şubat depremleriyle ilgili YENİ YOL Partisi tarafından verilen Meclis araştırması önergesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyor, bu büyük felakette hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Milletimizin yaşadığı bu acı hepimizin ortak yarasıdır.

Değerli milletvekilleri, önergede depremin ilk kırk sekiz saatinde devlet kurumlarının koordinasyon eksikliğinden bahsediliyor. Şunu net bir şekilde ifade etmek isterim ki devletimiz, depremin ilk anından itibaren tüm imkânlarıyla sahadaydı; AFAD, TSK, Jandarma, emniyet, UMKE ve gönüllü kuruluşlar, belediyeler, hava koşullarına rağmen, birçok yolun kapanmasına rağmen, tüm zorluklara rağmen hızla bölgeye ulaşarak arama kurtarma çalışmalarını başlatmıştır. Bu kadar geniş bir alanda yaşanan büyük bir afet karşısında elbette bazı zorluklar yaşandı ancak bu durum, devletin acil müdahale iradesini ve sahadaki görevini hiçbir zaman gölgeleyemez; çevre illerden ve ilçelerden gelen, kurtarma ekiplerinde çalışan, gayret gösteren tüm kamu personelinin de emeklerine karşı saygısızlık olur.

Değerli milletvekilleri, depremle mücadelede en önemli araçlardan biri olan kentsel dönüşüm noktasında gerçekleri orta yere koyalım. Türkiye genelinde 7,5 milyon bağımsız birim risk altında, bu riskli yapıların 1,5 milyonu İstanbul'da yer alıyor ve bu yapıların 600 bin, acil dönüşmesi gereken bağımsız yapılar. Bugüne kadar 2 milyon 300 bin civarında bağımsız bölüm dönüştürülmüştür ve şu anda yaklaşık 240 bin bağımsız bölümde de dönüşüm devam ediyor. Bu rakamlar sadece kâğıt üzerindeki istatistikler değil, yüz binlerce insan hayatını güvence altına alan somut atılan adımlardır. 6 Şubat depreminde 11 il, 124 ilçe, 6.929 köy ve mahalle depremi yaşadı. 2,6 trilyon, yaklaşık 75 milyar dolar, harcama yapıldı, 201 bin 500 konut teslim edildi, 11 bin kilometre içme suyu ve altyapı çalışması da şu anda devam ediyor. 11 bin kilometrelik bir hat -bunu, belediye başkanlığı yapan arkadaşlarımız, Sarıgül de dâhil iyi bilir- 11 bin kilometre altyapı yapmak; atık suyu, içme suyu, telekomünikasyon da dâhil, doğal gazı vesaireyi bunları yan yana koyduğunuz zaman çok kolayca bir iş değil.

Ancak burada bir soruyu da sormamız gerekir: Peki, belediyeler bu işin neresinde? Elleri kentsel dönüşüm yetkisi olan belediyeler neden harekete geçmiyor? İstanbul başta olmak üzere riskli bölgelerde hangi somut adımları attılar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

İSMAİL ERDEM (Devamla) - Deprem, sadece merkezî hükûmetin değil tüm yerel yönetimlerin de sorumluluğundadır. Biz iktidar olarak üzerimize düşeni yapıyoruz, yapmaya devam edeceğiz ama yerel yönetimlerin bu konuda sessiz kalmasına da milletimizin takdiri diyoruz ama imar planlarının hazırlanması, kentsel dönüşüm kararların alınması, uygulanması süreçlerinde ilgili bakanlık, belediyeler, özel idarelerin birlikte aktif rol oynaması büyük önem taşımaktadır. Bu süreçlerin etkin ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülebilmesi için vatandaşların görüş ve katkılarının da dikkate alındığı katılımcı bir yaklaşım benimsenmelidir. Böylece hem depreme ve toplumsal ihtiyaçlara uygun hem de daha yaşanılabilir kentler oluşturmak mümkün olacaktır.

Buradan Grup Başkan Vekillerimize de bir çağrı yapıyorum: Sizlerin yönetiminde olan tüm belediye başkanlarınıza bir otokontrol sistemi kurarak kentsel dönüşümün hızlandırılması noktasında belediyelerimizin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla, özel idarelerle iş birliği yapmasını onlara tavsiye edin ve takip edin diyorum, yüce Meclisi saygıyla muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Karar yeter sayısı...

BAŞKAN - Bir dakika Sayın Akçay.

Önergenin oylanmasından önce yoklama önergesi geldi, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

4/2/2025 tarihli birleşimde YENİ YOL Grubunun grup önerisinin oylanmasından önce toplantı yeter sayısı aranmasını ekteki milletvekilleri olarak arz ederiz.

Bülent Kaya

İstanbul

Grup Başkanı

BAŞKAN - Bülent Kaya? Burada.  
Mustafa Bilici? Burada.  
Hasan Ekici? Burada.  
Mustafa Kaya? Burada.  
Medeni Yılmaz? Burada.  
Cemalettin Kani Torun? Burada.  
Selçuk Özdağ? Burada.  
İdris Şahin? Burada.  
Elif Esen? Burada.  
Seda Kâya Ösen? Burada.  
Evrin Rızvanoğlu? Burada.  
Burak Dalgın? Burada.  
Cem Avşar? Burada.  
Mehmet Akalın? Burada.  
Burak Akburak? Burada.  
Hüsmen Kırkpınar? Burada.  
Selcan Taşcı? Burada.  
Hasan Toktaş? Burada.  
Lütfü Türkkan? Burada.  
Yavuz Aydın? Burada.  
Ersin Beyaz? Burada.  
Metin Ergun? Burada.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Yoklama için üç dakika süre veriyorum.  
Yoklama işlemini başlatıyorum.  
(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.  
Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:21.17

### BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.21

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 52'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasından önce talep üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Yapılan ikinci yoklamada da toplantı yeter sayısı bulunamadığından, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 5 Şubat 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.25